

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

TUTANAK DERGİSİ

64'üncü Birleşim
25 Şubat 2026 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

II.- GELEN KÂĞITLAR

III.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları

- 1.- Kırıkkale Milletvekili Halil Öztürk'ün, Kırıkkale'deki organize sanayi bölgelerinin gelişimine ilişkin gündem dışı konuşması
- 2.- İstanbul Milletvekili Özgül Saki'nin, İstanbul'un yerel sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması
- 3.- Uşak Milletvekili İsmail Güneş'in, Uşak'a yapılan yatırımlara ilişkin gündem dışı konuşması

IV.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) Çeşitli İşler

- 1.- Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden Balıkesir Kafkas Gürcü Kültür ve Yardımlaşma Derneği ile Armutalan Dayanışma ve Kültür Derneği temsilcilerine "Hoş geldiniz." denilmesi

V.- AÇIKLAMALAR

- 1.- İstanbul Milletvekili Yıldız Konal Süslü'nün, suça sürüklenen çocuklara ilişkin açıklaması
- 2.- Kahramanmaraş Milletvekili Tuba Köksal'ın, ramazan ayında okullarda yapılan kutlamalara ilişkin açıklaması
- 3.- İzmir Milletvekili Şebnem Bursalı Aksoy'un, son yirmi dört yılda "çocuk hakları ve çocuk güvenliği" konusunda yapılanlara ilişkin açıklaması
- 4.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, Nazilli'nin Yalınkuyu ve Kestel Mahallelerindeki kum ve çakıl ocağına ilişkin açıklaması
- 5.- Şanlıurfa Milletvekili Abdürrahim Dusak'ın, Siverek Kadın Doğum ve Çocuk Hastanesi inşaatına ilişkin açıklaması
- 6.- Konya Milletvekili Barış Bektaş'ın, şeker pancarı kota dağıtımında Karapınarlı üreticilerin yaşadığı mağduriyete ilişkin açıklaması
- 7.- Sivas Milletvekili Rukiye Toy'un, Millî Eğitim Bakanının ve izlediği politikaların destekçisi olduklarına ilişkin açıklaması
- 8.- Tekirdağ Milletvekili Mestan Özcan'ın, "terörsüz Türkiye" idealine ilişkin açıklaması
- 9.- Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'nun, hazinenin ocak ayında ödediği faize ilişkin açıklaması
- 10.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, 1 liranın maliyetine ve paranın değerine ilişkin açıklaması
- 11.- İzmir Milletvekili Burcuğül Çubuk'un, Kara Avcılığı Kanunu'na ilişkin açıklaması
- 12.- Tekirdağ Milletvekili Nurten Yontar'ın, kadın cinayetlerine ilişkin açıklaması
- 13.- Rize Milletvekili Harun Mertoğlu'nun, İBB soruşturmaları ve kurultay davası gündeme geldiğinde sergilenen tavra ilişkin açıklaması
- 14.- Erzurum Milletvekili Fatma Öncü'nün, İspir'in düşman işgalinden kurtuluşunun 108'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması
- 15.- İstanbul Milletvekili Adem Yıldırım'ın, dünyada ramazan ayına özel uygulamalara ilişkin açıklaması
- 16.- Çorum Milletvekili Mehmet Tahtasız'ın, SMA ve DMD hastası çocuklara ilişkin açıklaması
- 17.- Iğdır Milletvekili Yılmaz Hun'un, ağır hasta tutsaklara ilişkin açıklaması
- 18.- Amasya Milletvekili Reşat Karagöz'ün, araç muayene hizmetinin kamu eliyle yürütülmesi gerektiğine ilişkin açıklaması
- 19.- Kars Milletvekili İnan Akgün Alp'in, adalet saraylarındaki soyguna ilişkin açıklaması
- 20.- Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen'in, Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Tekin Bingöl'e, şehit olan Hava Pilot Binbaşı İbrahim Bolat'a, Hocalı katliamının yıl dönümüne, TÜİK'in yayınladığı evlenme ve boşanma istatistiklerine, gündüz kuşağı

programlarına, Gençlik ve Spor Bakanı Osman Aşkın Bak'ın ilan ettiği hedefe, 21 Nisan 2021 tarihinde açıklanan 1 Milyon Yazılımcı Projesi'ne, TÜİK'in Yaşam Memnuniyeti Araştırması'na ilişkin açıklaması

21.- Şanlıurfa Milletvekili Ferit Şenyaşar'ın, 27 Şubat barış ve demokratik toplum çağrısının yıl dönümüne ilişkin açıklaması

22.- Antalya Milletvekili Aykut Kaya'nın, Manavgat ilçesinde planlanan yüzer GES projesine ilişkin açıklaması

23.- Kocaeli Milletvekili Mühip Kanko'nun, motorin fiyatındaki yükselişe ilişkin açıklaması

24.- Manisa Milletvekili Bekir Başevirgen'in, Marmara Gölü'ne ilişkin açıklaması

25.- İstanbul Milletvekili Kezban Konukçu'nun, Millî Eğitim Bakanı Yusuf Tekin'e ve iktidara seslenmek istediklerine ilişkin açıklaması

26.- Adana Milletvekili Bilal Bilici'nin, Vergi Haftası'na ilişkin açıklaması

27.- Rize Milletvekili Tahsin Ocaklı'nın, Rizelilerin taleplerine ilişkin açıklaması

28.- Zonguldak Milletvekili Eylem Ertuğ Ertuğrul'un, fındık fiyatlarındaki gerilemeye ilişkin açıklaması

29.- Kahramanmaraş Milletvekili Zuhal Karakoç'un, ek atama beklentisindeki öğretmenlere ilişkin açıklaması

30.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba'nın, Uşak Milletvekili İsmail Güneş'in yaptığı gündem dışı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

31.- Diyarbakır Milletvekili Adalet Kaya'nın, eril hukuk anlayışına ilişkin açıklaması

32.- Karaman Milletvekili İsmail Atakan Ünver'in, hukuk tanımaz zihniyete ilişkin açıklaması

33.- Hatay Milletvekili Servet Mullaoğlu'nun, Hatay'da yaşanan sorunlara ilişkin açıklaması

34.- Ordu Milletvekili Mustafa Adıgüzel'in, fındık üreticisinin şikâyetine CİMER'den gelen cevaba ve fındık bahçeleriyle ilgili olarak verdikleri kanun teklifine ilişkin açıklaması

35.- İzmir Milletvekili Ednan Arslan'ın, İzmir'in Urla ilçesindeki Demircili Koyu'nda karaya oturtulan gemiye ilişkin açıklaması

36.- Kocaeli Milletvekili Nail Çiler'in, şehit olan Pilot İbrahim Bolat'a ve Osman Hamdi Bey'in ölüm yıl dönümüne ilişkin açıklaması

37.- Muş Milletvekili Sümeyye Boz'un, Muş Alparslan Kız Öğrenci Yurdunda Aralık 2025'te yaşanan olaya ilişkin açıklaması

38.- Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun'un, Tekirdağ Çerkezköy ve Kapaklı'daki iş insanlarından gelen mektuplara ilişkin açıklaması

39.- Bitlis Milletvekili Hüseyin Olan'ın, Bitlis'teki protestolarda yaşanan gözetililere ilişkin açıklaması

40.- Balıkesir Milletvekili Serkan Sarı'nın, Balıkesir Merkez Havaalanı'na ilişkin açıklaması

41.- Kayseri Milletvekili Aşkın Genç'in, Ankara Kalecik'teki Ramise-Orhan Kalkan Ortaöğretim Kız Öğrenci Yurduna ilişkin açıklaması

42.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, şehit olan Hava Pilot Binbaşı İbrahim Bolat'a, dört ay önce Gürcistan üzerinde düşen askerî kargo uçağına, düşen İHA'larla ilgili olarak verdikleri soru önergelerine, et fiyatlarındaki artışlara ve ithal edilen sığır miktarına, tarım ürünleri ihracatına, gıda enflasyonuna, Hazine ve Maliye Bakanının sulamayla ilgili sözlerine ilişkin açıklaması

43.- Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç'ın, şehit olan Hava Pilot Binbaşı İbrahim Bolat'a, "Köyümde Yaşamak İçin Bir Sürü Nedenim Var" ve "Kırsalda Bereket Küçükbaş Destek" Projelerine ilişkin açıklaması

44.- Yalova Milletvekili Tahsin Becan'ın, Yalova Subaşı'nda depremzedeler için yapılan kalıcı konutlara ilişkin açıklaması

45.- Gaziantep Milletvekili Hasan Öztürkmen'in, Bitlis'te İŞKUR üzerinden yapılacak alımlara ilişkin açıklaması

46.- Hatay Milletvekili Necmettin Çalışkan'ın, mart ayında başlayacak olan KOSGEB deprem kredisi geri ödemelerine ilişkin açıklaması

47.- Karabük Milletvekili Cevdet Akay'ın, Kastamonu'da maden ruhsatı verilen alanlara ilişkin açıklaması

48.- Antalya Milletvekili Aliye Coşar'ın, Manavgat ilçesinde planlanan yüzer GES projesine ilişkin açıklaması

49.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, Avukat Ramazan Demir'e, kent uzlaşısı davasına, Sosyolog Azad Barış'a, İzmir Kınık'taki bir maden şirketinin işçilerine ve maden şirketlerine, Varto'daki JES projesine, Van'da tespit edilen deprem riskine ve Trabzon'da yapılan stadın zeminine ilişkin açıklaması

50.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Türkiye'nin Filistin politikasına ve İsrail'le ticarete, okullardaki bazı uygulamalara, suni tartışmalarla gerçeğin saklanması müsaade etmeyeceklerine ilişkin açıklaması

51.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, şehit olan Hava Pilot Binbaşı İbrahim Bolat'a, dün hizmete alınan SANCAR'a; Ankara Milletvekili Murat Emir, Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez ile İstanbul Milletvekili Kezban Konukçu'nun yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

52.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, şehit olan Pilot İbrahim Bolat'a, Hocalı katliamında hayatını kaybedenlere ve Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

53.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

54.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

55.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Ankara Milletvekili Murat Emir, Muş Milletvekili Sezai Temelli ile Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

56.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

57.- Van Milletvekili Mahmut Dindar'ın, Van'daki abonelere yansıtılan fahiş elektrik faturalarına ilişkin açıklaması

58.- Tunceli Milletvekili Ayten Kordu'nun, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'ne ilişkin açıklaması

59.- Hatay Milletvekili Nermin Yıldırım Kara'nın, İskenderun'un DüğünYurdu Mahallesi'ndeki sosyal konut projesinde hak sahibi olanların yaşadıkları sıkıntılara ilişkin açıklaması

60.- Samsun Milletvekili Murat Çan'ın, Mahmutlu-Mahmutbeyli grup yoluna ilişkin açıklaması

61.- Ankara Milletvekili Aliye Timisi Ersever'in, hazinenin ocak ayında ödediği faize ilişkin açıklaması

62.- Kayseri Milletvekili Sayın Bayar Özsoy'un, milletin inancını, değerlerini ve tarihsel birikimini itibarsızlaştırma çabasında olanlara ilişkin açıklaması

63.- Antalya Milletvekili Cavit Arı'nın, Antalya'nın Korkuteli ilçesi Dereköy Mahallesi'ndeki kömür ocağına ilişkin açıklaması

64.- Şırnak Milletvekili Nevroz Uysal Aslan'ın, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'ne ilişkin açıklaması

VI.- ÖNERİLER

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri

1.- İYİ Parti Grubunun, Manisa Milletvekili Şenol Sunat ve 19 milletvekili tarafından, polis teşkilatı personelleri arasında son yıllarda artış gösteren intihar vakaları hem teşkilat içi çalışma koşulları hem de personelin ruhsal ve psikososyal sağlığı açısından ciddi bir toplumsal sorun hâline geldiğinden, intihar vakalarının incelenmesi, polis özlük haklarında mevcut durumun tespiti ve polislerin görev tanımı, çalışma saatleri, özlük hakları ve disiplin süreçleri gibi hususları net bir şekilde düzenleyen kapsamlı yasal ve idari düzenlemelerin belirlenmesi amacıyla 16/1/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 25 Şubat 2026 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

2.- DEM PARTİ Grubunun, Diyarbakır Milletvekili Halide Türkoğlu ve arkadaşları tarafından, kadın cinayetlerindeki artışın yapısal nedenlerinin araştırılması amacıyla 25/2/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan genel görüşme önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 25 Şubat 2026 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

3.- CHP Grubunun, Bursa Milletvekili Kayıhan Pala ve arkadaşları tarafından, tütün ürünlerinin halk sağlığı riskinin ve bu ürünlerin tüketiminden kaynaklanan sağlık sorunlarının araştırılması amacıyla 25/2/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 25 Şubat 2026 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

VII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- Sivas Milletvekili Rukiye Toy ve Konya Milletvekili Mehmet Baykan ile 54 Milletvekilinin Milli Parklar Kanunu ve Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3308) ve Tarım, Orman ve Köyşleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 230)

VIII.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1.- Kırklareli Milletvekili Fahri Özkan'ın, büyükşehirlere bağlı olan ve nüfusu 30 bini geçen ilçelerde faaliyet gösteren esnafların gerçek usulde vergilendirilmesine ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz'ın cevabı (7/39772)

2.- Van Milletvekili Gülderen Varli'nin, sosyal medyada yaptığı nefret içerikli paylaşımlar sebebiyle hakkında soruşturma başlatılan kişi sayısına ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz'ın cevabı (7/39893)

3.- Van Milletvekili Gülderen Varli'nin, 6 Ocak 2026 tarihinden itibaren gerçekleşen protestolarda gözaltına alınan bazı kişilere kötü muamelede bulunduğu iddiasına ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz'ın cevabı (7/39894)

4.- Van Milletvekili Gülderen Varli'nin, Kocaeli'de sosyal medyada yaptığı paylaşım nedeniyle hakkında soruşturma başlatılan bir hemşireye ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz'ın cevabı (7/39895)

5.- Van Milletvekili Gülderen Varli'nin, bazı vatandaşların toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz'ın cevabı (7/39896)

6.- Hakkâri Milletvekili Öznur Bartın'ın, 6 Şubat 2023 tarihli Kahramanmaraş merkezli depremlerden etkilenen illerde yapılan çalışmalara ilişkin sorusu ve Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz'ın cevabı (7/39897)

25 Şubat 2026 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.00

BAŞKAN: Başkan Vekili Tekin BİNGÖL

KÂTİP ÜYELER: Rıdvan UZ (Çanakkale), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)

----- 0 -----

BAŞKAN - Türkiye Büyük Millet Meclisinin 64'üncü Birleşimini açıyorum.

Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Gündeme geçmeden önce 3 sayın milletvekiline gündem dışı söz vereceğim.

İlk olarak, Kırıkkale'deki organize sanayi bölgelerinin gelişimi hakkında söz isteyen Kırıkkale Milletvekili Halil Öztürk konuşacaktır.

Sayın Öztürk, buyurun.

III.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları

1.- Kırıkkale Milletvekili Halil Öztürk'ün, Kırıkkale'deki organize sanayi bölgelerinin gelişimine ilişkin gündem dışı konuşması

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Değerli milletvekilleri, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz aldım. Genel Kurulu ve ekranları başında bizleri izleyen değerli Türk milletini saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime başlamadan önce, Balıkesir 9'uncu Ana Jet Üs Komutanlığından kalkış yapan F-16 savaş uçağının kaza kırırma uğraması sonucu şehit olan Hava Pilot Binbaşı İbrahim Bolat'a Cenab-ı Allah'tan rahmet, Türk milletine ve ailesine başsağlığı diliyorum.

Değerli milletvekilleri, seçim bölgem Kırıkkale son dönemde ulaşım, sanayi, millî savunma, eğitim, gençlik ve spor alanlarında oldukça önemli yatırımlar almakta, kayda değer atılımlar yapmaktadır. Bununla birlikte, uzun zamandır çözüm bekleyen sorunlarımız da yok değildir. Kırıkkale şehir merkezindeki Kırıkkale oto sanayi, iş yerlerinin hâli ve bozuk yollarıyla esnafımızı ve hemşehrilerimizi zor durumda bırakmaktadır. Dağınık ve düzensiz mevcut yapının yerine şehrin merkezinin dışında, Kırıkkale'ye yakışır bir sanayi sitesinin en kısa sürede inşa edilmesi gerekliliğini Türkiye Büyük Millet Meclisi kürsüsünden dile getirmek istiyorum.

Değerli milletvekilleri, Kırıkkale, 3 organize sanayi bölgesini bulundurmaktadır ve kapasiteleri de büyük ölçüde dolmuştur. Yetişmiş insan gücümüz, nüfusumuz, göç veren bir şehir olmamız, yeni OSB'lerin kurulmasını ve projelerin hızla gelişmesini elzem kılmaktadır. Ülkemizde ilk olma özelliği taşıyan silah ihtisas OSB'nin yanı sıra, yeni kurulan ROKETSAN fabrikasına ek parça ve malzeme temin edecek, montaj işlemlerinin yapılacağı tesislere ev sahipliği yapacak roket ihtisas OSB ve havacılık ihtisas OSB'nin bir an önce hayata geçirilmesi gerekmektedir. Sanayi ve Teknoloji Bakanımızın açıkladığı üzere, Balışeyh ilçemizdeki 176 hektarlık alanda kurulacak organize sanayi bölgesi için Bakanımıza buradan teşekkür ediyorum.

Saygıdeğer milletvekilleri, savunma sanayisinin her anlamda merkezi olmasını arzuladığımız Kırıkkale; tekstil, gıda, besicilik ve kimya gibi alanlarda da yeni sanayi bölgelerine ev sahipliği yapacak bir konum üzerindedir. Delice ilçemizde çok sayıda bulunan tuz kaynakları ile ilimizde uzun süredir faaliyet gösteren ve bu kaynaklarla entegre çalışan kimya fabrikaları birlikte değerlendirilerek Delice Çerikli havzasında bir kimya organize sanayi bölgesi tesis edilebilir, başta kozmetik ve ilaç olmak üzere stratejik sektörlerde üretim yapılabilir. Bahşılı ve Yahşihan ilçeleri ile Hacılar beldesinde tekstil atölyeleri ve fabrikaları üretim yapmakta, ülkemizin birçok markası burada üretilen ürünlerle satışa çıkmaktadır. Bu alandaki yetişmiş insan gücümüz de dikkate alındığında, mevcut altyapı temel alınarak kentimizde bir tekstil organize sanayi bölgesi kurulması da oldukça önemli bir adım olacaktır. Bununla bağlantılı, Bahşılı ve Balışeyh'te tekstil lisesi açılması insan kaynağımızın doğru şekilde yetiştirilmesine katkı sağlayacaktır. Sulakyurt ilçemizde bulunan Sulakyurt Barajı'nın tarımsal sulama ve enerji üretiminde kullanılacak olması büyük bir fırsattır. Sulakyurt'un meşhur kavunu, üzümü ve balıyla birlikte kentimize çok yakın olması, Sulakyurt tarıma dayalı ihtisas organize sanayi bölgesinin kurulmasını da kolaylaştıracaktır. Tarımsal ürün çeşitliliği, endemik bitkileri ve kendine özgü üretimiyle öne çıkan Kırıkkale'de, özellikle Keskin, Çelebi ve Karakeçili ilçelerimizi kapsayan havzada yürütülen ekonomik faaliyetler dikkate alınarak besi organize sanayi bölgesi ile gıda organize sanayi bölgesi kurulması doğru bir planlama olacaktır. Bu hedefi desteklemek üzere her ilçemizde tarım liseleri açılmasını, ayrıca Kırıkkale'de bu alanlarda uzmanlaşmayı sağlayacak meslek liselerinin kurulmasını oldukça önemsiyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; son olarak, şehrimizin hafızası olan yerel basının Kırıkkale'de varoluş mücadelesi verdiğini üzümlere ifade etmek isterim. Artan kira, enerji, internet ve diğer giderler ile vergi yükü gelir gider dengesini bozuyor ve yerelde denetim ve bilgilendirme işlevini zayıflatıyor. Yerel basının kamu hizmeti niteliği gözetilerek KDV indirimi, SGK işveren payı desteği ve BİK komisyonlarının azaltılması yönünde düzenleme yapılması gerektiğini ifade ediyor, Genel Kurulu tekraren saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ederim Başkanım. (MHP, AK PARTİ ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

İkinci olarak, İstanbul'un yerel sorunları hakkında söz isteyen İstanbul Milletvekili Özgül Saki konuşacaktır.

Sayın Saki, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

2.- İstanbul Milletvekili Özgül Saki'nin, İstanbul'un yerel sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Teşekkürler.

Değerli milletvekilleri, "İstanbul'un sorunları" başlığı altında konuşuyorum ama aslında İstanbul gibi dünyanın en güzel şehirlerinden birinin sorunlarla dile getirilmesi, ne yazık ki içimizi acıtmasına rağmen durum bu. Ama her şeye rağmen, İstanbul sermayenin, iktidarın bütün saldırılarına rağmen güzelliğini korumaya devam ediyor. Ormanlar katledilse bile yeşiliyle direniyor. Kıyıları ranta açılabilir nefes almaya devam ediyor. İstanbul tam anlamıyla bir emek ve hafıza kenti. Bu şehir işçilerin, kadınların, gençlerin, emeklilerin, Anadolu'nun dört bir yanından gelenlerin ve bugün savaş ve yoksulluktan kaçıp İstanbul'da yaşamaya çalışan

göçmenlerin ortak hayat mücadelesinin alanı aynı zamanda. İstanbul'u İstanbul yapan da tam da bu çoğunluk ve tam da bu çeşitlilik ama ne oluyor? Aslında uzun süredir AKP'nin İstanbul üzerinde yürüttüğü rant politikaları nedeniyle bu güzelliği, bu direnci tehdit altında, çok büyük sorunlarla yüz yüze. Beklenen büyük İstanbul depremi nedeniyle aslında binaların güvenli hâle getirilmesi lazım ama kentsel dönüşüm projeleri adı altında ne yazık ki rant projeleri içinde deprem her zaman olduğu gibi fırsata çevriliyor iktidar tarafından.

Susuzluk sorunu var. Susuzluk sorunu varken Kanal İstanbul'la İstanbul'un su kaynakları, barajlar yok ediliyor. Yeşil alanlar azalmış vaziyette ve 2012'de rezerv alan ilan edilen Kanal İstanbul'un çevresi birçok sermaye grubuna rant olarak ne yazık ki peşkeş çekiliyor. Peki, burada İstanbul'un sorunlarını konuşurken, yerel sorunları konuşurken burada yerel yönetim inisiyatifli mi? Hayır değil. Neden değil? İstanbul'un bütün yönetim mekanizması yeni değişiklikle birlikte -İstanbul'un yüzde 60'ı- iktidarın bakanlıklarının eliyle yönetiliyor. Dolayısıyla yerel iktidarın, yerel yönetimin tüm etki alanları adım adım ortadan kaldırılıyor.

İstanbul'da başlıkları sayabileceğimiz yoksulluk, emekçilerin İstanbul'da yaşayamaz hâle gelmesi meselesinin düğümlendiği noktalardan bir tanesi kira meselesi. Bakın, İstanbul dünyanın en yüksek kiraya sahip olan kentlerinden bir tanesi. Olgular çok açık, net. Deutsche Bank'ın 22 Temmuz 2025 tarihli araştırmasına göre İstanbul'da kiraya harcanan maaş oranı yüzde 101,52. Yani kiraya yetmiyor maaşlar ve dahası Türkiye'de kiralar yılda yüzde 63,6 artıyor; bu, AB ortalamasının 20 katı, 20 katı şekilde kiralar artırılmış vaziyette ve bu kira artışı İstanbul'a geldiğinde çok daha katmerleniyor. Bakın, Kadıköy'de 65 bin-68 bin bandında kira, Sarıyer'de 60 bin, görece ucuz denilen Küçükçekmece'de 29 bin, Gaziosmanpaşa'da 26 bin, Esenyurt'ta 20 bin yani İstanbul'da artık ucuz semt yok. Asgari ücretin 28.075 TL olduğunu düşündüğümüzde ve İstanbul'da yaşayanların büyük bir çoğunluğunun asgari ücret bile alamadığını düşündüğümüzde bu kiraların artışı İstanbullular için yaşamı gerçekten boğucu bir hâle getiriyor. Burada en çok etkilenen göçmenler, kadınlar, LGBTİ+'lar barınamıyor İstanbul'da. Öğrencilerin zaten yurt ücretleri de o kadar artırıldı ki kamusal yurtlarda, zaten yetersiz, öğrenciler asla barınamıyorlar.

Şimdi bu kira meselesine bir çözüm bulmak gerekir değil mi? Ama çözüm bulmak istenmiyor. Neden? Çünkü konut bir barınma ihtiyacı değil bir yatırım aracı olarak, iktidar tarafından da bir rant projesi olarak çevrelendiği için zaten bu kiraların düşmesini istemiyorlar ve bugün kiracı-ev sahibi anlaşmazlıkları nedeniyle inanılmaz davalar var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

ÖZGÜL SAKİ (Devamla) - Teşekkür ederim.

Çok yakın tarihte gördük ki bu kiracı-ev sahibi anlaşmazlıkları ölümle bitebiliyor, ölümle sonuçlanabiliyor. Oysa çok basit öneriler var; mahalle bazında kooperatifler oluşturulabilir, kiranın üst bandı asgari ücrete göre endekslenebilir ve biz diyoruz ki DEM Parti olarak: "Bu konut sorunu aslında çok rahatlıkla çözülebilir. Savaş politikalarından vazgeçin, bölgesel eşitsizliklerden vazgeçin, ayrıca barınmayı tüm İstanbullular için en temel hak olarak gören çeşitli projeler yapılabilir." Denecek ki: "TOKİ'yle yapıyoruz." Bakın, TOKİ'yle borçlandırarak yapıyorsunuz ve ranta açacağınız merkezlerden İstanbulluları çepere sürüyorsunuz ve hiçbir altyapının olmadığı TOKİ konutlarında yıllarca para ödeyerek mahkûm ediyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖZGÜL SAKİ (Devamla) - Dolayısıyla İstanbul'da yaşayanlar olarak diyoruz ki: "İstanbul'un güzelliklerinden herkesin pay alabileceği bir kentsel yaşam mümkün. Yeter ki TMMOB'ye kulak verin, yeter ki İstanbullulara kulak verin."

Teşekkür ederim. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Gündem dışı son söz, Uşak'a yapılan yatırımlar hakkında söz isteyen Uşak Milletvekili İsmail Güneş'e ait.

Sayın Güneş, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

3.- Uşak Milletvekili İsmail Güneş'in, Uşak'a yapılan yatırımlara ilişkin gündem dışı konuşması

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; âşıklar ve ilkler şehri olan Uşak ilimize son yirmi üç yılda yapılan yatırımlarla ilgili söz almış bulunmaktayım. Gazi Meclisimizi ve ekranları başında bizi izleyen aziz milletimizi ve Uşaklı hemşehrilerimizi saygıyla selamlıyorum.

Bu gece F-16 uçağımızın kaza kırırma uğraması sonucu şehit olan kahraman pilotumuz Binbaşı İbrahim Bolat'a Cenab-ı Allah'tan rahmet diliyorum, kederli ailesine ve aziz milletimize başsağlığı diliyorum.

Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde, "Yapılamaz." denilen nice eserler hayata geçirilmiş, hayaller gerçeğe dönüştürülmüş, Uşak da bu büyük kalkınma hamlesinden fazlasıyla nasibini almıştır.

Eğitimden başlayalım: 2006 yılında Uşak Üniversitesini kurduk. Bugün 14 fakültesi, 26 bin öğrencisi, 920 akademik personeliyle bölgenin parlayan yıldızıdır. 200 bin metrekareyi aşan kapalı alanı, spor kompleksi, merkezî kütüphanesi, 1.100 kişilik Recep Tayyip Erdoğan Kongre Merkezi'yle sadece bir üniversite değil bir yaşam alanı inşa ettik. Üniversitemizin tasarım merkezi bugün birçok kuruma tasarım desteği sağlayan nitelikli bir merkez hâline gelmiştir. Öğrencilerimizin barınma sorununu çözdük, 1.250 olan yurt kapasitemizi 10 bine çıkararak artık başvuran her öğrencimizi yurttan kalabilir hâle getirdik. İlk ve ortaöğretimde büyük bir dönüşüm gerçekleştirdik. Yirmi iki yılda 154 okul yaptık, depreme dayanıksız okullarımızı yeniledik, çok az sayıda kalan okulumuzu da yatırım programına aldık. Derslik başına düşen öğrenci sayımız ilkokulda 24'ten 19'a, ortaöğretimde 27'den 21'e geriledi; bu, fiziki kapasitenin ötesinde eğitime verdiğimiz önemin bir göstergesidir.

Sağlıkta âdetâ bir devrim gerçekleştirdik. Depreme dayanıksız eski hastanelerimizin yerine 130 bin metrekare kapalı alanı olan, 800 yataklı, 111 yoğun bakım yatağı olan, 19 ameliyathanesi bulunan Uşak Eğitim ve Araştırma Hastanesini hizmete açtık. Açık kalp ameliyatlarının yapılabilirdiği bir sağlık altyapısını ilimize kazandırdık.

İlçelerimizde, Eşme ve Banaz ilçemize altmışar yataklı, Sivasslı ilçemize 30 yataklı devlet hastanesi yaptık. Ayrıca, Karahallı ve Ulubey Hastanelerimizi hizmete sunduk. Nitelikli yatak oranımızı yüzde 100'e çıkardık. Ambulans sayımızı 14'ten 53'e çıkardık.

Uşak Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Hastanesinin yapımına devam ediyoruz. Dörtüyl'da planlanan 200 yataklı yeni Uşak Devlet Hastanesinin etüt çalışmaları devam etmektedir. Eski SSK Hastanesi alanında ağız ve diş sağlığı hastanesi, sağlıklı yaşam merkezi ve 112 acil merkezini yatırım programına aldık.

Gençlik ve spor alanında güçlü adımlar attık. Gençlik merkezleri, futbol ve voleybol sahaları, tenis kortları, kapalı spor salonları, yüzme havuzları inşa ettik. 45 erkek atlı cirit kulübü bulunan ve ciritin memleketi olan Uşak ilimize yakışır bir cirit sahasını kazandırdık.

Şehircilik ve konut yatırımlarında önemli projelere imza attık. Eski Tabakhane alanında 1.252 konut, 947 dükkân içeren kentsel dönüşüm projesini hayata geçirdik. Uşak merkez ve ilçelerinde tam 6.300 konutu vatandaşımıza teslim ettik. 466 konut, 5 dükkân ve 1 caminin yapımı devam etmektedir. 500 Bin Sosyal Konut Projesi kapsamında 2.558 konut Uşak'a inşa edilecektir. Millet bahçemizi kısa süre içinde tamamlıyoruz. TOKİ tarafından Uşak ilimize tam 28 milyar TL'lik yatırım yapılmıştır.

Ulaştırma altyapısında büyük sıçrama gerçekleştirdik. 2002 yılında 29 kilometre olan bölünmüş yol uzunluğumuzu tam 222 kilometreye çıkardık. Uşak-Afyon, Uşak-Denizli, Uşak-Kütahya yollarını tamamladık. Ulubey-Uşak ve Uşak çevre yolunu 2026 yılı sonunda inşallah bitirmeyi hedefliyoruz.

216 milyar TL'lik yatırım bedeli olan Ankara-Uşak-İzmir hızlı tren hattında önemli mesafeler katettik, 2028 yılının sonunda Uşak-Ankara seferlerine başlamak planlıyoruz. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığımızın Uşak'a yaptığı toplam yatırım bedeli 82 milyar TL'ye ulaşmıştır. DSİ eliyle, 18 baraj, 15 gölet, 49 sulama ve taşkın koruma tesisi olmak üzere 135 tesisi hayata geçirdik, 12 milyar TL'lik yatırım gerçekleştirdik. Uşak'ımızın içme suyu problemi çözmek için Küçükler Barajı'nın beslenmesine ve Sorkun Göleti'nin yapımına devam ediyoruz. Gökaya Barajı'nı bu yıl yatırım programına aldık. Son yirmi üç yılda Uşak'ta tarımsal destek ve yatırımların toplamı 30,4 milyar TL'ye ulaştı. Orman Genel Müdürlüğümüz 55 bin hektar alanda 90 milyon fidanı toprakla buluşturdu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

İSMAİL GÜNEŞ (Devamla) - Sosyal hizmetlerde ve kamu binalarında önemli yatırımlar yaptık. 200 yataklı huzurevi, engelsiz yaşam merkezi, Çocuk Evleri Sitesi tamamlandı. Yine, arkeoloji müzemizi 2017 yılında hizmete açtık, İskender Pala Halk Kütüphanemizi kazandırdık. SGK binalarımızı, Emniyet Müdürlüğü binamızı, hükümet konaklarımızı, adliye binamızı tamamladık. Banaz ve Eşme adliye binalarını 2026 yılı yatırım programına aldık. Enerji altyapısında trafo merkezlerini artırdık, iletim hatlarını yeniledik; köylerimizin elektrik altyapısını güçlendirmeye devam ediyoruz.

Değerli milletvekilleri, Uşak'a kazandırdığımız her bir eser milletimize verdiğimiz bir sözün nişanesidir. Biz laf üretmedik, eser ürettik; biz mazeret değil hizmet siyaseti yaptık. Burada saydığım ve saymadığım pek çok yatırımların ilimize kazandırılmasında emeği geçen başta Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan olmak üzere, Bakanlarımıza, önceki dönem milletvekillerimize, bürokratlarımıza, katkı sunan herkese teşekkür eder, Genel Kurulu saygıyla selamlarım. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

IV.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) Çeşitli İşler

1.- Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden Balıkesir Kafkas Gürcü Kültür ve Yardımlaşma Derneği ile Armutalan Dayanışma ve Kültür Derneği temsilcilerine "Hoş geldiniz." denilmesi

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Balıkesir Kafkas Gürcü Kültür ve Yardımlaşma Derneği ile Armutalan Dayanışma ve Kültür Derneği Meclisimizde Genel Kurulumuzu ziyaret ediyorlar. Kendilerine hoş geldiniz diyoruz. (Alkışlar)

Sayın milletvekillerinin birer dakikalık söz taleplerini karşılamak üzere söz vereceğim.

İlk söz Sayın Konal Süslü'nün.

Buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR

1.- İstanbul Milletvekili Yıldız Konal Süslü'nün, suça sürüklenen çocuklara ilişkin açıklaması

YILDIZ KONAL SÜSLÜ (İstanbul) - Sayın Başkan, gerekçeler yanlışları doğru yapmaz; hiçbir açıklama, hiçbir mazeret bir annenin bağrından koparılan Ahmet Minguzzi'nin, Atlas'ın, Fatih'in ve Ayşelerin yerini dolduramaz. Suça sürüklenen çocuklar elbette konuşulmalıdır. Onları o noktaya getiren sebepleri de sorgulamalıyız ama şunu unutmamalıyız: Sebepler acıyı hafifletmez, kaybı telafi etmez. Bir annenin yüreğine düşen ateşin gerekçesi olmaz. Bir canın bedeli hiçbir sosyal ya da hukuki açıklamayla ödenemez.

Adalet acıları sınıflandırmak için değil, vicdanları onarmak için vardır. Eğer bir karar başka annelerin yüreğinde adaletsizlik duygusu bırakıyorsa orada adalet tecelli etmiş sayılmaz. Adalet failin durumunu anlamaya çalışırken mağduru ve geride kalanların kalplerini yaralamamalıdır; aksi hâlde, verilen kararlar toplumsal adalet duygusunu zedeler. Adalet gerekçelerden önce insan hayatını korumak zorundadır. Annelerin göğsünde evlatlarının sıcaklığı olmalıdır, geriye kalan bir kaç saç teli değil.

BAŞKAN - Sayın Köksal...

2.- Kahramanmaraş Milletvekili Tuba Köksal'ın, ramazan ayında okullarda yapılan kutlamalara ilişkin açıklaması

TUBA KÖKSAL (Kahramanmaraş) - Ramazan ayının manevi iklimini vesayetçi, millettan uzak ve dayatmacı zihinleriyle bulandırmak isteyenleri kınıyorum. Okullar çocuk civiltatlarıyla ramazanın maneviyatına uygun olarak paylaşmanın ve yardımlaşmanın

en güzel örnekleriyle şenlenirken yine ne oldu da histerik hâlinizle milletin değerlerine düşmanlık yapmaya başladınız. Geldiğimiz siyasi gelenek ve milletin içinde olmamız nedeniyle 86 milyonun derdi derdimiz, sevinci sevincimiz, değeri değerimizdir. Milletin kültürel ve manevi değerlerini okullarımızda çocuklarımızın kutlamalarından daha doğal ne olabilir? Gönüllülük esasına dayalı olarak ülkenin ortak değerlerini önceleyen, çocuklarımızı yetiştirmeye ve ramazanı uygun ortamlarda neşe içinde geçirmeleri için gayret sarf etmekteyiz. Sormak isteriz: Çocukların ısılt ısılt gözleri ve minik kalplerindeki sevincin nesinden rahatsız oldunuz? Tarihin derin ve karanlık odalarına mahkûm olmuş zihniyeti yeniden bu güzel ülkenin gündemine getirmenize asla müsaade etmeyeceğiz.

BAŞKAN - Sayın Aksoy...

3.- İzmir Milletvekili Şebnem Bursalı Aksoy'un, son yirmi dört yılda "çocuk hakları ve çocuk güvenliği" konusunda yapılanlara ilişkin açıklaması

ŞEBNEM BURSALI AKSOY (İzmir) - Teşekkürler Sayın Başkan.

"İnsanı yaşat ki devlet yaşasın." düsturuyla Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde son yirmi dört yılda çocuk hakları ve çocuk güvenliği konusunda sessiz bir devrim gerçekleştirdik. Çocuklarımızı suçun karanlığından çekip almak için bütüncül bir koruma kalkanı oluşturduk. Kamuoyunda "Suça Sürüklenen Çocukları Araştırma Komisyonu" olarak bilinen Komisyon olarak hafta sonunda İstanbul Gaziosmanpaşa'daki çalışmamız bizlere uygulamalarımızın doğruluğunu bir kez daha teyit etmiştir. Çocuk suçlu olmaktan öte korunmaya muhtaç fidandır. Bu fidanları kurutmak isteyenlere karşı hukuk önünde en ağır yaptırımları uygulamaya devam edeceğiz. Cumhurbaşkanımızın da sıkça ifade ettiği gibi, çocuklarına sahip çıkmayan bir milletin geleceği karanlıktır. Biz o karanlığa asla teslim olmayacağız.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Bülbul...

4.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbul'ün, Nazilli'nin Yalınkuyu ve Kestel Mahallelerindeki kum ve çakıl ocağına ilişkin açıklaması

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Memleketim Aydın'ın havası, suyu, toprağı denetlenmeyen JES'lerle, RES'lerle ve maden ocaklarıyla talan ediliyor. Şimdi de Nazilli Yalınkuyu ve Kestel Mahallelerinde kum ve çakıl ocağı için ÇED süreci başlatıldı. Yerleşim alanlarına ve tarım arazilerine yakın bu proje su kaynaklarını, yaşam alanlarını ve Aydın'ın tarımsal geleceğini doğrudan tehdit etmektedir. Zeytinliklere, meyve bahçelerine ve mera alanlarına komşu bu girişim 3573 sayılı Zeytincilik Kanunu'nun 21'inci maddesine açıkça aykırıdır. Zeytin sahaları içinde ve bu sahalar 3 kilometre mesafede tesis kurulamaz. Kanun ortadayken ısrar nedir? Bu proje hayata geçirilirse tarımsal üretim zarar görecektir, üretici mağdur edilecek, doğa bir kez daha sermayeye teslim edilecektir. Bölge halkı istemiyor, üretici istemiyor, sivil toplum yok sayılıyor. Aydın'ın toprağına, suyuna, havasına düşman bu projeden derhâl vazgeçilmelidir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Dusak...

5.- Şanlıurfa Milletvekili Abdürrahim Dusak'ın, Siverek Kadın Doğum ve Çocuk Hastanesi inşaatına ilişkin açıklaması

ABDÜRRAHİM DUSAK (Şanlıurfa) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Seçildiğimiz günden bu yana Siverek'imize kazandırmak için yoğun gayret gösterdiğimiz önemli projelerden biri olan 200 yataklı Kadın Doğum ve Çocuk Hastanesinde önemli bir aşamaya gelmiş bulunuyoruz. İlk kazma vurulmuş ve inşaat süreci resmen başlatılmıştır. Bu yatırım, annelerimizin güvenle doğum yapacağı, çocuklarımızın nitelikli sağlık hizmetine kavuşacağı güçlü bir sağlık altyapısının temelidir. Artan nüfusu ve bölgesel konumu itibarıyla Siverek'imiz için büyük bir ihtiyaca cevap verecektir. Hastanemizin yapılması noktasında büyük destekleri için başta Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan ve Sağlık Bakanımız Profesör Doktor Kemal Memişoğlu olmak üzere emeği geçen herkese teşekkür ediyor, Siverek'imize hayırlı olmasını diliyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Bektaş...

6.- Konya Milletvekili Barış Bektaş'ın, şeker pancarı kota dağıtımında Karapınarlı üreticilerin yaşadığı mağduriyete ilişkin açıklaması

BARIŞ BEKTAŞ (Konya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2026 yılı şeker pancarı kotalarında Karapınarlı üretici âdeta cezalandırılmaktadır. 10 Şubat 2026 tarihinde Karapınar mahallelerinde askıya çıkarılan listelerde kabul edilemez usulsüzlükler ve haksızlıklar tespit edilmiştir. Kota dağıtımı derhâl adil ve şeffaf bir şekilde yeniden düzenlenmeli, Karapınar çiftçisinin hakkı teslim edilmelidir. Mağdur olan çiftçilerimizin kotaları yeniden düzenlenerek, ana kotalarından kesinti yapılmadan tam olarak tahsis edilmelidir. Önceki dönemlerde olduğu gibi kota devirlerinin tekrar açılmasına izin verilmelidir. Ayrıca, özel fabrikaların TÜRKŞEKER'den izin alarak bölgemizdeki ekim alanlarında pancar ektirmesi durumunda kotaların TÜRKŞEKER Pancar Bölge Şefliği tarafından tüm bölgede ilan edilerek adil bir dağıtım yapılması ve kota dağıtımında tekelleşmenin önüne geçilmesi sağlanmalıdır.

Saygılarımla.
BAŞKAN - Sayın Toy...

7.- Sivas Milletvekili Rukiye Toy'un, Millî Eğitim Bakanının ve izlediği politikaların destekçisi olduklarına ilişkin açıklaması

RUKİYE TOY (Sivas) - Onlarca yıl hakları gasbedilerek, inançları hiçe sayılarak 28 Şubat uygulamalarını meşru ve gerekli görenler, yasak ve engellemeleri kendi konfor alanlarını genişletmek için aymazca kullananlar, bu milletin sırtından geçinen bu parazit azınlık geçmişin özlemiyle yine harekete geçti. Artık Türkiye, eski Türkiye değil. Eylemlerinin bu millet nezdinde bir karşılığının olmadığı gibi medet umdukları ağabeyleri için de eskisi kadar muteber ve gerekli değiller. Ortada kalmış, sahipsiz bir güruh olarak ellerinden geleni yapıyorlar fakat yaprak dahi kıpırdamıyor kopmuş ve menfur düşüncelerinden. Biz Sayın Millî Eğitim Bakanımızın ve izlediği politikaların yanında ve destekçisiyiz. Şunu artık bilmeliler ki yirmi dört yıldır olduğu gibi bugün de yaydan çıkan ok hedefini bulur; bu dava büyür, bu kervan yürür.

BAŞKAN - Sayın Özcan...

8.- Tekirdağ Milletvekili Mestan Özcan'ın, "terörsüz Türkiye" idealine ilişkin açıklaması

MESTAN ÖZCAN (Tekirdağ) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Başkanımız ve Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde aziz milletimiz tam yirmi üç yıllık çetin mücadelenin ardından artık tarihî bir eşiktir. Savunma sanayisinde yerlilik oranını yüzde 80'lere çıkaran, enerjide bağımsızlık hamleleri yapan, diplomaside sözü dinlenen bir Türkiye içeride de birlik ve beraberliği güçlendirmiş, terörsüz bir Türkiye idealine adım adım yürüyerek bölgesel ve küresel bir güç olma yolunda kararlılıkla ilerlemektedir. Bu yürüyüş bu milletin yürüyüşüdür. Türkiye Yüzyılı'nı inşa ederken hiçbir vesayet odağına, hiçbir kirli algı operasyonuna boyun eğmeyecek; içeride birlik, sınırlarımızda güvenlik, ülkemizde terörsüz bir Türkiye için gece gündüz çalışacağız. Birliğimizi koruyarak, daha çok çalışarak, daha çok üreterek yolumuza devam edeceğiz çünkü inanıyoruz ki güçlü Türkiye güçlü millet demektir.

Yüce Meclisi, aziz vatandaşlarımızı saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Türkoğlu...

9.- Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'nun, hazinenin ocak ayında ödediği faize ilişkin açıklaması

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın AK PARTİ'li milletvekilleri, şu ibretlik ve hazin tabloya mübarek ramazanda bir bakar mısınız: Hazinenin sadece ocak ayında ödediği 456 milyar lira faizle tam 8 tane Osmangazi Köprüsü yapılabiliyordu; işte, aslında mesele tam olarak budur. Siz bu ülkenin alın terini faize gömdünüz, ne anlatıyorsunuz? Çiftçiye destek parası yok, emekliye maaş yok, asgari ücretliye nefes yok ama faize gelince musluklar sonuna kadar açık. 456 milyar lira ne demek, Allah aşkına? Kamuoyunun takdirine bunu sunuyorum ve diyorum ki 456 milyar, on binlerce sosyal konut, yüzlerce okul, hastane, depreme dayanıklı şehir demek, gençlere iş demek. Mübarek ramazanda, Allah aşkına, şu faiz batağına bir çözüm bulun.

BAŞKAN - Sayın Orhan Sümer...

10.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, 1 liranın maliyetine ve paranın değerine ilişkin açıklaması

ORHAN SÜMER (Adana) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

2023 yılında yaptığım bir konuşmada 1 liranın maliyetinin kendinden daha pahalı olduğunu, 2025 yılında da 1 liranın maliyetinin 3 lirayı geçtiğini belirtmiştim. İçinde bulunduğumuz 2026 yılının 2'nci ayında elimde görmüş olduğunuz 1 liranın maliyeti 4,5 lirayı zorluyor. Piyasada en değerli madenî para 5 liraya sakız bile alınmıyor. Bununla da kalmıyor, darphanede artık kuruşlar tedavülde kalkıyor çünkü hiçbir işlevi kalmadı. Bakın, değerli arkadaşlar, siz "eski Türkiye" diyorsunuz ya, eski Türkiye'den bir para göstereyim, 100 bin lira; bugün aynı 100 bin lirayı kamuda çalışıp maaş olarak alan bir yönetici ise 105.270 TL olan yoksulluk sınırının altında kalmış olabilir. İşte, AKP iktidarının Türkiye'yi getirdiği durum budur. Parası pul olmuş, vatandaş da açlığa mahkûm edilmiş, gençlerin geleceği çalınmış; bu düzen mutlaka Cumhuriyet Halk Partisi iktidarında değişecektir. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Çubuk...

11.- İzmir Milletvekili Burcugül Çubuk'un, Kara Avcılığı Kanunu'na ilişkin açıklaması

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Kara Avcılığı Kanunu'nu yalnızca bir düzenleme başlığı olarak göremeyiz. Bu mesele doğayla nasıl bir ilişki kurduğumuzun turnusolüdür. Hayvanları kota, gelir ya da turizm nesnesi olarak göremezsiniz. Hayvanların yaşam hakkı insan merkezli hesaplara indirgenemez. Avcılığı meşru ve sürdürülebilir bir faaliyet olarak tanımlayan yaklaşım sorundur. Ekolojik kriz derinleşirken doğayı yönetilecek kaynak, hayvanları meta olarak görmek bizi felakete sürüklüyor. Hakikat açıktır; insan doğanın sahibi değil parçasıdır, insan ve diğer hayvanlar doğanın eşit özneleridir. Yapılması gereken avı düzenlemek değil, yaban hayatını ve ekosistem bütünlüğünü esas alan yeni bir rejim inşa etmektir. Yaşamı savunmak bir tercih değil zorunluluktur.

Hayvanlara ve doğaya yönelik şiddete karşı yaşamdan yana tutum almaya devam edeceğiz ve giderek yaygınlaştırmaya çalıştığınız katliam yasasının uygulamalarının karşısında da durmaya devam edeceğiz. Hayvan yaşamı da kutsaldır.

Teşekkürler.

BAŞKAN - Sayın Yontar...

12.- Tekirdağ Milletvekili Nurten Yontar'ın, kadın cinayetlerine ilişkin açıklaması

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) - Sayın Başkan, yirmi dört yıllık AKP iktidarında kadına ve çocuğa yönelik şiddet olayları cumhuriyet tarihinde örneği olmayan boyutları geçti ve her gün çoğalarak artıyor. Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformunun 2025 yılı raporuna göre 294 kadın öldürüldü, 297 kadın ise şüpheli şekilde ölü bulundu. 2026 yılının Ocak ayında 22 kadın öldürüldü, 14 kadın şüpheli şekilde ölü bulundu. Şubat ayının daha ilk haftasında 8 kadın hayattan koparıldı. Hayattan koparılan kadınların isim ve sayıları platforma ulaşanlar. Ya bilinmeyen cinayetler? Kadınlar en çok koruma altındayken ve evli oldukları erkekler tarafından öldürüldü. İstanbul Sözleşmesi'ni fesheden, 6284 sayılı Kanun'a ve Medeni Kanun'a saldıran, zor durumda olan kadını koruyamayan AKP politikalarını ve zihniyetini tümünden reddediyor ve "Kadına şiddete hayır!" diyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Mertoğlu...

13.- Rize Milletvekili Harun Mertoğlu'nun, İBB soruşturmaları ve kurultay davası gündeme geldiğinde sergilenen tavra ilişkin açıklaması

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Temel İstanbul'da bir kavgaya karışır ve hâkim karşısına çıkarılır. Hâkim "Anlat bakalım, olay nasıl oldu?" der. Temel Trabzon'daki doğumundan başlar, köyünü, çocukluğunu, yolculuğunu uzun uzun anlatır ama bir türlü asıl meseleye gelemmez. Hâkim dayanamaz "Yeter artık be adam, İstanbul'a gel!" Temel'in cevabı "İstanbul'a geleyim de beni mahkûm et öyle mi?" olur. Bugün İBB soruşturmaları ve kurultay davası gündeme geldiğinde "Ce-Ha-Pe"nin sergilediği tavır tam da bu fıkrayı hatırlatmaktadır. İddialara cevap vermek yerine konu sürekli başka alanlara taşınmaktadır. Bir taraftan Adalet Bakanı üzerinden yargı tartışmaya açılmakta, diğer taraftan laiklik üzerinden Millî Eğitim Bakanı hedef alınmaktadır.

Derdiniz adalet değil, laiklik hiç değil; mesele, milletin inancı ve değerleridir ancak Millî Eğitim Bakanımızın ifade ettiği gibi, bugün eski Türkiye yok artık, eski Türkiye'yle vedalaşın.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Eski Türkiye'ye kurban ol, kurban.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Eski Türkiye'yi mumla arıyoruz.

BAŞKAN - Sayın Öncü...

14.- Erzurum Milletvekili Fatma Öncü'nün, İspir'in düşman işgalinden kurtuluşunun 108'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

FATMA ÖNCÜ (Erzurum) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ekranları başında bizleri izleyen aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

25 Şubat 1918 İspir'in düşman işgalinden kurtuluşunun 108'inci yıl dönümü vesilesiyle söz almış bulunuyorum. Erzurum işgal döneminde nüfusunun üçte 1'ini kaybetmesine rağmen 1919 Kongresi'nde "Vatan bir bütündür, parçalanamaz." ilkesini devletin kurucu iradesine dönüştürerek Millî Mücadele'nin siyasi ve fikrî istikametini belirleyen merkezlerden biri olmuş, Anadolu'nun tamamına yayılan direniş ruhunun özeti hâline gelmiştir. Bu vesileyle, vatanımızın müdafaası uğruna can veren tüm şehitlerimizi saygı, rahmet ve minnetle yâd ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Yıldırım...

15.- İstanbul Milletvekili Adem Yıldırım'ın, dünyada ramazan ayına özel uygulamalara ilişkin açıklaması

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Teşekkürler Başkanım.

İngiltere'nin başkenti Londra'da şehrin en hareketli caddelerinden biri ramazan ayına özel ışıklandırıldı. Londra Belediye Başkanı açılışta yaptığı açıklamada ramazanın birlik ve beraberliğe verdiği destekten bahsederek ramazanın yalnızca bir dinî dönem olmadığını, aynı zamanda hatırlama ve dayanışma anlamı taşıdığını ifade etti. Almanya Frankfurt Belediyesi de benzer bir uygulamayla şehrin önemli büyük caddesini ramazan ışıklarıyla süsledi. İngiltere Premier Ligi'nde ramazan ayı boyunca oynanacak maçlarda Müslüman futbolculara oruçlarını açmaları için süre tanındı. Ayrıca, Hollanda Futbol Federasyonu da oyuncuların oruçlarını açabilmelerine kolaylık sağlayacak düzenlemeleri yaptı. Görüldüğü gibi, tüm dünya gelişip değişip dönüşürken Cumhuriyet Halk Partisi aynı CHP; milletine, memleketine, inancına ve bu topraklara ait olan ne varsa onlara düşman olmaya devam ediyor diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Ne alakası var ya!

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - İyi de itiraz eden sensin kardeş! Ramazandan rahatsız olan sensin, etkinlikten rahatsız olan sensin, ben değilim ya!

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Ayıp ya, ayıp ya! Ne dediğin belli değil senin ya!

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, lütfen...

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Ne demek ya... Sen "CHP" diyorsun ya! "Birlik" diyorsun, "beraberlik" diyorsun, ayrıştırıyorsun! ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Yani ben buradan Hristiyan bir topluluğun nereden nereye geldiğini söylerken CHP'nin aynı kaldığını söylüyorum.

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Hadi ya! Oradan ekmek yok sana, terbiyesiz herif, ne dediğin belli değil!

CEMAL ENGİNYURT (İstanbul) - Her kim dini kullanıyorsa Allah onun da belasını verir! (CHP sıralarından alkışlar)

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Hâlâ aynı kafadasın, kafayı değiştir diyorum ben ya! Hâlâ anlamıyorsan ben sana neyi anlatayım!

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Sen kafanı değiştir, sen!

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Benim kafam gayet değişik. Hâlâ kırk yıl öncede, elli yıl öncede kalmayın ya!

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Ne demek bu yani? Bu kafayla gitmez.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Dünya geliyor, değişiyor.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Kafanı sen değiştireceksin.

BAŞKAN - Sayın Tahtasız...

16.- Çorum Milletvekili Mehmet Tahtasız'ın, SMA ve DMD hastası çocuklara ilişkin açıklaması

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Sayın Başkan, Mecliste ziyaretime gelen Harun ve Ayşe Narkuz'un çocukları Hacı Efe Narkuz üç yaşından bu tarafa DMD kas hastalığıyla mücadele ediyor. Bu hastalığın iyileşmesi için fiyatı oldukça pahalı olan ve maalesef ülkemizde bulunmayan bir ilacı alması gerekiyor. 7 bine yakın SMA ve DMD'li hastamız, bu gibi babaların topladıkları parayla ilaca kendileri erişmeye çalışıyorlar. Aileler valilik izniyle açtıkları kampanyalarla para toplamaya çalışıyor, birçoğu bu rakamlara ulaşamıyor, çocukların sağlığı bir daha düzelmek üzere bozuluyor. Bu hastalıklarla mücadele ve çözüm sosyal devlet ilkesinin bir gereğidir. SMA ve DMD hastalarının tüm ilaçlara ücretsiz erişimi sağlanmalıdır; o da olmuyorsa SMA ve DMD'li hastalar için yardım kampanyası başlatıldığında devletimiz, bu çocuklara ilaçlarını temin etmeli, kampanya tamamlanıp para toplandığında alacağını tahsil etmeli ki böylece çocuklar para toplama sürecinde ailelerinin gözleri önünde eriyip gitmesin.

BAŞKAN - Sayın Hun...

17.- Iğdır Milletvekili Yılmaz Hun'un, ağır hasta tutsaklara ilişkin açıklaması

YILMAZ HUN (Iğdır) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; cezaevlerinde hukuksuzluk devam etmektedir. Ferzende Elbi, Emin Aladağ, Mehmet Çelik, Abdullah Ateş ağır sağlık sorunlarına rağmen hâlen cezaevlerinde tutulmaktadır. Cezaevlerinde bulunan ağır hasta tutsakların durumu artık vicdani ve hukuki bir soruna dönüşmüştür. Tedaviye erişemeyen, hastane sevkleri geciken yaşamını tek başına sürdüremeyecek durumda olan mahpuslar bulunmaktadır. Anayasa'nın güvence altına aldığı yaşam hakkı cezaevlerinde askıya alınamaz. Özellikle idare ve gözlem kurulularının "iyi hâl" adı altında verdiği keyfi kararlar nedeniyle tahliyeler ertelenmekte, infazlar fiilen uzatılmaktadır. Soyut ve denetlenemez gerekçelerle ağır hasta insanın özgürlüğü engellenmektedir. İnsan onuru idari takdire bırakılamaz. Ağır hasta tutsaklar için infaz erteleme süreçleri derhâl işletilmeli, yaşam hakkı korunmalıdır, cezaevi kapıları ölüm kapılarına dönüşmemelidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Karagöz...

18.- Amasya Milletvekili Reşat Karagöz'ün, araç muayene hizmetinin kamu eliyle yürütülmesi gerektiğine ilişkin açıklaması

REŞAT KARAGÖZ (Amasya) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Hepimizin bildiği üzere araç muayenesi zorunlu bir kamu hizmetidir, yurttaşın bu hizmetten kaçma imkânı yoktur, muayeneye gitmeyen cezayla karşı karşıya kalır, aracı trafikten men edilir; o hâlde soruyorum: Böylesine açık ve zorunlu bir kamu hizmeti neden kamu eliyle yürütülmemektedir? Devletin rahatlıkla yerine getirebileceği bu görev yıllardır özel şirketlere devredilmiş, milyonlarca araçtan elde edilen büyük gelir kamu bütçesi yerine özel işletmelerin kasasına aktarılmıştır. Üstelik, kredi kartı ödemelerinde yüzde 4 komisyon alınmakta, bunun açık bir yasal dayanağı da ortaya konulamamaktadır. Trafik güvenliği için yapılan bir işlem şirketleri zengin etmek için vatandaşa ek yük bindiren bir kazanç kapısına dönüştürülemez. Zorunlu kamu hizmetleri rant oluşturma alanı değil millet adına millet için yürütülen asli bir sorumluluktur.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Alp...

19.- Kars Milletvekili İnan Akgün Alp'in, adalet saraylarındaki soyguna ilişkin açıklaması

İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Hatırlıyorsanız sizin riyasetinizde bir gün ben burada adalet saraylarındaki soygunu dile getirmiştım. Önceki Adalet Bakanı talimat vermiş, bütün Türkiye'deki adli emanet depolarını saydırmış. Durum çok vahim Başkanım, meğer Ankara'daki Batı Adliyesi de soyulmuş, altın ve dolarları çalmışlar; Kocaeli'deki adliye de meğer soyulmuş, orada da dolar çalınmış; Diyarbakır'da da Keleş mermisi çalmışlar. Başkanım, Hikmetihüda burada da Diyarbakır'ın nasibine yine Keleş mermisi düşmüş. Buradan anlaşılıyor ki

adalet sarayları artık güvenilir yerler olmaktan çıkmış efendim. Yeni Adalet Bakanına tavsiyemiz: Adalet saraylarına bir şey emanet etmesin çünkü biz artık oralara bir şey emanet etmiyoruz efendim. (CHP ve DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Alp, Türkiye'deki genel soygunları çok yakından takip ediyorsunuz.

Şimdi YENİ YOL Partisi Grubu adına Grup Başkanı Mersin Milletvekili Sayın Mehmet Emin Ekmen'e söz vereceğim.

Sayın Ekmen, buyurun.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Bir dakikalar devam ediyor, 17'nci sıra konuşmadı.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Sayın Ekmen'in önemli bir toplantısı var, toplantıya gitmek durumunda. Yaklaşık 20 kişiye, 20 arkadaşımıza söz verdim; müsaade ederseniz Sayın Ekmen konuşmasını bitirsin, devam edeceğim; bir müsaade edin lütfen. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

Buyurun.

20.- Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen'in, Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Tekin Bingöl'e, şehit olan Hava Pilot Binbaşı İbrahim Bolat'a, Hocalı katliamının yıl dönümüne, TÜİK'in yayınladığı evlenme ve boşanma istatistiklerine, gündüz kuşağı programlarına, Gençlik ve Spor Bakanı Osman Aşkın Bak'ın ilan ettiği hedefe, 21 Nisan 2021 tarihinde açıklanan 1 Milyon Yazılımcı Projesi'ne, TÜİK'in Yaşam Memnuniyeti Araştırması'na ilişkin açıklaması

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Meclis Başkanımız Sayın Numan Kurtulmuş'un grubumuzu saat 15.00'te ziyaret edecek olması nedeniyle konuşmamızı öne çektiniz, size teşekkür ediyorum, milletvekili arkadaşlarımıza da sabırları için teşekkür ediyorum.

Efendim, bugün Balıkesir'de görev uçuşu sırasında meydana gelen kaza kırımında şehit olan Hava Pilot Binbaşı İbrahim Bolat'a Allah'tan rahmet, ailesine ve Türk Silahlı Kuvvetlerimize başsağlığı diliyorum. Milletimizin başı sağ olsun. Teknik incelemenin ve adli sürecin şeffaflık ve ciddiyetle yürütülmesi, aynı zamanda, benzer riskleri azaltacak kurumsal derslerin çıkarılması esastır. İlgili kurumlarımızın yürüttüğü çalışmaları yakından takip ediyor, kazanın tüm boyutlarıyla aydınlatılmasını temenni ediyorum.

Başkanım, bugün Hocalı katliamının yıl dönümü. 26 Şubat 1992'de Hocalı'da yaşanan ve sivillerin hedef alındığı büyük acıyı yıl dönümünde saygıyla anıyoruz. Hocalı, sivillerin, çocukların ve yaşlıların bedel ödediğini hatırlatan sarsıcı bir vicdan imtihanı olarak hafızamıza kazınmıştır. Maalesef, bu şahit olduğumuz ne ilk ne de son imtihandır. Bosna'dan Filistin'e, Hocalı'dan diğer mazlum coğrafyalara uzanan bu ihlaller, evrensel hukuk normlarının iddia edildiği gibi kapsayıcı olmadığını, coğrafi bir seçicilikle malul olduğunu bizlere acı bir şekilde göstermektedir. Hocalı'da hayatını kaybeden masumları rahmetle anıyor, dost ve kardeş Azerbaycan halkının acısını paylaşıyor, bölgede sağlanan kalıcı barış düzeninin sürekliliğini temenni ediyoruz.

Başkanım, TÜİK, mutad olduğu üzere belli konularda istatistikler yayımlıyor. Bu hafta yayımlanan istatistikler evlenme ve boşanma rakamları açısından Türkiye toplumu adına oldukça endişe vericiydi. 2024 yılı verilerine göre yıllık evlilik sayısı 17 bin adet azalmış fakat aynı şekilde, boşanma sayısı ise 5 bin adet artmış. İlk evlilik yaşı kadınlarda 26, erkeklerde 28'e ulaşmış durumda ve 2025 açısından acı verici bir tablo boşanmaların üçte 1'inin evliliğin ilk beş yılında gerçekleştiğini gösteriyor.

İlgili kurumlar ailenin çöküşünün sosyal medya ve dijital yozlaşmadan olduğunu söylüyor ancak maalesef birçok veri farklı konulara dikkatimizi çekiyor. Derinleşen ekonomik sorunların, toplumun içinde bulunduğu güven bunalımının, geçen yıl neredeyse 70 milyon kutuyu aşan antidepresan kullanımına sebep olan sorunların iktidarın gündeminde olmadığını görüyoruz. Bakanlık aileyi korumak adına evlilik kredileri gibi maddi teşvikleri hayata geçiriyor ama sadece bir düğünden ibaret değil bir evlilik, bir yuvayı kurmak, onu sürdürmek bir defalık kredilerle de olacak işler değil. Bunlar elbette faydalı, kabul edilebilir ama kesinlikle yetersiz konulardır ve kapsayıcı bir yol haritasına işaret etmiyor. Üstelik, 30 yaşın üstündekileri evlilik açısından teşvik etmek gerekiyorken 30 yaş üstü vatandaşlarımız da bu desteğin tamamen dışında bırakılmıştır. Diğer açıdan, gençlerin geleceğe dair istikrarlı bir bakış açısı yok, bir güven duygusu yok. Her 10 gencimizden 7'si geleceğe dair bir plan yapamadığını söylüyor yani 10 gencin sadece 3'ü yani üçte 1'i yani yüzde 30'u sadece gelecek için umut vaat ediyor ve bunun da bir sonucu olarak 2025 yılında antidepresan kullanımı 70 milyon kutuyu aşmış durumda ve bunun da 18-35 yaş aralığında artış gösteren bir kullanımı var. Ailenin birliğini korumak, gençlerin evlenmesini sağlamak, yeni nesillerin aramızda olmasını istiyorsak sosyal medya regülasyonlarından önce, geçici kredilerden önce gençlerimize kendilerini mutlu ve güvende hissedebilecekleri bir yönetim tasarımı; kendi ayakları üzerinde durabilecekleri, gelecek inşa edebilecekleri bir fırsat yaratmamız gerekiyor.

Yine, TÜİK'in 2025 memnuniyet araştırmasına da baktığımızda aynı sorunu burada da açık bir şekilde görüyoruz. İnsanlar hayatlarından memnun değiller ve bir evlilik kurmak konusunda da oldukça müteredditler. Peki, Bakanlık meseleyi sosyal medyaya havale etmekle yetiniyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun lütfen.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - O hâlde buyurun, sosyal medya değil geleneksel medyada, konvansiyonel medyada mübarek ramazan ayında iktidarın kontrolünde olan ATV'de bu hafta Esra Erol'da hangi konuların tartışıldığına bakalım da bu gençler her gün evlere kanalizasyon gibi akıtılan bu yayınları izlediklerinde kendilerine, aile kurumuna ve topluma olan güvenlerini nasıl sağlayacaklar görelim. Bu kadar çirkinliğin bu kadar göz önüne çıkartılması insanın doğasına aykırıdır. Türkiye toplumu az sonra sayacağım 5-6 örnekteki kadar çirkin ve çürümüş bir toplum değildir. Ama Leyla Şahin Hanım'a buradan özel olarak bir hanımefendi olarak seslenmek istiyorum: Bu gündüz kuşağı rezaleti programlarını lütfen birinci dereceden gündeminize alınız. Esra Erol'un programında Mehmet ve Gizem çifti çıkmış, Mehmet Gizem'in kendisini terk ederek eski dinî nikahlı eşi Abdulkadir'e kaçtığını iddia etmiş. Ferhat ve Gülendam ise günlerce çocuklarının DNA raporunu ekranlarda tartışmışlar. Orhan ve Rabia çiftinde ise Orhan'ın evlilik vaadiyle aldatıldığına dair âdeta evlilik çetesi gibi bir kurgudan bahsediliyor. Gülzade ve Aydın çiftinde ise Gülzade Hanım eşi Aydın'ın kendisinden 20 yaş küçük olan -eşi de kendisinden 20 yaş küçük- Reyhan isimli bir kadınla aldattığını savunuyor. Seher ve Şahin İlerisoy çifti ise -bunlar evli- birbirlerini hırsızlık ve sadakatsizle suçlayarak saatlerce Türk toplumuna bu kirliliği, bu cerahati, bu

irini akıtıyorlar. Necati ve Gülşah çiftinde ise Necati on dört yıllık eşinin çocuklarını terk ederek kaçtığını söylüyor. Şimdi, Allah aşkına, Türk toplumunun özeti bu mudur? Ve biz bunları iktidarın kontrolünde olan bir yayın organında her gün yıllardır izlemek zorunda mıyız? Ve bu yayın organı doğrudan...

Bir şey mi diyorsunuz Vekilim? Evet, tam ne dediğinizi duymadım ama iyi bir şey dediğinizi zannediyorum, Oğuz Bey vicdanlı bir insansınız.

Doğrudan kamu bankalarıyla finanse edilen, doğrudan iktidarın gündeminde, Albayrak ailesinin güdümündeki bir kanalın yaptıklarını iktidardan ayırtırmamız mümkün değildir. Üstelik RTÜK'ün muhalif kanal yayın organlarına çok basit gerekçelerle çok yüksek cezalar kestiği bir dönemde bu kanallara herhangi bir ceza kesilmediğini görüyoruz. Sayın Mehmet Daniş'in de bunlara el atacağını düşünüyoruz.

Sayın Başkanım, Gençlik ve Spor Bakanı Sayın Osman Aşkın Bak GENÇ2030 projesi kapsamında 2030'a kadar 100 bin yapay zekâ girişimcisi eğitmeyi hedeflediklerini ilan etmiş. Yani yeterli mi bilmiyorum ama bunu düşünmüş olmaları iyi fakat bunu okuyunca aklıma direkt Sayın Berat Albayrak'ın 21 Nisan 2021 tarihinde Hazine ve Maliye Bakanı olarak açıklamış olduğu "Üç yılda 1 milyon yazılımcı." vaadi geldi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayalım.

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) - Burada AK PARTİ'li Grup Başkan Vekillerimiz gerektiğinde Sayın Bakanlarımızdan anında bilgi alarak bizi bilgilendiriyorlar. Ben merak ediyorum, Sayın Usta ilgili bakanlıklardan bilgi alarak 21 Nisan 2021 tarihinde Sayın Berat Albayrak'ın açıklamış olduğu üç yılda 1 Milyon Yazılımcı Projesi'nin ne aşamaya geldiğini; o dönem kaç gencin bu projeden faydalandığını, kaçının istihdama katıldığını ve bu projenin akıbetini acaba bizimle paylaşabilir mi diye rica ediyorum.

Sayın Başkanım, TÜİK'in Yaşam Memnuniyeti Araştırması'nı az önce referans verdim; bu araştırmaya baktığımızda, özellikle bütçe döneminde burada iktidar partisi milletvekillerinin büyük bir sahne performansıyla anlattığı kadar milletimizin mutlu ve mesut olmadığını görüyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayalım lütfen.

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) - Mutluluk Endeksi kadınlarda yüzde 55, erkeklerde yüzde 51 olarak ölçülüyor ve birçok açıdan insanlar 1'inci sırada hayat pahalılığından şikayetçi, 2'nci sırada yoksulluk -ki aynı çerçevede- 3'üncü sırada eğitim; biz burada insanların aldığı eğitim hizmetlerini de yeterince tartışmıyoruz maalesef, 4'üncü sırada gündüz kuşağı programlarından müşteki yüzde 9,7 ahlaki ve toplumsal değerlerin bozulması, 5'inci sırada adalet ve hukuk, 6'ncı sırada işsizlik, 7'nci sırada uyuşturucu ve alkol. TÜİK'in açıkladığı bu yedi maddeyi iktidar önüne alsın, şöyle bir yıllık, iki yıllık bir programla gelsin ve Meclisten de ne destek istiyorsa burada bütün partiler biz vermeye hazır olalım ama Türkiye güvenli, mutlu mesut insanların yaşadığı bir ülkeye dönsün diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Şenyaşar...

21.- Şanlıurfa Milletvekili Ferit Şenyaşar'ın, 27 Şubat barış ve demokratik toplum çağrısının yıl dönümüne ilişkin açıklaması

FERİT ŞENYAŞAR (Şanlıurfa) - Teşekkürler Başkan.

27 Şubat barış ve demokratik toplum çağrısının yıl dönümündeyiz. İktidar ve devlet kanalından bugüne kadar toplumu ikna edecek tek bir adım atılmadı. On ve on birinci yargı paketleri devam eden adaletsizliğe bir çözüm olmadı. Adalet Bakanlığının verilerine göre 100 binden fazla mahpusun yatacak bir ranzası yok. İki gün önce Hilvan Cezaevini ziyaret ettim, kapasite 2 katını aşmış. Hilvan'da adli koşullar uyuşturucu ticaretinin merkezi olmuş. İHD'nin verilerine göre 500'ün üzerinde ağır hasta mahpus tahliye edilmeyi bekliyor. Avukat Aytaç Ünsal Edirne Cezaevinden bir faks göndermiş, kendisi için bir talepte bulunmuyor, Grup Yorum üyesi ağır sedef hastası Ekimcan Yıldırım'ın insani koşullarda tedavi olması için tahliye izni istiyor. Cezaevlerinde yükselen çığlığa sessiz kalmayacağız. Hasta tutsakların tedavi olmasını engellemek suçtur, zulümdür, cinayettir.

BAŞKAN - Sayın Kaya...

22.- Antalya Milletvekili Aykut Kaya'nın, Manavgat ilçesinde planlanan yüzer GES projesine ilişkin açıklaması

AYKUT KAYA (Antalya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bölgeyle ilgili bir konuyu dile getireceğim. Geçen yıl Mecliste ve Manavgat'taki toplantıda açıkça söyledik, "Manavgat Barajı'nda yüzer GES istemiyoruz." dedik ancak proje ısrarla yeniden gündeme getiriliyor. Yarın saat 11.00'de Manavgat'ta yapılacak toplantıya tüm hemşehrilerimizi davet ediyoruz. Bakın, biz, doğru yerde yapılacak yenilenebilir projeye karşı değiliz ancak bu alan Manavgat'ımızın ve Antalya'mızın gelecekteki su kaynağıdır. Bu kaynağı korumak ve gelecek nesillere temiz bir şekilde aktarmak bizlerin en asli görevlerinden biridir. Yenilenebilir enerji her yerde üretilebilir ama bu doğal kaynaklar bozulduktan sonra geri getirilemez. Bu proje suya, balıkçılığa, turizme, tarıma büyük ölçüde zarar verecektir, ekolojik sisteme zarar verecektir. Bu nedenlerle biz bu projeye, GES projesine hayır diyoruz.

BAŞKAN - Sayın Kanko...

23.- Kocaeli Milletvekili Mühip Kanko'nun, motorin fiyatındaki yükselişe ilişkin açıklaması

MÜHİP KANKO (Kocaeli) - Yüzde 10.589... AKP hükümetleri döneminde motorin fiyatı tam yüzde 10.589 arttı. 2000 yılında litre fiyatı 0,58 lira olan motorin bugün 62 lira. Türkiye kişi başına millî gelire oranla akaryakıt fiyatlarını kıyasladığımızda dünyanın en pahalı akaryakıtını kullanan ülkeler arasında ilk sıralarda yer alıyor. Bu durum ekonominin birçok sektörüne ağır darbeler vuruyor. Son yirmi beş yılda motorinin litre fiyatı yüzde 10.589 artarken uluslararası piyasada ham petrol fiyatı aynı dönemde sadece yüzde 260 yükseldi. 2000'li yıllarda 20 dolar olan ham petrol bugün 72 dolar yani petrol fiyatındaki artış motorin fiyatındaki yükselişi açıklamaya yetmiyor. Bu tablo, AKP Hükümetinin vatandaş üzerinde uyguladığı talancı ve soyguncu ekonomi politikasının en net göstergesidir.

BAŞKAN - Sayın Başevirgen...

24.- Manisa Milletvekili Bekir Başevirgen'in, Marmara Gölü'ne ilişkin açıklaması

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) - Manisa'nın can damarlarından biri olan Marmara Gölü son beş altı yıldır tamamen kuruydu. Bu süreçte 400'e yakın kuş türüne ev sahipliği yapan bölgenin ekosistemi tahrip oldu. Gölün kurumasından dolayı üreticiler her sene don zararıyla karşı karşıya kalıyor. Geçimini balıkçılıkla sağlayan bölge halkının çoğu ya göç etti ya da yevmiyeli işlere yöneldi. Yoğun yağışların etkisiyle toprak suya doydular, Marmara Gölü nihayet yeniden su tutmaya başladı ancak bu, gölün eski günlerine dönmesi için yeterli değil. Marmara Gölü'nün kalıcı şekilde canlanması için Demirköprü Barajı ve Gördes Barajı gibi çevredeki su kaynaklarından takviye yapılması şart. İktidara sesleniyoruz: Marmara Gölü'nün yaşaması siyasetüstü bir konu. İktidar-muhalefet bir olup el birliğiyle Marmara Gölü'nü tekrardan hayata döndürmeliyiz. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Konukcu...

25.- İstanbul Milletvekili Kezban Konukçu'nun, Millî Eğitim Bakanı Yusuf Tekin'e ve iktidara seslenmek istediklerine ilişkin açıklaması

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) - Millî Eğitim Bakanlığı valiliklere gönderdiği yazıda ramazan boyunca okullarda "Maarifin Kalbinde Ramazan" temalı etkinlikler düzenleneceğini bildirmişti. Bakın, nasıl etkinlikler yapılmış: Tevhit ve Sünnet cemaatinin yaptığı paylaşımda İstanbul Arnavutköy'de bir ortaokulda çocuklara Selefi cemaatin kullandığı yeminin okutulduğu görüldü. Cemaatin görüntülere ilişkin "Toplumsal en kılcal damarlarına kadar ulaştık." açıklaması yaptığı görüldü. İzmir Tefik Fikret Okullarında müfettişler çocuklara "Din dersinde ders işleniyor mu?" "Din dersi yerine başka bir ders yapılıyor mu?" hatta "Derste Cumhurbaşkanı'na hakaret ediliyor mu?" gibi anlamadığımız sorular sordu. Yusuf Tekin ve iktidara seslenmek istiyoruz: Bu ülkede sadece Sünni Müslümanlar yaşamıyor, Aleviler de Hristiyanlar da ateistler de yaşıyor. Zaten yarım yamalak olan laikliği ortadan kaldırmanıza ve tekçi faşist anlayışınızı hâkim kılmanıza izin vermeyeceğiz. Demokratik laikliği mutlaka inşa edeceğiz. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Bilici...

26.- Adana Milletvekili Bilal Bilici'nin, Vergi Haftası'na ilişkin açıklaması

BİLAL BİLİCİ (Adana) - Evet, Vergi Haftası'ndayız ama acı bir tabloyla karşı karşıyayız; toplanan vergilerin çoğu ÖTV, KDV ve TRT bandrolü gibi adaletsiz, dolaylı, indirekt vergilerden oluşuyor. Bugün 1 telefon alıyorsak neredeyse 1 telefonu da devlete alıyoruz. Bugün 1 otomobil alıyorsak 1 otomobili de devlete hediye ediyoruz. Vergilerle dünyanın en pahalı akıllı telefonları Türkiye'de. Yine, vergilerle dünyanın en pahalı otomobilleri de Türkiye'de. Bunun dışında, benzin, motorin, akaryakıt fiyatları da astronomik seviyede. Gençlerin teknoloji hayalleri vergi duvarlarına çarpmakta ama "Kurt kışı geçirir, yediği ayazı unutmaz." misali; gençler, emekliler, çiftçiler, asgari ücretliler haklarını helal etmeyecek ve bu adaletsizlikleri unutmayacaklardır diyorum.

BAŞKAN - Sayın Ocaklı...

27.- Rize Milletvekili Tahsin Ocaklı'nın, Rizelilerin taleplerine ilişkin açıklaması

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Çay üreticisinin; artan gübre maliyetleri, işçilik bedelleri, akaryakıt fiyatlarındaki yükselişler nedeniyle alın terini karşılayamadığı, ucuz emek gücü harcadığı bir döneme geldik. ÇAYKUR çalışanlarına verilen kadro sözü de tutulmadı; gençler doğdukları toprakları, Karadeniz'i terk ediyor, köyler boşalıyor; son aylarda intihar olaylarının sayıları fazlaştı, şehirde uyuşturucu ve kumar belasından kurtulmuyor; tarımla, turizmle geleceği planlanması gereken bir şehir rant projeleriyle ne yazık ki talan ediliyor. Rizelinin talebi nettir: Çay kanunu çıkartın, vahşi madencilik projelerini durdurun. Rize sahipsiz değildir, Rize'nin geleceği tarım ve turizm politikalarının doğru biçimde planlanmasından ibarettir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Ertuğrul...

28.- Zonguldak Milletvekili Eylem Ertuğ Ertuğrul'un, fındık fiyatlarındaki gerilemeye ilişkin açıklaması

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Fındıkta rekolte düşmesine rağmen fiyatların gerilemesi kabul edilemez. Türkiye'nin en önemli tarım ve ihracat ürünlerinden biri olan fındıkta üretici zarar ederken piyasa birkaç büyük alıcının insafına bırakılmıştır.

Toprak Mahsulleri Ofisi üreticiyi korumak ve piyasayı dengelemekle yükümlüdür ancak mevcut tabloda bu sorumluluğu yerine getirmemekte, piyasayı seyrektmektedir. Üretici zarar ederken piyasa birkaç büyük alıcının insafına bırakılmıştır; müdahale etmek için neyi bekliyorsunuz? Özellikle Ferrero gibi küresel firmaların piyasa üzerindeki etkisi yakından denetlenmelidir.

Zonguldak'tan Karadeniz'in tamamına tüm üreticilerimizin hakkını savunmaya devam edeceğiz. Fındık üreticisi yalnız değildir, emeğinin karşılığını alana kadar mücadelelerimiz sürecektir.

BAŞKAN - Sayın Karakoç...

29.- Kahramanmaraş Milletvekili Zuhal Karakoç'un, ek atama beklentisindeki öğretmenlere ilişkin açıklaması

ZUHAL KARAKOÇ (Kahramanmaraş) - 2024 KPSS sürecini başarıyla tamamlamış, ek atama beklentisi içinde olan öğretmenlerimiz yalnızca bir kontenjan meselesiyle değil aynı zamanda bir adalet duygusuyla sınanmaktadır. "Atanamayan öğretmen" ifadesi emeğiyle, bilgisiyle ve sabrıyla bu ülkeye hizmet etmeye hazır olan evlatlarımıza yakıştırılmaz.

Eğitim sürecini başarıyla tamamlayan, KPSS'de yüksek puan almasına ve hatta derece yapmasına rağmen kontenjanların sınırlılığı sebebiyle görevlerine başlayamayan öğretmenlerimiz için ilave kadro tahsis edilmesi devlet vicdanının ve adalet duygusunun gereğidir. Boş geçen derslerde öğretmen bekleyen evlatlarımızla atama bekleyen öğretmenlerimizi buluşturmak istikbale karşı sorumluluğumuzdur. Ek atama talebi öğretmenlerimizin alın terine ve gayretlerine karşılık gelen haklarının vaktinde teslim edilmesi çağrısıdır ve görmezden gelinemez.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Karaoba...

30.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba'nın, Uşak Milletvekili İsmail Güneş'in yaptığı gündem dışı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ALİ KARAOBA (Uşak) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Beş dakikada yirmi üç yılda Uşak'a yaptıklarını anlattılar ama bunun iki dakikası "inşallah"la, "maşallah"la geçti. Ben de buradan soruyorum: Randevu alınamayan, 5 milyona yakın, tarihi geçmiş stentle anılan Uşak Eğitim ve Araştırma Hastanesinden niye bahsetmiyorsunuz? Siz, yaptıramadığınız ve Türkiye'de hizmet hastanesi olmayan tek il olan Uşak'tan niye bahsetmiyorsunuz? Çevre yolunu, Sivaslı yolunu, Ulubey yolunu yaptıramadınız; bir türlü bitmeyen yollardan niye bahsetmiyorsunuz? Ticari uçuşları olmayan, sizden önce yapılan havalimanından niye bahsetmiyorsunuz? "İl, ilçe adliyeleri" diyorsunuz, bin TL para ayırarak bu işin bitirilemeyeceğini Uşak halkına niye anlatamıyorsunuz? "Baraj, baraj" diyorsunuz, 2014'te "Gökkaya Barajı" dediniz, şimdi "Yaptıracağız." diye övünüyorsunuz; ayrılan para ortada. Biraz gerçekçi olalım. AKP vekillerine rağmen Uşak hakkını alacak gâli, vatandaş kandırmayı bırakın gâli! (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Kaya...

31.- Diyarbakır Milletvekili Adalet Kaya'nın, eril hukuk anlayışına ilişkin açıklaması

ADALET KAYA (Diyarbakır) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Erkek yargı, cinsiyetçi kararlarında sınır tanımıyor. İzmir'de cinsel ilişki isteğini reddeden Ceyda Yüksel'i öldüren Serkan Dindar'a mahkeme haksız tahrik indirimi uygulamıştı. Yargıtay, Aile Bakanlığının cezada indirimine itirazını reddetti ve kararı onadı. Bu karar, ataerkil sistemin kadın bedenini erkeğin mülkü olarak gören zihniyetinin yargıdaki tezahürüdür. Bir kadının kendi bedeni üzerindeki hakları erkek şiddetinin veya cinayetlerin bahanesi yapılamaz. Erkek şiddetini aklayan, faillere ceza indirimi dağıtan bu pratikler kadınlar için doğrudan yaşam hakkı ihlalidir. Yargıtayın onadığı bu eril hukuk anlayışı failleri cesaretlendirirken kadınları açıkça tehlikeye atıyor. Erkek adaletinin dayanışmasını yıkana, beden otonomimizi güvence altına alana dek isyanımız ve mücadelemiz kararlılıkla sürecektir. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Ünver...

32.- Karaman Milletvekili İsmail Atakan Ünver'in, hukuk tanımaz zihniyete ilişkin açıklaması

İSMAİL ATAĞAN ÜNVER (Karaman) - Siz, milletin hanesinden huzuru, devletin temelinden adaleti, masum insanların özgürlüklerini, seçmenin sandıktaki oyunu, tecelli etmiş millî iradeyi, muhalefetten belediyeyi çalıştırıyorsunuz. Ne yazık ki kaybettiği seçimi zarfın içinden bir oyu seçerek iptal ettiren, 13 bin oy farkını beğenmeyip 806 bin fark yiyince utanmayan, bir seçim sonra fark 1 milyon olunca kumpasla belediye başkanını tutsak ederek belediyeyi vatandaşlara hizmet edemez hâle düşürmek isteyecek kadar kötücül akla sahip, demokrasiden nasibini almamış, hukuk tanımaz bir zihniyet ülkeyi yönetiyor. Bu zihniyetten ülkeyi ve milleti kurtarmak boynumuzun borcudur. Hiç gitmeyiz zannedenler, baksınlar, Yunus Emre ne diyor: "Sular hep aktı geçti/Kurudu vakti geçti/Nice han, nice sultan/Tahtı bıraktı, geçti/Dünya bir penceredir/ Her gelen baktı, geçti." Siz de geçeceksiniz. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Mullaoglu...

33.- Hatay Milletvekili Servet Mullaoğlu'nun, Hatay'da yaşanan sorunlara ilişkin açıklaması

SERVET MULLAOĞLU (Hatay) - Hatay'da bulunan ve dünyanın en verimli toprağı olan Amik Ovası sular altında kalmıştır. Amik Ovası'nı oluşturan Reyhanlı, Kumlu, Kırıkhan ve Hassa'daki çiftçilerimiz çok mağdur olmuştur. Yine, Hatay'da kısa bir süre önce ağaçları don vurmuş, Erzin, Dörtöyl ve Samandağ'daki narenciye üreticilerimiz çok çok mağdur olmuşlardır. Gerçi çiftçilerimiz bütün ülkemizde çok mağdur olmuşlar ama Hatay'da gerçekten çok mağdur olmuşlardır.

Yine, esnaflarımız bunalım geçirmekte, toplumsal patlamalar, sosyal patlamalar olmaktadır. Geçenlerde bir esnafımız devlete olan inancı kalmadığı için kendi dükkânını atışe vermiştir yani hem deprem vurdu hem iklim vurdu, bir de AKP vuruyor Hatay'ı. Artık Hatay'a, ne olur, gerçekten hakkını verin. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Adıgüzel...

34.- Ordu Milletvekili Mustafa Adıgüzel'in, fındık üreticisinin şikâyetine CİMER'den gelen cevaba ve fındık bahçeleriyle ilgili olarak verdikleri kanun teklifine ilişkin açıklaması

MUSTAFA ADIGÜZEL (Ordu) - Fındık üreticisi fındık piyasasındaki terörü yoğun bir şekilde CİMER'e şikâyet ediyor. CİMER'den vatandaşlara gelen cevaplarda aynı matbu metnin kullanıldığı anlaşıyor. Fındık üreticisi CİMER'i kilitlemiş olabilir ancak yapay zekâ bile kendisine gelen milyarlarca soruya, talebe özgün ve bireysel cevaplar verirken 90 bin kişinin çalıştığı söylenen CİMER'in fındık üreticisine kopyalayıştır uygulaması ciddiyetsiz bir tutumdur. Umarım, bu gelen cevap metninin son paragrafındaki "Fındık piyasasındaki tek oluşturma ile ilgili iddialar Rekabet Kurumu ve ilgili Bakanlık tarafından değerlendirilmektedir." sözü de matbu bir metinden öteye geçer.

Bu arada, fındık bahçelerinin büyük bir bölümü 2/B arazisidir. Belirlenen rayiç bedellerin ödenebilmesi mümkün değildir. Bu konuda kökten bir çözüm için verdiğimiz kanun teklifini Meclise sunduk. Tarımsal üretimi desteklemek için samimiyseniz teklifimize destek verirsiniz. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Ednan Arslan, buyurun.

35.- İzmir Milletvekili Ednan Arslan'ın, İzmir'in Urla ilçesindeki Demircili Koyu'nda karaya oturtulan gemiye ilişkin açıklaması

EDNAN ARSLAN (İzmir) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, seçim bölgem İzmir'in Urla ilçesi hem doğal güzellikleri hem tarihi hem gastronomisiyle tam bir çekim merkezi, tam bir cennetten köşedir ama son zamanlarda çok önemli bir sorunu var; bu cennet köşenin en önemli koylarından biri olan Demircili Koyu'nda, nasıl geldiği belli olmayan bir gemi orada karaya oturtulmuş durumda ve orada parçalanmak istenmektedir. Bu bölge birinci derece arkeolojik sittir. Birinci derece arkeolojik sit olan yerde siz ağaç dikemeyecekken orada nasıl gemi parçalarsınız? Bölge halkı burada ciddi bir isyan etmektedir. Biz orada eylemler yapmaktayız. Her hafta pazar günü orada toplanan çevre sakinleri buradan bu geminin kaldırılmasını istiyor. Ben, Çevre Bakanı Sayın Murat Kurum'a seslenmek istiyorum: Tabii, onun Bakanlığının adında "Şehircilik" de var, en çok orasıyla ilgileniyor ama Bakanlığının çevre sorumluluğu olduğunu da hatırlatmak istiyorum ve bu geminin buradan parçalanmadan derhal çekilmesini istiyoruz. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Çiler...

36.- Kocaeli Milletvekili Nail Çiler'in, şehit olan Pilot İbrahim Bolat'a ve Osman Hamdi Bey'in ölüm yıl dönümüne ilişkin açıklaması

NAIL ÇİLER (Kocaeli) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Balıkesir'de kaybettiğimiz şehit pilotumuz İbrahim Bolat'a Allah'tan rahmet, ailesine ve milletimize sabır diliyorum.

24 Şubat, aynı zamanda arkeoloji ve müzecilik alanında ülkemizin dünyaya açılan yüzü olan Osman Hamdi Bey'in ölüm yıl dönümü. Bu vesileyle tekrar rahmetle anıyorum. Osman Hamdi Bey'in yirmi altı yıl yaşadığı Gebze Eskişehir'deki köşkü 2021 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığına devredildiğinden bu yana kapalı tutulmaktadır. Verdiğim soru önergesine cevaben Bakanlık Temmuz 2025'te, müzenin yılın son çeyreğinde açılacağını... Ve bu sözün yerine getirilmediğini de görmüş olduk. 15 Aralık 2025 tarihli önergem de cevapsızdır. Kültür mirasımıza sahip çıkmak lafla değil icraatla olur, yetkilileri sorumluluklarını yerine getirmeye çağırıyorum. Osman Hamdi Bey, bir millete hem sanatın hem biliminin ışığını yakan...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Boz...

37.- Muş Milletvekili Sümeyye Boz'un, Muş Alparslan Kız Öğrenci Yurdunda Aralık 2025'te yaşanan olaya ilişkin açıklaması

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Teşekkürler Başkan.

Muş Alparslan Kız Yurdunda Aralık 2025'te birçok öğrenci tarihi geçmiş yemekten zehirlenmişti. Bu durum, kamu hizmetinin denetim kapasitesine ilişkin ciddi bir uyarıydı ama aradan aylar geçmeden, çorbasında çıkan sineği sosyal medyada paylaşan bir öğrenci müdür odasına çağırılıyor, disiplin tehdidiyle susturulmak isteniyor, dün ise hakkında resmî tutanak tutuluyor. Çürüyen denetim mekanizması ve hesap vermeyen yönetim anlayışı ortadadır; hijyeni sağlayamayanlar eleştireni cezalandırmaya kalkıyor.

Kamu gücü hatayı örten bir baskı aracına dönüşemez; sağlık ve ifade hakkı birlikte korunmadıkça kamu hizmetinin meşruiyeti de aşınır. Gençlerin sağlığını koruyamayan bir idare en azından gerçeği söyleyenleri susturmayı bırakmalıdır. Sorumlular hesap verene kadar sürecin takipçisi olacağız.

BAŞKAN - Sayın Aygun...

38.- Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun'un, Tekirdağ Çerkezköy ve Kapaklı'daki iş insanlarından gelen mektuplara ilişkin açıklaması

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Teşekkür ederim Başkanım.

Seçim bölgem Tekirdağ Çerkezköy, Kapaklı'da iş insanlarından tarafıma ulaşan mektuplar var, bunları Meclisten dile getirmemi istemişler. Diyorlar ki: "Türkiye'deki milyonlarca sanayici, işveren ve esnaf yıllardır üretmeye çalışan insanlarız, üretim yapıyoruz ancak ekonomik şartlardan dolayı zorlanıyoruz ve geçtiğimiz günlerde bir yeniden yapılanma koşulu sağlandı." Esnaf, BAĞ-KUR'lu ve sanayicilerin Sosyal Güvenlik Kurumu borçlarına getirilen yapılandırma kapsamında otuz altı aya kadar taksitlendirme imkânı var ancak esnaf yeniden yapılandırma için gittiğinde teminat mektubu isteniyor veya arsa, araç gibi teminatlar talep ediliyor. Bu, büyük bir mağduriyet yaratmaktadır. Teminatı olmayan ama çalışarak borcunu ödeyebilecek binlerce esnaf vardır. Bir an evvel buna, çağrıya ses verin diyoruz.

Yine, ayrıca vergi daireleri de üçüncü şahıslara faturalarından dolayı haciz uyguluyorlar. Diyorlar ki: "A firmasının sizde alacağı var, bu firmanın alacağını bize ödeyin." Bu da firmaların itibarını zedelemektedir, bundan vazgeçilmesi gerekiyor. Acil olarak Sosyal Güvenlik Kurumu ve...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Olan...

39.- Bitlis Milletvekili Hüseyin Olan'ın, Bitlis'teki protestolarda yaşanan gözetimlere ilişkin açıklaması

HÜSEYİN OLAN (Bitlis) - Teşekkürler Başkan.

Bitlis'in "Norşin" ilçesinde Rojava'ya yapılan saldırıları protesto etmek isteyen kitle işkenceyle gözetim altına alındı. Saldırığı bizzat "Norşin" Kaymakamı Mehmet Zahid Uzun sahada organize ederek, hafta sonu olmasına rağmen adliyeye gelerek savcı ve hâkimlere baskı uygulayarak 5 kişinin tutuklanmasını sağladı. Tutuklu 5 kişi 23 Şubatta serbest bırakıldılar ancak savcılığın yapmış olduğu itiraz sonucunda tutukluların avukatlarının dahi gelmesi beklenmeden CMK'den 2 avukat görevlendirilerek aynı mahkeme tarafından tekrar tutuklandılar. Buradan İçişleri Bakanı ve Adalet Bakanına seslenmek istiyorum: Yerellere atadığınız valiler ve kaymakamlar mülki amirlik görevlerinden çok güvenlik amiri pozisyonundadırlar. Güroymak Kaymakamı Mehmet Zahid Uzun'un neye ve kime hizmet ettiğini gayet iyi biliyoruz. Bu zihniyetin barış ve demokratik toplum sürecine zarar vermesine müsaade etmeyeceğiz.

BAŞKAN - Sayın Sarı...

40.- Balıkesir Milletvekili Serkan Sarı'nın, Balıkesir Merkez Havaalanı'na ilişkin açıklaması

SERKAN SARI (Balıkesir) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Yılan hikâyesine dönen Balıkesir Merkez Havaalanı'yla ilgili olarak söz almış bulunuyorum.

Uçak yok, yolcu yok, zarar çok; dilimizde tüy bitti bunları anlatmaktan. 2019 yılında yapımı tamamlanan ve yapım maliyeti bugünkü kurla 590 milyon, işletme maliyeti ise 545 milyon olan bu havaalanının toplam gideri 1 milyar 135 milyon, geliri ise sadece 6 milyon yani gideri gelirinin 185 katı olmuş durumda. Devreye sormuşlar "Boynun neden eğri?" diye, "Nerem doğru ki?" demiş. İşte, ben de AKP iktidarına soruyorum: Bu yatırımın neresi doğru? Biz itirazda bulunduk, açıldığı yıl 46 personeli vardı, "Bu personel çok, uçak inmiyor." dedik; geçen yıl personel sayısı 78'e, bu yılsa 120'ye çıkmış durumda. Yazıktır, günahtır; bu, kamunun malıdır, kaynağıdır. Hafta içi her sabah Ankara'ya gidecek ve akşam dönecek bir uçuş talep ediyoruz sizlerden. Size laf anlatmak devreye hendek atlatmaktan zor.

BAŞKAN - Sayın Genç...

41.- Kayseri Milletvekili Aşkın Genç'in, Ankara Kalecik'teki Ramise-Orhan Kalkan Ortaöğretim Kız Öğrenci Yurduna ilişkin açıklaması

AŞKIN GENÇ (Kayseri) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ankara Kalecik'te hayırsever Orhan Kalkan'ın şartlı bağışıyla yapılan 121 kişilik kız öğrenci yurdu tapuya "Ramise Orhan Kalkan Ortaöğretim Kız Öğrenci Yurdu olarak kullanılmak üzere" kaydıyla Millî Eğitim Bakanlığına devredilmiş ve 2015'te hizmete açılmıştır. Ancak, 6 Şubat depremlerinin ardından yurt Kalecik Öğretmenevine dönüştürüldü. Hayırseverimizin açtığı davada mahkeme depremzedelerin barındırılmadığını ve tahsis işleminin belirsiz olduğunu tespit ederek binanın yeniden öğrenci yurdu olarak kullanılmasına karar vermiştir, buna rağmen bina hâlâ boş tutulmaktadır. Kalecik'te meslek yüksekokulu öğrencileri ya şehir merkezinde yüksek ücretlerle barınmak zorunda kalıyor ya da cemaat yurtlarına mecbur bırakılıyor. Buradan Millî Eğitim Bakanlığına ve Gençlik ve Spor Bakanlığına çağrıda bulunuyorum: Bu yurt derhâl öğrencilere açılmalı, eğer Millî Eğitim Bakanlığı kullanamıyorsa Kredi ve Yurtlar Genel Müdürlüğüne devredilerek kamu yararına işletilmelidir. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Grup Başkan Vekillerinin söz taleplerini karşılamaya devam edeceğim.

Şimdi söz sırası İYİ Parti Grubu adına, Grup Başkan Vekili ve Balıkesir Milletvekili Sayın Turhan Çömez'e ait.

Sayın Çömez, buyurun lütfen.

42.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, şehit olan Hava Pilot Binbaşı İbrahim Bolat'a, dört ay önce Gürcistan üzerinde düşen askerî kargo uçağına, düşen İHA'larla ilgili olarak verdikleri soru önergelerine, et fiyatlarındaki artışlara ve ithal edilen sığır miktarına, tarım ürünleri ihracatına, gıda enflasyonuna, Hazine ve Maliye Bakanının sulamayla ilgili sözlerine ilişkin açıklaması

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Saygıdeğer milletvekilleri, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Balıkesir 9'uncu Ana Jet Üssü'müze ait bir F-16 uçağımız dün gece maalesef görev uçuşu esnasında kaza kırırma uğradı ve Hava Pilot Binbaşı İbrahim Bolat şehit oldu. Kendisine Allah'tan rahmet diliyoruz, kederli ailesine ve aziz Türk milletine başsağlığı diliyoruz.

Değerli arkadaşlar, bundan yaklaşık dört ay önce bir uçağımız düştü, bir askerî kargo uçağımız Azerbaycan'dan kalktı ve Gürcistan üzerinde maalesef düştü. Yaklaşık dört ay oldu, dört aydır bu uçağın neden düştüğüne dair bir bilgi sahibi değiliz. İsrarla bekliyoruz, bu karakutu nereye gitti ve bu karakutudaki bilgiler ne aşamada? Bizim bildiğimiz maksimum birkaç haftada sonuç geliyor. Nihayetinde, Libya'dan gelen heyetin bulunduğu uçak düştü ve iki hafta içerisinde karakutu neticeyi verdi. Gürcistan üzerinde düşmüş olan askerî kargo uçağımızla ilgili bilgiler neden hâlâ kamuoyuyla paylaşılmıyor ve bununla ilgili durum nedir? Buna dair mutlaka ve mutlaka Millî Savunma Bakanlığımızın hem Parlamentoyu hem de Türk milletini bilgilendirmesi lazım.

Yanı sıra, son olarak Manyas'a düşmüş olan yani hem Balıkesir hem de Bandırma'daki askerî üslerin tam ortasına düştüğü ya da orada bulunduğu bilinen bir İHA'mız var. Bu İHA'yla ilgili de biz hâlâ bir bilgi sahibi değiliz. Dün gece düşen F-16'nın düştüğü yere hava uçuşu yaklaşık 40-50 kilometre mesafede düşmüş olan bu İHA'nın hâlâ neden düştüğü ve hangi ülkeye ait olduğuyla ilgili bir bilgi yok. Keza Ankara ki ondan sonra İzmit'e gelmiş ve düşmüş olan ya da düşürülmüş olan İHA'larla ilgili de Millî Savunma Bakanlığı hem soru önergelerimize hem de kamuoyunun beklentilerine hakkıyla, layıkıyla cevap vermemiştir. Bu konuda toplumun bilgilendirilmesi şarttır.

Değerli arkadaşlar, günlerdir et fiyatlarındaki artışlar konuşuluyor ve tartışılıyor. Başta Sayın Erdoğan olmak üzere pek çok AK PARTİ'li yetkili, ısrarla aynı cümleyi tekraren ifade edip söylüyorlar: "Sığır etinde dünyada ilk 10, Avrupa'da 1'inciyiz." Yani Avrupa'da en fazla sığır eti üreten ülkenin biz olduğumuzu iddia ediyorlar. Bununla ilgili pek çok kereler Tarım Bakanlığına soru önergesi verdim ama ne yazık ki soru önergelerime cevap vermek yerine Sayın Bakan beni mahkemeye verdi, kendisiyle ve bürokratlarıyla mahkemede hesaplaşacağız. Elimizdeki bilgilerle ve belgelerle buraya yapılan ithalat ve arkasındaki çetelerle ilgili bilgileri, belgeleri mahkemede paylaşacağız. Eğer hâlâ bu ülkede adalet kaldıysa oradan mahkûmiyetle çıkacaklar ama bu Parlamentodan verilmiş soru önergelerine cevap versinler. Ha, vermiyorlar, millet bunun takdirini yapacaktır. Ancak, bu ifadeyi kullanan başta Sayın Erdoğan olmak üzere -ki onun temsilcileri burada- müteaddit defalar tekrar edilmiş "Avrupa'da 1'inciyiz." denmiş, şu sorulara cevap verilmesi lazım: Şimdi eğer biz Avrupa'da, et üretiminde bu kadar iyi noktadaysak, 1'inci isek neden dünyanın en pahalı eti bizde? Bu sorunun cevabını vermek lazım. Geçtiğimiz günlerde Avrupa'dan fiyat aldırırım, işte, şu anda elimdeki fiyat aslında Lizbon'dan alındı, Türkiye'nin yarısından birazcık fazla, 600 lira civarında, Türkiye'de bin lira ama Avrupa'da 600 lira civarında. İngiltere'de de buna benzer rakamlar var, Almanya'yı gayet iyi biliyorsunuz, oradaki fiyatlar da buna benzer. Şimdi soruyorum: Neden dünyadaki en pahalı et bizde tüketiliyor? Coğrafyayı suçlayamazsınız; coğrafyanın rakamları burada, etrafımızdaki ülkelere baktığımızda savaştaki Suriye yarı fiyatımız, Irak yarısından da az, İran 400 lira civarında -ambargo altındaki İran- Ermenistan 500 lira civarında, Gürcistan 400 lira, Güney Kıbrıs Rum kesimi keza 600 lira civarında, Bulgaristan 500 lira, yine, Yunanistan 600 lira civarında. Neden Türkiye'de... Madem Avrupa'nın en fazla etini üretiyorsunuz, neden sınır komşularımızın 2 katı fiyata et satılıyor bu ülkede? Bunun cevabını vermek durumundasınız.

Yanı sıra, dünyadaki en fazla sığır ithal eden ülkenin biz olduğumuzu Amerika Tarım Bakanlığı resmî raporlarında yayınladı. Yani biz 1'inci miyiz, 2'nci miyiz bilmiyoruz ama ithal edilen sığır miktarını biliyoruz. Geçen sene 750 bin angus ithal edildi, bu yıl da geçtiğimiz günlerde ihaleye çıktınız, yaklaşık 500 bin angus ithal edilecek; bir kısmı Bandırma Limanı'na geldi, önümüzdeki günlerde de Mersin ve diğer limanlara bu anguslar gelecek. Madem bu kadar durumunuz iyi, neden dünyanın birçok ülkesinden, Avrupa dâhil ki ihale şartnamesine baktığınızda Avrupa'dan da hayvan ithal edeceğimiz yazılıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, lütfen.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Neden Avrupa'dan da et ithal etmek durumunda kalıyoruz.

Yanı sıra, "Ekonominin sorumlusu benim." demişti Sayın Erdoğan, hatırlayacaksınız. O dönemden itibaren et fiyatlarına baktım, 2021'den bugüne yani Sayın Erdoğan'ın "Ekonominin sorumlusu benim, ben." dediği tarihten bugüne dana eti fiyatlarında yüzde 1.500 bir artış söz konusu. Buna birilerinin cevap vermesi lazım. Elinize geçirdiğiniz medya marifetiyle, elinize geçirdiğiniz güçle "Avrupa'nın en fazla etini biz üretiyoruz." demek kolay. Bu sorulara cevap verin: Neden bu ülkenin insanları proteinden yoksun beslenmek zorunda? Neden bu ülkenin insanları dünyanın en pahalı etini yemek zorunda? Çocuklar bu ülkede daha fazla ölüyorlar. Sınır komşumuz Bulgaristan ve Yunanistan'a göre Türkiye'nin çocuk ölümleri 3-4 katı. Yoğun bakıma giden, hastaneye müracaat eden yaşlı hastaların kan proteinleri düşük çünkü et yiyemiyorlar. Bunun mutlaka ve mutlaka cevabını vermeniz lazım. Yine, Macaristan'ın rakamları elimde, milyarlarca liralık et ithal etmişiz. Yine, Polonya'nın rakamları elimde. Hatta Türklerin ortak olduğu, sizin gençlik kolları başkanlarınızın ortak olduğu şirketlerden milyarlarca liralık et ithal edilmiş ama hâlâ "Avrupa'nın en fazla etini biz üretiyoruz." diyorsunuz ve bütün bu sorulara Tarım Bakanlığından cevap bekliyorum.

Şimdi, yine, geçtiğimiz günlerde AK PARTİ'li yetkililer enteresan bir açıklama yaptılar, dediler ki: "Biz tarım ürünleri ihracatında rekor kırıyoruz, ihracat fazlası veriyoruz." Ya, Allah aşkına, bu milleti kandırmaktan vazgeçin. Rakamları buldum, çıkardım

hem de TÜİK'in rakamları yani sağdan soldan, gazetelerden falan toplanmış rakamlar değil, TÜİK'in rakamları. Siz de test edersiniz eğer cevabınız varsa buna göre de cevap verirsiniz. Bakın, AK PARTİ iktidara gelmeden önce yani 2002 yılına kadar, 1990 ile 2002 arasında Türkiye tam 6,2 milyar dolarlık tarım ürünlerinde ihracat fazlası vermiş. Bir daha söylüyorum yani sizin "eski Türkiye" dediğiniz o dönemde tarım ürünlerinde ihracat fazlası vermişiz. Gelelim sizin iktidar döneminize, yeni Türkiye döneminize. 2002'den bugüne kadar rakamları her seneye dair olmak üzere tek tek çıkardık TÜİK'ten. Tam 58 milyar dolarlık dış ticaret açığımız var yani bir zamanlar kendi kendine yeten Türkiye artık kendi kendine yetemez. Sizin dediğiniz gibi tarımsal ürünlerde ihracat fazlası falan yok, tam 58 milyar dolarlık ne yazık ki bir dış ticaret açığı verilmiş.

Çok uzatmayacağım Başkanım, birkaç cümle de gıda enflasyonundan bahsetmek istiyorum. Gıda enflasyonu ile ilgili de maalesef Türkiye'nin karnesi son derece kötü. Dünya genelinde gıda enflasyonu düşerken Türkiye'de gıda enflasyonu rekor üzerine rekor kırıyor. Ocak ayında yüzde 6,6; dünya genelinde ocak ayında gıda enflasyonu düşmüş ama maalesef bizim ülkemizde gıda enflasyonu artmış.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin Sayın Çömez.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Şimdi, bu ülkenin Maliye Bakanı eğer küresel tefecilerin kapısında borç dilenmekten vazgeçip biraz bu ülkenin sanayisiyle, ekonomisiyle, tarımıyla meşgul olsa öğrenecek neyin ne olduğunu; diyor ki: "Kuraklık yaşadık, ondan dolayı bu sorun. Yaradan'a şükür, rahmet geldi, yağmur geldi, bundan sonra gıda enflasyonu düşecek." Ben kendisine diyorum ki: Bakın, tarımsal ürünlerin girdi maliyetlerine baktığınızda bunun en fazlasının mazotta olduğunu göreceksiniz ve ocak ayından bugüne mazota yüzde 14 zam yaptınız Allah aşkına, yüzde 14 zam yaptınız. Oturdum, hesap ettim; mazottaki ÖTV ve KDV'yle 2025 yılında çiftçiden ne kadar para alacaksınız? Çiftçi yıllık 3,5 milyar litre mazot kullanıyor. Bunun ÖTV'si, KDV'si 85 milyar lira yani çiftçiye zulmettiğiniz yetmiyor, dünya kadar kredi borcuyla boğuşan çiftçiden bir de mazottan, ÖTV'den, KDV'den tam 85 milyar lira para alacaksınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Bitireceğim Başkanım, son bir cümle istirham ediyorum.

BAŞKAN - Buyurun lütfen.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Öte yandan gübre, gübre enflasyonu çıldırmış vaziyette çünkü gelir gelmez iktidara gübre fabrikalarını sattınız. Şu anda gübredeki enflasyon inanılmaz noktada. Zirai mücadele ilaçlarıyla ilgili hiçbir şey yapmadınız; ata tohumuyla ilgili atıp tutuyorsunuz ama dediklerinizin hiçbirisi doğru değil, hâlâ Türkiye tohumda dışa bağımlı hâle gelmiş durumda. Yanı sıra işçi maliyetleri almış başını gitmiş, tarla kirası almış başını gitmiş, enerji maliyetleri almış başını gitmiş, bütün bunları yan yana koyduğumuz zaman gıdaların girdi maliyeti inanılmaz noktalarda. Şimdi diyor ki: Allah verdi yağmuru, inşallah gıda enflasyonu düşecek. Bu kafayla siz gıda enflasyonunu asla ve asla düşüremezsiniz, bu milletin karnını bu şekilde de doyuramazsınız. Evet, elinize geçirdiğiniz medya marifetiyle insanlara propaganda yapabilirsiniz, insanları ikna etmeye çalışabilirsiniz ama çarşıya, pazara gittiğinizde fiyatların düşmediğini görüp bu şekilde insanları ikna etme şansınız...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Bir cümleyle bitireceğim.

BAŞKAN - Tamamlayalım lütfen.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Son olarak, yine, Maliye Bakanının sulamayla ilgili söylediği sözlerle yani yukarıdan yağmur geldi, gıda enflasyonu düşecek dediği veya iddia ettiği sözlerle ilgili bir yorum yapacağım. Geldiğiniz günden bugüne kadar sulamayla ilgili doğru düzgün hiçbir şey yapmadınız. Bakın, barajlardaki sular ki o barajların önemli bir kısmı -sizin zamanınızda yapılan var mı yok mu bilmiyorum, varsa çıkar söylersiniz- daha önceki dönemde, eski Türkiye'de yapıldı. Gidin, dolaşın Anadolu'yu, sahaya çıkın, görün, o barajlardan gelen kanaletlerdeki suların yüzde 50'si yolda kayboluyor. Siz maalesef, sulamayla ilgili, ne akıllı sulama ne damlama sulama ne enjeksiyon sulama -bilmiyorum, bunlardan haberiniz var mı- hiçbirine doğru düzgün yatırım yapmadınız ama yaptığınız bir tek şey var. Valileriniz çiftçilere yazı yazıyor: "Suyumuz yok, bu sene sulu tarım yapmayacaksınız." Bu şekilde siz gıda enflasyonunu düşüremezsiniz. Ben buradan son kez ikaz ediyorum; çıkın çarşıya, pazara dolaşın, milletin hâlini görün ve çiftçiye destek olun.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN - Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekili ve Nevşehir Milletvekili Sayın Filiz Kılıç.

Buyurun lütfen.

43.- Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç'ın, şehit olan Hava Pilot Binbaşı İbrahim Bolat'a, "Köyümde Yaşamak İçin Bir Sürü Nedenim Var" ve "Kırsalda Bereket Küçükbaşa Destek" Projelerine ilişkin açıklaması

FİLİZ KILIÇ (Nevşehir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Kıymetli milletvekilleri, sözlerime başlarken, dün gece saatlerinde 9'uncu Ana Jet Üs Komutanlığı Balıkesir'den kalkış yapan F-16 uçağımızın kaza kırırma uğraması sonucu şehit olan Hava Pilot Binbaşı İbrahim Bolat'a Allah'tan rahmet, yakınlarına ve aziz milletimize başsağlığı diliyorum. Ekranları başında bizleri izleyen aziz milletimizi ve bilhassa memleketim Nevşehir'in bereketli toprakları başta olmak üzere yurdumuzun dört bir yanında toprağı sabırla işleyen, emektar elleriyle ülkemizi doyuran cefakâr üreticimizi hürmetle selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, bugün kâğıt üzerinde kalmayan, sahada köylümüzün ağılında, tarlasında karşılık bulan, köy ziyaretlerimde bizzat gerekliliğini hissettiğim iki önemli projeden bahsetmek istiyorum; Tarım ve Orman Bakanlığımızın yürüttüğü Köyümde Yaşamak İçin Bir Sürü Nedenim Var ve Sayın Cumhurbaşkanımızın müjdesini verdiği Kırsalda Bereket Küçükbaşa Destek projeleri. Bunlar sıradan destek paketleri değil, köylümüzü canlandıracak, üretim zincirine daha güçlü dâhil edecek adımlardır. Bizim anlayışımızda toprak sadece alınıp satılan, olduğu gibi duran bir alan değildir, vatandır. Üretim ise bu vatanın ekonomik

bağımsızlığının teminatıdır. Yıllar yılı gençlerimiz "Köyde para kazanmak istiyoruz ancak olanak bulamıyoruz." diyerek baba ocaklarını terk etti. Büyükşehirlerin, rezidansların arasında doğduğu topraklardan uzak kaldı. İşte, Köyümde Yaşamak İçin Bir Sürü Nedenim Var Projesi bu gidişata dur diyen bir iradenin, doğduğu yeri doydugu yer yapma mücadelesinin eseridir. Bu çalışmayla, atıl kalan ağılların kapısı yeniden açılıyor, üreticimizin elindeki küçük sürüler desteklenip asgari 100 başa tamamlanıyor. Böylece çiftçimiz günü kurtaran değil kâr eden işletme sahiplerine dönüşüyor. Devlet vatandaşına şefkatle elini uzatıp "Sen doğduğun yerde doy, üret, devletin senin arkanda dağ gibi duruyor." diyor.

Bu ateşi daha da harlamak için devreye alınan diğer adım ise Sayın Cumhurbaşkanımızın kısa bir süre önce müjdelediği Kırsalda Bereket Küçükbaş Destek Projesi'dir. Eğri oturup doğru konuşalım; bu proje son yıllarda üreticiyi en çok koruyan, en ayakları yere basan teşviklerden biridir. Bakın, önümüzdeki üç yıl içinde tam 150 bin küçükbaş hayvan TİGEM güvencesiyle üreticimize dağıtılacak. Hak sahiplerine 95'i dişi, 5'i erkek olmak üzere 100 başlık sürüler teslim edilecek, sonrasında bu hayvanın yetiştirilmesi için desteklemeler devam edecek. Ziraat Bankası üzerinden iki yıl ödemesiz, yedi yıl vadeli ve faiz oranında yüzde 100'e varan indirim avantajı sunan kredi imkânı sağlanacak. İlk yıl TARSİM sigortası karşılanacak, üreticiye on iki ay boyunca aylık 15 bin liradan yıllık toplam 180 bin lira bakım ve besleme desteği sağlanacak. İşin belki de en kıymetli tarafı, bu başvurularda kadınlarımıza -altını çizmek istiyorum- gençlerimize, ziraat ve gıda mühendisi, veteriner hekim evlatlarımıza öncelik verilmesidir. Gençlerimizi yeniden kırsala çekmek zorundayız ki köylerimiz ilgiyle, bilgiyle, teknolojiyle harmanlanmış üretim merkezleri olsun. Anadolu'nun kendi merasında kendi etimizi, kendi sütümüzü üretmek zorundayız. Bu bir mecburiyet. Dışa bağımlılığı bitirmenin, millî becamızı güvence altına almanın da tek yolu budur diyoruz. Bizler, yazın sıcağında kavrulan, kışın ayazında donan ama vatan toprağını işlemekten, üretmekten asla vazgeçmeyen o emektar ellerin daima yanındayız ve olmaya da devam edeceğiz. Üretimde başlatılan bu şahlanışın memleketimize, milletimize ve bilhassa üreticimize bereket getirmesini diliyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

FİLİZ KILIÇ (Nevşehir) - Destek devletten, gayret üreticiden, bereket Allah'tandır.

Genel Kurulu ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyor; ağılların bereketli, kazançların helal ve bol olmasını canıgönülden diliyorum.

Saygılarımla.

BAŞKAN - Sayın Becan...

44.- Yalova Milletvekili Tahsin Becan'ın, Yalova Subaşı'nda depremzedeler için yapılan kalıcı konutlara ilişkin açıklaması

TAHSİN BECAN (Yalova) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

17 Ağustos depreminin acısı hâlâ yüreğimizde. Buna rağmen, Yalova Subaşı'nda depremzedeler için yapılan kalıcı konutların altından Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü haritalarına göre Altınova fayı geçmektedir. Bu, açık bir ihmaldir. Bilim ortadayken diri fay üzerine konut yapmak, akıl dışıdır. Zemin etütleri yapılmamış ya da ciddiye alınmamıştır. Depremin ardından yapılan konutlarda normalden 10 kat daha fazla özen gösterilmesi gerekirken görüyoruz ki kurumlar arasında yeterli koordinasyon sağlanamamıştır, üstelik bölgede yeni yapılaşmalar devam etmektedir.

Buradan iktidara soruyorum: İnsan hayatı bu kadar değersiz midir? Yalova halkının can güvenliğini kim sağlayacak? Biz bu sürecin sonuna kadar takipçisi olacağız çünkü mesele siyaset değil insan hayatıdır. Afet olmadan önce önlem almak gereklidir. Aksi takdirde her yaşananından sonra vah vah demenin çok da bir anlamı yoktur.

BAŞKAN - Sayın Öztürkmen...

45.- Gaziantep Milletvekili Hasan Öztürkmen'in, Bitlis'te İŞKUR üzerinden yapılacak alımlara ilişkin açıklaması

HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Bitlis Mutki'ye 180 kişi, Bitlis toplamda 1.650 kişi İŞKUR programıyla, liste yöntemiyle yani AKP'nin belirlediği listeye on ay geçici olarak işe alınacak. Son yıllarda İŞKUR işe alımlarda noter kurası yöntemi yerine liste yöntemini yani siyasilerin vicdanına ve şahsi ikbal planlarına bırakmış durumda. Bu şekilde işe alım adil değildir, şeffaf hiç değildir.

Hükûmetin politikaları Bitlis'te tarım ve hayvancılığı bitirmiş durumda. Gençler işsiz, insanlar üç kuruş maaş alacakları geçici bir işe bile torpille girmeye çalışıyorlar. Daha önce PTT'de işe alımların AKP teşkilatlarından gelen listelere göre belirlendiğini belgeleriyle açıklamıştım. İŞKUR üzerinden işe alımlar da AKP'nin oy hesaplarına göre yapılıyor, AKP referansı olmadan kimse işe giremiyor. Şu mübarek ramazan ayında kul hakkı yemeyi bırakın, İŞKUR alımlarında noter kurasıyla işe alınsın.

BAŞKAN - Sayın Çalışkan...

46.- Hatay Milletvekili Necmettin Çalışkan'ın, mart ayında başlayacak olan KOSGEB deprem kredisi geri ödemelerine ilişkin açıklaması

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Sayın Başkan, depremin üzerinden üç yıl geçti ancak bölgede hâlen ekonomik ve sosyal olarak hayat normale dönmedi. Esnafımız konteynerde, geçici iş yerlerinde ayakta kalma mücadelesi veriyor; henüz iş yerleri teslim edilmedi, sanayi siteleri tamamlanmadı, istihdam eridi, göç hızlanıyor. Buna rağmen mart ayında başlayacak olan KOSGEB ödemeleri depremzedeyi büyük bir krize sürükleyecektir. Hayat normale dönmemişken geri ödemelerin başlaması iş yerlerinin kapanmasına ve istihdam kayıplarına yol açacaktır. Bu destek sadece esnafa değil bölgenin tümüdür. Ekonomik göstergeler

iyileşinceye kadar, ticaret normale dönünceye kadar, insanlar evine yerleşinceye kadar bu borçlar ertelenmeli, bir yıl süre verilmelidir, aksi takdirde mağduriyet artacaktır. Kamuya olan borçlar da silinmelidir.

BAŞKAN - Sayın Akay...

47.- Karabük Milletvekili Cevdet Akay'ın, Kastamonu'da maden ruhsatı verilen alanlara ilişkin açıklaması

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkürler Başkanım.

Komşu ilimiz Kastamonu'nun üçte 1'i maden ruhsatlarıyla kuşatılmış durumda. MAPEG'in açtığı ihalelerle 57.329 hektar yani yaklaşık 80 bin futbol sahası büyüklüğünde alan satılığa çıkarıldı. Satılan sahaların önemli bölümü mega maden niteliğinde. Siyez buğdayı, Taşköprü sarımsağı ve Tosya pirinci üretim alanları ile köy yerleşimleri ruhsat sahalarının içinde kalıyor. Bezirgan Barajı'na 120 metre, Ilgaz Dağları ve diğer millî parklara birkaç yüz metre mesafedeki projeler su kaynaklarını, ormanları ve tarımı doğrudan tehdit ediyor. Üstelik projelerin yüzde 49,2'sine "ÇED Gerekli Değildir" kararı verilmiş durumda. Bu tablo Kastamonu'nun geleceğini, kırsal yaşamını ve gıda güvenliğini riske atıyor. Yetkilileri açıkça uyarıyoruz: Bu yanıltan derhâl vazgeçin, Kastamonu'nun doğasını ve toprağını koruyun.

BAŞKAN - Sayın Coşar...

48.- Antalya Milletvekili Aliye Coşar'ın, Manavgat ilçesinde planlanan yüzer GES projesine ilişkin açıklaması

ALİYE COŞAR (Antalya) - AKP iktidarının Manavgat ilçemizde bölge halkının tüm itirazlarına rağmen Oymapınar Barajı Göleti'ne yüzer GES yapma ısrarı sürüyor. Meslek odalarının ve sivil toplum kuruluşlarının bilimsel verilere dayanan uyarıları dikkate alınmıyor. Su yüzeyini kaplayan yüzer GES yapılırsa su, ısı, oksijen ve ışık dengesi değişecek, biyoçeşitlilik bozulacaktır. Yapımı ve işletme sürecinde yaşanacak kirlilik mikroplastik artışına neden olacak, temiz su kaynağımız kirlenecektir, bölgenin doğal güzelliği ve ekosistem zarar görecektir. Manavgat'ta doğayı kirleten, su kaynaklarımızı, turizmi ve ekosistemi yok edecek Yüzer GES Projesi'ni istemiyoruz. GES'lerinizi su kaynaklarımızdan ve meralarımızdan uzak tutun, Manavgat Oymapınar'da ranta geçit vermeyeceğiz.

BAŞKAN - Sayın Arı... Sayın Arı yok.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekili ve Muş Milletvekili Sayın Sezai Temelli.

Buyurun Sayın Temelli.

49.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, Avukat Ramazan Demir'e, kent uzlaşısı davasına, Sosyolog Azad Barış'a, İzmir Kınık'taki bir maden şirketinin işçilerine ve maden şirketlerine, Varto'daki JES projesine, Van'da tespit edilen deprem riskine ve Trabzon'da yapılan stadın zeminine ilişkin açıklaması

SEZAI TEMELLİ (Muş) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Evet, bu ülkede bir adaletsizlik çarkı çalışıyor. Bu adaletsizlik çarkının hedefinde de hukuk var, demokrasi var, toplumsal barış var, barış var. Biz bu adaletsizlik çarkının durmasını beklerken âdeta hem Adalet Bakanlığı hem mahkemeler bu çarkı hızla çevirmeye devam ediyorlar. "Bu ülkede bunun ölçüsü ne mi?" dersiniz cezaevlerine bakın; cezaevlerinde siyasetçiler, özellikle Kürt siyasetçiler var, gazeteciler var, avukatlar var, muhalifler var. Şimdi, bu rakamlarda âdeta dünyada çok çok kötü bir noktadayız, bütün istatistikler bunu gösteriyor, bunu göstermesine rağmen buna devam ediyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Özgürlük İçin Hukukçular Derneği üyesi Avukat Ramazan Demir ceza aldı. Şimdi, neden bunu söylüyorum? Avukat Ramazan Demir aynı zamanda Selahattin Demirtaş'ın avukatıdır, aynı zamanda çok iyi bir hukukçudur; hem Türkiye'de hem Avrupa'da çok önemli davaları takip etmiş önemli bir hukukçumuz, avukatımız. Peki, neden ceza aldı? Yani bu çarkı anlamak için altını çizmek istiyorum. Ceza almasının nedeni, 2013-2015 yılları arasında -ki kendisi de Şırnaklıdır- Şırnak'ta uygulanan, kendi müvekkillerine uygulanan hak ihlallerini sosyal medyadan paylaşmış. Dolayısıyla bir avukata bu paylaşımlarından dolayı, hem de on yıl önceki paylaşımlarından dolayı ceza vermenin nasıl bir anlamı olabilir, nasıl bir anlayışa hitap edebilir? Bunu kabul etmek mümkün değil ama buradaki niyeti çok iyi anlıyoruz. Dolayısıyla adaletsizlikleri başka adaletsizliklerle kamufle etme anlayışı işte bu kararları karşımıza çıkartıyor.

Adaletsizlik çarkı duruyor mu? Durmuyor. Bakın, başka bir vakadan daha bahsedeceğim size. Biliyorsunuz, bir kent uzlaşısı davası var bu ülkede. Kent uzlaşısını hedefine alan, onu bir kumpas malzemesine çeviren, böyle bir davadan bir terör davası çıkartmaya çalışan bir İstanbul Cumhuriyet Başsavcısı vardı, bu davalarla terfi etti biliyorsunuz. Dolayısıyla bu davaya dönüp baktığınızda -ibretliktir bu dava- bu davada kent uzlaşısı hedefe konmuş. Kent uzlaşısı nedir? Demokrasi dediğimiz meselenin kalbinde uzlaşma yatar, müzakere yatar, diyalog yatar. Kent uzlaşısı, bir seçim döneminde... Kaldı ki burada, kent uzlaşısı adı konmadan birçok uzlaşma ile buraya gelmiş, milletvekili olmuş birçok parti var ve burada temsiliyeti yükseltmiş bir anlayış. Kent uzlaşısını terör davası diye hedefe koymak kabul edilebilir bir şey değil. Kaldı ki bir yıldır bu gündemde, bir yıldır bu davanın iddianamesi yazılmadı. Bu davadan dolayı tutuklanan herkes neden tutuklandığını bilmeden bir yıl mağdur edildi ve cezaevinde kaldı, hepsi tahliye edildi.

Bir başka mağduriyet, bir itibar suikastı üzerinden bizim yoldaşımız, arkadaşımız, partimiz, sevgili sosyolog Doktor Azad Barış'a uygulanmakta. Kendisi üzerinden inanılmaz bir mağduriyet var; ne iddianame var ne ortada elle tutulur herhangi bir suçlama var fakat mağduriyet her yeri kaplamış durumda. Bu, Türkiye'nin aslında bir adaletsizlik fotoğrafından başka bir şey değildir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; "adaletsizlik" deyince sadece yargıyla da ilgili değil yaşamın her alanında bunun çalıştığını görüyoruz, bunlardan biri de emek alanı tabii. İşçilere, emekçilere yönelik de çok ciddi bir adaletsizlik mekanizması çalışmaya devam ediyor. Bugünkü örneğimiz İzmir Kınık'tan, Polyak Eynez Enerji ve Madencilik Şirketinin işçilere yapmış olduğu muamele. Ne yapıyor? Bu madende 1.243 işçi var; 1.243 işçinin maaşını aylardır ödemiyor, toplu sözleşmeden kaynaklanan her türlü hakkını gasbediyor, bir de bu işçilerin promosyonlarına el koyuyor. Evet, bu maden şirketinin ortaya koymuş olduğu bir sahne ama bu sadece bununla da sınırlı değil, bugün hangi işletmeye gitsek Türkiye'de artık bu tür adaletsizlikler olağanlaşmış durumda.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu ülkede iş güvenliği yok, iş güvencesi yok, işçilere yönelik haklar söz konusu değil, sendikal haklar gasbedilmiş, grev hakkı yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Şimdi, böyle bir tabloya baktığımızda âdeta 19'uncu yüzyıl çalışma koşullarından çok daha geriye düşmüş bir Türkiye fotoğrafı karşımıza çıkıyor ve bütün bu hikâyenin arkasında da en belirgin şirketler maalesef maden şirketleri. Neden bu kadar çok maden şirketi var? Neden bütün Türkiye sahası bu madenlere açılıyor? Çünkü Türkiye ekonomisini bu tür arazilere, maden şirketlerine satarak kurtarmaya çalışan bir zavallı zihniyet var karşımızda. Evet, bu zavallı zihniyet ekonomiyi toparlamanın yolunun ülkenin doğasını katletmekten geçtiğine inanıyor ve katletmeye de devam ediyor.

Bir başka örneği Varto'dan verelim. Varto'da, kalkılar, şimdi, 10 tane köyün arazisini JES'lere yani jeotermal elektrik sistemi üretecek olan şirkete peşkeş çekiyorlar. Oradaki o güzelim doğayı katledecekler; aynı diğer alanlarda, Gabar'da yaptıkları gibi, aynı Diyadin'de yaptıkları gibi.

Jeotermal enerjinin ne olduğunu bilmek isterseniz dönüp Aydın'a bakın, incir bahçelerine bakın. Jeotermal enerji nedeniyle Türkiye ürettiği inciri artık satamıyor, iç piyasaya veriyor çünkü bizim halkımız kanser olabilir, Avrupalılar ama almıyor artık incirinizi; niye biliyor musunuz? O jeotermal elektrik santrali yüzünden bütün incirler kükürtlü ve şimdi de Varto'nun doğasını katletmeye soyunmuş durumdalar. Doğamızı savunmak zorundayız. Bu maden şirketlerine artık ruhsat verilmemeli, verilmiş ruhsatlar eğer böyle bir ekolojik yıkıma neden olacaksa -ki olur- muhakkak iptal edilmelidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bir uyarıda da bulunmak istiyoruz, önemli bir konu: Biliyorsunuz, 6 Şubat daha yakında geride kaldı. Deprem güvenliği, depreme karşı alınacak tedbirler konusunda üzerinde çok konuşuldu fakat bu ülke bir deprem ülkesi, dolayısıyla bu iş ciddi bir mesele. Çevre ve Şehircilik Bakanlığının konut projesiyle bir arada düşünülecek bir mesele değil. Bakın, en son uyarı Van'la ilgili. Van'ın doğusunda 250 kilometre uzunluğunda bir fay hattında yüksek düzeyde sismik gerilim tespit edildi. Hem Türkiye'deki Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi hem de İngiltere'deki Leeds Üniversitesi tarafından tespit edildi, risk çok yüksek. Van depreminden bugüne kadar geçen zaman içinde Van'ın depreme karşı dayanıklı bir kent hâline gelmediğini çok iyi biliyoruz ama en son örnek Van'a atadığınız kayyumda saklı. Belediye Başkanlığını kazandığımız gün Belediye Eş Başkanlarımızın ilk el attığı konu AKOM'du yani Afet Koordinasyon Merkezini oluşturdular çünkü biliyorlar, Van çok riskli bir kent.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun lütfen.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Peki, siz ne yaptınız? Belediye başkanlarımızı görevden aldınız, yerine kayyum atadınız; bu kayyumun ilk yaptığı iş burayı kapatmak oldu. Kayyum zihniyeti bu çünkü o kayyum oraya kenti soymaya geliyor. Bakın, bu kadar iddialı söylüyorum, o kayyum beş yıl o kentteydi, 9 milyar lira o Belediyeyi borçlandırdı. Gelir gelmez "Kamusal hizmet alanlarına kaynak gitmesin." diye böyle yerleri kapatıp o kaynakları kendi yakın çevrelerine aktarmaya devam ediyorlar. Kayyum aslında çok ciddi bir riskin kapısını açmış durumda. Bu kayyumu görevden alın, belediye başkanlarımızı, eş başkanlarımızı bir an önce göreve iade edin.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Bu sadece idari bir uygulama değil; bu, Van halkının aslında karşı karşıya olduğu tehlikeleri önlemek için de gerekli bir adımdır. Bunun hesabını sizden sorarız!

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Van'da durum böyle de Trabzon'da farklı mı? Bakın, bu kadar Trabzon Vekili var, kimse bunu dile getirmiyor, biz dile getirelim. O yaptığınız stadi nereye yaptınız? Trabzon'da gidip yaptığınız o stadin zemini aslında ciddi anlamda bir bataklık zemini ve stat çöküyor. Bu yetmiyor, şimdi ne yapıyorlar biliyor musunuz? Aynı arazinin üzerine Trabzon Şehir Hastanesini yapıyorlar. Ya, bu kadar Trabzon Vekili var, hiç mi Trabzon'a gitmiyorsunuz? Trabzonlular şu anda böyle bir riskle karşı karşıya. Allah muhafaza, düşünsenize o statta 40 bin kişi maç seyredirken orada yaşanacak bir felaketi. Ama kimsenin umurunda değil, tek umurunuzda olan şey inşaat şirketlerine bu kaynakları aktarmak ve dolayısıyla bu devrisaadetin sürmesini sağlamak.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Teşekkürler.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekili ve Ankara Milletvekili Sayın Murat Emir'de söz.

Sayın Emir, buyurun lütfen.

50.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Türkiye'nin Filistin politikasına ve İsrail'le ticarete, okullardaki bazı uygulamalara, suni tartışmalarla gerçeğin saklanmasına müsaade etmeyeceklerine ilişkin açıklaması

MURAT EMİR (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün Sayın Cumhurbaşkanını AKP grup toplantısında dikkatle dinledik; Cumhuriyet Halk Partisine ağır sözlerle saldırmayı ihmal etmedi ama kendisinden, özellikle Amerika'nın İsrail Büyükelçisine yani arzımevut hayalleri kuran, Nil'den Fırat'a kadar topraklarımızda hakkı olduğunu iddia eden bir büyükelçiye veya onu atamış olan Trump'a bir şey söyleyecek mi diye bekledik ama bir söz gelmedi. Buradan açıklıkla ifade etmeliyiz ki maalesef

Türkiye'nin Filistin politikası, İsrail politikası, Gazze politikası "Trump'tan meşruiyet kazanma" adı altında rehin alınmıştır. Türkiye sessizleşmiştir, boyun eğmiştir ve Türkiye'nin, Filistinlilerin olmadığı, Filistinlilerin topraksızlaştırılmasına dönük olan Barış Kurulunda bu şekilde yer alması da aslında bu boyun eğmişliğin açık bir ifadesidir. Hâlâ iktidar partisinden, AKP Grubundan, Cumhurbaşkanı'nın bu konuya dönük olarak bir söz gelmemiş olmasını önemsiyoruz ve söz bekliyoruz. Şimdi, şu söylenecektir: "Efendim, İsrail'in Amerika Büyükelçisi Sayın Cumhurbaşkanı'nın muhatabı mı?" Elbette değil, elbette değil ama Trump takdir edersiniz ki muhatabıdır ve Trump'ın dışında, Trump'ın onayı olmaksızın, Trump'ı rahatsız edecek bir söz söylenemeyeceği ortadadır. Ben daha çarpıcı bir şey söyleyeceğim: Başından beri söylüyoruz, meydanlarda "Ey Netanyahu!" diyorsunuz ama gerçekte İsrail'le iç içesiniz. Gazze'deki katliamlar başladığı günden itibaren gözyaşı döküyormuş gibi göründünüz, meydanlarda haykırdınız ama İsrail'le çatır çatır ticarete devam ettiniz.

SEDA GÖREN (İstanbul) - Yalan söylemeyi ya!

MURAT EMİR (Ankara) - Biz bunu belgeleriyle açıkladık, "Yok." dediniz, "Hayır." dediniz ama ben şimdi yepyeni belgeler paylaştım; Meclisimizle bunu paylaşıyorum, tüm Türkiye görsün bunu.

Bakın, TÜİK'in internet sitesine giriyorsunuz, TÜİK'te normalde bir ülkeye ihracat yoksa sıfır görünür, İsrail hiç yok. Niye? Acaba diyoruz gizli ülke bölümü var, orada mı? Çünkü gizli ülkeye 2025'te 2,1 milyar dolarlık ihracat yapılmış. Kim bu gizli ülkeler? Bakıyoruz, belli değil ama İsrail'in CBS'sinin yani İsrail Merkezi İstatistik Bürosunun internetine girdiğimizde -ki BTK buraya girişi yasaklamış, giremiyorsunuz Türkiye kaynaklarıyla- İsrail'in Türkiye'den ithalat yapmış olduğunu görüyorsunuz, bu rakam yıllık 924 milyon dolar. 2025 yılında İsrail diyor ki "Türkiye bana 924 milyon dolarlık mal gönderdi." Ne bunlar? Et var, ham madde var, metal sanayi var, var da var. Bunların belgelerini sizlerle paylaşıyoruz, bunları herkes görsün, İsrail'le hâlâ nasıl ticaret yaptıklarını görsünler. Ha, diyebilirler ki "Bunlar İsrail'e değil Filistin'e gidiyordu." O da değil çünkü -bu rakamlar- bu tablolarda İsrail Filistin'e giden malları açıklamıyor, açıklamadığını da söylüyor. Bunlar aslında, siyasi iktidarın İsrail'le hâlâ nasıl çatır çatır ticaret yaptığını, oraya ihracat yaptığını açıkça ortaya koyan belgelerdir; bunlara cevap bekliyoruz.

Değerli arkadaşlar, bir tartışma var, bir tartışmayı büyötmeye çalışıyorlar. Türkiye'de ağır sorunlar var, emekli maaşı 20 bin lira, utanç rakamı; asgari ücret 28 bin lira, emeğin en derin şekilde sömürüldüğünün en açık örneği, en açık kanıtı. "Bayram öncesi emeklilere ikramiye vereceğiz; 4 bin lirayı 5 bin lira mı yapalım, 5.500 lira mı yapalım?" diye beyler aralarında çalışıyorlarmış, konuşuyorlarmış.

Şimdi, bu sorunları çözemeyince her zaman yaptığı gibi geriye dönüyor; 28 Şubat, başörtüsü yasağı, dindarlara yapılan baskılar, o da bu da. Bakın, Türkiye bu tartışmaları yaptı, Türkiye bu tartışmaları bitirdi; Türkiye bu tartışmalardan birliğiyle, bütünlüğüyle ve demokrasisiyle çıktı. Bedeller de ödendi, sizlerin içerisinde de bedel ödeyenler var, biliyorum, yadsımıyorum ama bu tartışmaları temcit pilavı gibi getirerek haklı çıkamazsınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun Sayın Emir.

MURAT EMİR (Ankara) - Bizim söylediğimiz çok basit bir şey var, o da şu: 7 yaşında, 8 yaşında çocuklara form dağıtıp "Git bakalım, evde iftar yaparken formu işaretle." "Sahura kalkınca işaretle." "Namaz kılınca formu işaretle." "Olmadı, resmini çek." "Olmadı, getir bana, göster." dediğiniz zaman bu, çocukları fişlemektir, etiketlemektir. Bakın, Cumhurbaşkanı katıldı ya tartışmaya, ne hukukidir ne anayasalıdır ne vicdanidir ne de pedagojiktir; bunu yapmayın diyoruz. Şimdi, Tevfik Fikret Okullarında müfettişler çocukları çekiyorlar bir kenara, diyorlar ki: "Size din eğitimi veriliyor mu?" "Yeteri kadar veriliyor mu?" "Memnun musunuz?" "Cumhurbaşkanı'nı övüyorlar mı?" "Cumhurbaşkanı'nı yeriyorlar mı?" "Öğretmeniniz bu duruma ne diyor?" diye sorular soruyorlar. Biz bunlara karşıyız. Şimdi, biz bunlara karşı çıktık diye sanki Türkiye'de inananların inançlarını olması gerektiği gibi yaşamalarının önünde engel varmış gibi gösteriliyor. Böyle bir engel yoktur, olmamalıdır, olan yerde de hep birlikte biz buna karşı çıkarız. Bir Cumhurbaşkanı'na düşen, toplumu birleştirmektir, bütünleştirmektir ama her defasında ülkeyi "inananlar ve inanmayanlar" "daha çok inananlar ile az inananlar" "ibadet edenler ile etmeyenler" diye bölmeye kalkmak aslında 28 Şubat hayali kurmaktır. Nasıl 28 Şubat tartışmalarından kendilerince bir iktidar çıkardılarsa çamura saplandıkça, iktidarlara çökmeye başladıkça bu tartışmayı büyötmeye çalışıyorlar. Bu tartışmalar sunidir; Millî Eğitim Bakanının yaptığı pedagojik değildir, yasal değildir.

Asıl şu sorunun cevabını verin siz, asıl şu sorunun cevabını verin: Grup salonunda bu tartışmalar yapılırken salondan "Laiklik kaldırılсын!" diye sloganlar atıldı; rahatsız oldunuz mu, olmadınız mı; bunun cevabını verin Sayın Usta.

NAZIM ELMAS (Giresun) - Tam duyamadımşın.

MURAT EMİR (Ankara) - Değerli arkadaşlar, Türkiye'nin suni sorunlarla tartıştırılmasına ve gerçeğin saklanmasına asla müsaade etmeyeceğiz. Mutfaklarda yangın vardır, vatandaşlarımız geçinemiyor, hiçbir sorunu çözemiyorsunuz; çözemediğiniz için o ideolojik saplantılarınızın doğrultusundaki tartışmaları fütursuzca ve umutsuzca büyötmeye çalışıyorsunuz. İşte, AKP gerçeği budur.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekili ve Ankara Milletvekili Sayın Leyla Şahin Usta.

Sayın Usta, buyurun.

51.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, şehit olan Hava Pilot Binbaşı İbrahim Bolat'a, dün hizmete alınan SANCAR'a; Ankara Milletvekili Murat Emir, Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez ile İstanbul Milletvekili Kezban Konukçu'nun yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Ben de sözlerimin başında, gece Balıkesir'de görev uçuşu esnasında kaza kırıma uğrayan F-16 uçağımızın şehit pilotu Hava Pilot Binbaşı İbrahim Bolat'a Allah'tan rahmet, kederli ailesine, silah arkadaşlarına ve aziz milletimize başsağlığı ve sabırcemiller diliyorum; Rabb'im mekânını cennet, makamını da da ali eylesin diyorum.

Dün Türk savunma sanayisi bünyesinde geliştirilen SANCAR silahlı insansız deniz aracı mavi vatandaşlarımızın etkinliğini artıracak stratejik bir güç çarpanı olarak hizmete alındı. SANCAR'la denizlerdeki insansız kabiliyetimizi güçlendiriyor, güvenliğini, etkinliğini ve gözetim kapasitemizi de artırıyoruz. Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın güçlü iradesi ve vizyoner liderliği sayesinde savunma sanayimiz son yıllarda tarihinin en büyük atılımlarını gerçekleştirmiştir. Dün de Sayın Cumhurbaşkanımızın teşrifleriyle SANCAR'ın donanmamıza katılımını gerçekleştirdik. Bu adım yerli ve milli savunma teknolojilerinde geldiğimiz seviyenin somut bir göstergesidir. Bu somut göstergeyle birlikte Sayın Murat Emir'in aslında "28 Şubattan iktidar çıkarma çalışmalarını..." cümlesinin hiçbir anlam ifade etmediğini özellikle söylemek istiyorum. Dün yapılan SANCAR'daki açılışı söylüyorum.

Sayın İyi Parti Grup Başkan Vekilimiz de "Baraj yaptınız mı?" diye sordu ya, bu ülkede yirmi üç yılda yapılan barajların, göletlerin sayısını size tek tek sayayım. Biz iktidar çıkarmaya çalışmadık, yirmi üç yıldır iktidarız ve iktidarımızla da iş yapıyoruz. Sizin gibi laf ebeliğiyle, politik söylemlerle...

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Bu laf mı yani şimdi! "Laf ebeliği" lafı laf mı yani şimdi!

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - İktidara gelince söylersiniz!

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - ...laiklik üzerinden, inanç üzerinden ayrıştırımla insanların samimiyetini ölçmeye kalkışan da zamanında sizdiniz, hâlâ aynı şeyleri yapmaya çalışıyorsunuz. Bence dinleyin, iktidar nedir ve iktidar nasıl olunur bunları da görün.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Gerçekleri çıkın söyleyin ya!

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Gerçekleri söylüyorum!

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - "Laf ebeliği" laf mı yani şimdi!

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Siz söylediğinizin gerçek olduğunu iddia ettiğiniz gibi ben de gerçekleri söylüyorum!

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - "Laf ebeliği" lafı laf mı yani!

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Ne yapıldıysa eski Türkiye'de yapıldı, "laf ebeliği" ne ya! Orada ihtisas size ait!

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Yirmi üç yılda 1.327 adet baraj, gölet, 1.890 adet sulama tesisi, 365 adet toplulaştırma projesi, 378 adet içme suyu ve atık su tesisi, 6.239 adet taşkın kontrol tesisi ve 637 adet HES, 148 adet yer altı depolaması ve suni besleme tesisi olmak üzere toplam 4,66 trilyon TL maliyetli 10.984 adet tesis tamamlanmış; milletimizin de hizmetine sunduk.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Leyla Hanım, rakamlarla konuşmayın; çıkın, sahaya gidin!

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) - Dinle, dinle! Dinlemesini öğren!

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Ben rakamlarla konuşurum çünkü iktidarım ve iktidarda iş yapıyorum; iktidarda iş yapıyorum, yaptığım işi tabii ki konuşacağım.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - İnsanlar tarlasına su götüremiyorlar! Valileriniz yazı yazıyor insanlara "Sulu tarım yapmayın." diye. Elinizdeki rakamlarla bahsediyorsunuz!

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) - Dinle, dinle! Dinlemesini öğren, dinlemesini!

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Arkadaşlar, dinleyin ya! Gerçekleri duyunca niye böyle korkuyorsunuz; gerçekler acıdır!

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Bu tesislerle son yirmi üç yılda 2,5 milyon hektar alan sulamaya açıldı. Yıllık 415,4 milyar TL ekonomiye katkıyla birlikte 2,2 milyon kişiye de tarımsal istihdam sağlanmıştır. Daha çok rakam var. Tabii ki rakamlarla konuşacağım, ben yaptığım işi tabii ki rakamlarla ortaya koyacağım. Siz "Bir tane bile baraj yaptınız mı?" diye sorarsanız ben de yaptığım bütün barajları ortaya dökerim ve sayarım.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Ben de rakamlarla konuşuyorum; et fiyatına cevap verin o zaman, gıda enflasyonuna cevap verin!

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) - Dinle, dinle!

BAŞKAN - Sayın Çömez...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Hiç kusura bakmayın!

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Ben niye kusura bakayım! Millet sizi görüp kusura bakıyor.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - İktidar olduysak iş yaptık, hizmet ürettik. Ben sizin konuşmanızı saygıyla dinledim, satışmanıza da hiçbir şey söylemedim; izin verin, yaptığım icraatları ben de tabii ki de savunacağım; aksi bir şey söyleyecekseniz buyurun, söylersiniz.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Ama laf ebeliği yapmadan, ama laf ebeliği yapmadan!

LÜTFİYE SELVA ÇAM (Ankara) - Çok ayıp oluyor, dinleyelim.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, lütfen...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Bugün grup toplantısında Sayın Cumhurbaşkanımızı iyi dinlediklerini söylediler. Bence iyi dinlememişsiniz, konuşmasının yarısından çoğunda Sayın Cumhurbaşkanımız Filistin'den bahsetti, "Filistin özgür olana kadar mücadelemize devam edeceğiz." dedi. Ha, Filistin'e yardım yapan, dünyada en çok yardım yapan ülke de biziz ve biz olarak bunu yapmaktan da büyük bir onur ve gurur duyuyoruz.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Barış Kurulu ne ya! Barış Kuruluna niye giriyor o zaman? Niye gidemiyor Cumhurbaşkanı da Hakan Fidan gidiyor?

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Ama burada anlamadığım tek bir şey var; Filistin'e yapılan yardımları engellemek için...

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Niye? Niye Barış Kuruluna giriyor?

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - ...açıkça "Ticaret devam ediyor." yalanını söylüyorsunuz.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Ya, Barış Kuruluna giriyor ya! Dalga geçiyorsun herhâlde!

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Niyetiniz bu açıkçası. Türkiye yardım yaptıkça, Türkiye Filistin'e sahip çıktıkça biz çok net...

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Barış Kuruluna giriyorsunuz ya, Barış Kuruluna ya!

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - ...yine rakamlarla konuşuyorum, hem Ticaret Bakanlığımızın...

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Gidemedi Cumhurbaşkanı, Netanyahu'yla yan yana gözükmemek için gidemedi!

ÇİĞDEM KONCAGÜL (Tekirdağ) - Susar mısın lütfen!

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Daha ne ticaretinden bahsediyorsun ya!

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - ...hem TÜİK'in verdiği, resmî, her yerde, tüm her yerde ticaretimizin sıfır olduğunu...

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Bu kadarına da yuh!

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - ...çok iyi biliyorsunuz ama bu yalana sığınarak kendinizi haklı göstermeye çalışıyorsunuz.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Hiç haklı göstermiyoruz, sen haklı göstermeye çalışıyorsun!

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Türkiye, ne kadar engellemeye çalışırsanız çalışın, Filistin davasını sonuna kadar savunacak ve özgürleşene kadar da devam edeceğiz.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Ya, inanmıyorum ya! Gazze'yi kim inşa edecek? Filistin yok ya, Barış Kurulunda Filistin yok!

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Evet, Amerika'da yarım akıllı bir büyükelçi çıkmış, bir açıklama yapmış. Bakın...

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Böyle bir rezalet...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Müsaade eder misiniz! Söz alır konuşursunuz Sayın Ayyüce.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Edemem yani!

BAŞKAN - Sayın Milletvekili, lütfen dinleyelim.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Biraz siyasi nezaket öğrenin lütfen!

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Bir nezaket diliyle konuş ya!

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Bu Mecliste herkes istediği yalanı söylüyorsa ben de gerçekleri söyleme hakkına sahibim.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Yalan söylemiyoruz biz! Barış Kurulunda yok mu Türkiye? Allah Allah ya! Yalan mı?

BAŞKAN - Sayın Milletvekili, lütfen... Lütfen ama... Grup Başkan Vekiline söz verdim, konuşuyor. Lütfen, sükûnetle dinleyelim ama. Sık sık laf atılırsa nasıl yöneteceğiz?

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Ama o da sizin probleminiz Başkanım!

BAŞKAN - Bu nasıl bir dil ya! Lütfen...

LÜTFİYE SELVA ÇAM (Ankara) - Aynen öyle.

SEDA GÖREN (İstanbul) - Sayın Başkan, gerçekten bu nasıl bir dil ya!

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Konuya itiraz etti. Tamam Başkanım.

BAŞKAN - Buyurun.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Siyasi nezaketi ramazan gününde tekrar hatırlatıyorum; izin verin konuşmamızı yapalım; dinleyin, dinleyin, öğrenirsiniz!

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Başkanım, "laf ebeliği"yle başladı ama kendisi de "laf ebeliği"ni kullandı.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Bakın, laf ebeliğini yapan kim, çok iyi görüyoruz! Bakın, rakamları verince rakamlardan rahatsız oluyorsunuz, "Rakamlarla konuşmayın." diyorsunuz.

Amerika'daki Büyükelçinin yaptığı açıklamaya Türkiye Cumhuriyeti'nin yaptığı öncülükle birlikte 14'ü aşkın ülkenin Bakanları bir kınama mesajı yayınladılar, ortak bir bildiri yayınlandı. Bu, başta Türkiye Cumhuriyeti ve Sayın Dışişleri Bakanımızın koordinasyonunda yapıldı. Brezilya Federatif Cumhuriyeti, Fransa, Danimarka, Finlandiya, İzlanda, Endonezya, İrlanda, Mısır, Ürdün, Lüksemburg, Norveç, Filistin, Portekiz, Katar, Suudi Arabistan, Slovenya, İspanya, İsveç, Arap Birliği, İslam İşbirliği Teşkilatı Genel Sekreterliği; bunların hepsinin ortak açıklamasında da bu açıklamanın kabul edilemez olduğunu ve bu toprakların işgaline kesinlikle müsaade edilemeyeceğini söylüyorlar. Dış politikadan bahsediyorsunuz, dış politikayı bilmeden konuşmayın! Zamanında "Suriyelileri gönderelim, gönderelim." diyenler, Suriye'de Esed valisini toplarken sizin Genel Başkanınız "Esed'le görüşülmeli." diye televizyonda canlı yayında konuşuyordu. Dış politikayı yönetmek bir akıl ister, bir basiret ister, ciddi bir siyasi tecrübe ve beceri ister. Bugüne kadar attığımız her adımımız bugün Suriye'nin geldiği durumda ne kadar başarılı bir dış politika yürüttüğümüzün ve bunun sonuçları da ne kadar doğru bir yolda olduğumuzun göstergesidir. Siz bunu kabul etmezsiniz, bunun farkındayım ama ben hem yüce Meclisimizin hem de milletimizin takdirine sunmak için bu gerçekleri tek tek tabii ki de söyleyeceğim.

"28 Şubatı bir bitiremediniz." Siz bitiremediniz, geçen hafta çıktınız, hâlâ laiklik üzerinden tartışmalar başlattınız siz. Biz 28 Şubatı, evet, yaşadık, iliklerimize kadar yaşadık ama bugünkü gelen Türkiye yeni Türkiye dedik, artık 28 Şubatlar yaşanmayacak ve bunun için hep birlikte, ortak akılla yürünüyor dedik. Siz de söylediniz, evet, hatalar yaptığınızı kabul ediyorsunuz, çok şükür, bunu söylüyor olmanız bile büyük bir başarı ama 28 Şubatı bitirmeyen, bitiremeyen sizlersiniz. Hâlâ içinizden, biz buradayız diye bize karşı nefretini ve öfkesini sunan insanlar var. Bitirin artık, bitirin bu ayrımı. Biz bugün burada...

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Laiklik, laiklik...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - "Laiklik" diyerek bana saldırmaya, başörtüme hakaret etmeye, inanan insanlara hakaret etme özgürlüğünüz yok efendim. (CHP ve İYİ Parti sıralarından gürültüler)

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Onunla bir alakası olmadığını biliyorsunuz.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Yok böyle bir şey! Yalan söylüyorsun, yalan!

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Yapıyorsunuz, açıkça yapıyorsunuz.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Biz okullardaki etkinliklerden bahsediyoruz.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Okullarda çocuklar "Allah" diyor, "Kur'an" diyor...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Konuyu da açan sizsiniz, baştan beri söylüyorum.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Ya arkadaş, olacak iş mi ya? Benim sözümünden başörtüsü mü anlaşılıyor? "Laiklik" denilince başörtüsü mü anlıyorsunuz, onu bir türlü anlayamıyorum.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Siz bunu anlıyorsunuz maalesef, evet, maalesef bunu anlıyorsunuz.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Hayır, ben anlamıyorum. Okuldaki etkinliklerden bahsediyorum, siz bana "başörtüsü" diyorsunuz.

BAŞKAN - Sayın Ersever... Sayın Ersever, lütfen...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sizinle bu polemığe girmeyeceğim. Sizin ne anladığınızı bilmiyorum, sizin ne anladığınızı değil mesele; mesele, laiklik üzerinden bu ülkede inanan insanlara yıllarca bir zulüm yapıldı, bunu hâlâ bitirmeyen sizsiniz. (CHP sıralarından gürültüler)

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Ya, ne ya! Abarta abarta, her şeyde...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Bugün okullarımızda çocuklarımız "Allah" diyor, "Peygamber" diyor, "Kur'an" diyor; bundan rahatsız olmayın.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Din ve ahlak bilgisi dersi ne oluyor? Din ve ahlak bilgisi dersini nereye koyuyorsunuz?

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Çocukların "Allah" demesinden rahatsız olmayın, çocukların Kur'an'a inanmasından, Peygamber'imize inanmasından, ilahî söylemesinden korkmayın, rahatsız olmayın. Laiklik böyle gidecek, bitecek bir şey değil, artık bunu anlayın.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Biz ondan korkmuyoruz da yıllardır millî eğitimde bu yokken neden birdenbire bunu getirdiniz, onu merak ediyoruz.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Biz, Millî Eğitimde yaptığımız bu uygulamanın çok doğru ve iyi bir şey olduğunu, ramazan bilincinin ve şuurunun yaşatılması...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) - Yirmi beş yıldır siz yönetiyorsunuz...

BAŞKAN - Lütfen tamamlayalım.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Çocuklarımızın ramazan sevgisini ve coşkusunu yaşamasına engel olamayacaksınız.

ŞENOL SUNAT (Manisa) - Kullanıyorsunuz, kullanıyorsunuz.

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - O yüzden deizm arttı.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Yüzyıllık bir ülkede size mi düştü yani? Ya, geç Allah aşkına ya, geç ya!

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Biz bu ülkede herkesin inancıyla kendi istediği gibi yaşama özgürlüğünü sağlamış bir iktidarız; bunu başaran biziz, bunun teminatı da biziz.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Kutlu Doğum Haftası'nı kutlatıyorlardı ya! Yıllarca Kutlu Doğum Haftası okullarda...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Bu ülkede "laiklik" adı altında yapılan pek çok tartışmanın ne kadar boş olduğunu hepimiz çok iyi biliyorsunuz, bunu sürdürmekten vazgeçin.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Sayın Grup Başkan Vekili, yıllarca Kutlu Doğum Haftası vardı, o ne oldu, onu nereye koydunuz şimdi?

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Ha, bir müfettişten bahsediliyor, bu müfettişler varsa isimlerini verin, açıklayın lütfen. Lütfen, bu okula giden müfettişlerin ismini açıklayın. Bakanımız bu müfettişlere mutlaka soruşturma açıp hesap soracaktır ama ortada isim yok, hiçbir şey yok.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Bakanlık "Göndermedim." desin. Bakan "Gönderdik." dedi. Bakan "Biz o müfettişleri o okula gönderdik, o soruları sordurduk." dedi.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Afaki birtakım cümlelerle... Varsa bunların isimlerini açıklayın. Derhâl soruşturmaları yapılsın. Ben bu kadar net, açık ve özgüvenle, çocuklarımızın haklarını korumak noktasında...

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - İşte, şimdi söyledi Grup Başkan Vekili.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Bakana mı "yalancı" diyorsunuz? Bakana "yalancı" dediniz.

BAŞKAN - Sayın Milletvekili, bir müsaade edin ama lütfen.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Bakana "yalancı" dedi.

BAŞKAN - Sizin Grup Başkan Vekiliniz konuştu, bakın, tekrar söz talebi var, bir müsaade edin.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Sayın Millî Eğitim Bakanına "yalancı" dedi.

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın lütfen.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sayın Başkanım, Meclisin bir nezaketinin olması gerektiğini hep söylüyoruz ama ben konuşurken, AK PARTİ konuşurken maalesef her gruptan bir sataşma yaşıyoruz.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Neden acaba?

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - AK PARTİ konuşurken değil siz konuşurken oluyor niyeyseniz.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Bakın, burada bütün grup başkan vekilleri konuştu, kimse sesini çıkarmadı.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Hep siz konuşurken oluyor, hep.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Vallahi, Özlem Hanım'a olmuyor o, size oluyor.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Ben konuşurken bir kastınız olduğunu düşünmüyorum açıkçası.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Ya, ne kastı, kasıt olur mu ya!

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Vallahi, sizden kaynaklı Leyla Hanım, sizden kaynaklı. Bakın, Özlem Hanım da konuşuyor, diğer grup başkan vekilleri de; hiç bir zaman böyle bir şey olmuyor, biraz sizinle ilgili bir şey.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Söyledik, elbette ki böyle bir kastınız olmadığını biliyorum ama söylediklerimi zannederseniz siyasi olarak tartışmaktan çekiniyorsunuz, sürekli bir laf atarak lafımızı tamamlamanıza dahi bir müsahahanızın olmadığını görüyorum.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Ya, biz tartışmaktan çekinmiyoruz ki! Tartışalım o zaman. Siz sürekli provokasyon yapıyorsunuz.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Hayır, ben provokasyon yapmıyorum.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Yapıyorsunuz.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Provokasyonu yapan sizlersiniz. Aynı laiklik tartışmalarını bitirmediğiniz gibi, sürekli ısıtıp ısıtıp gündeme getirdiğiniz gibi bu provokasyonlara da sığınan sizsiniz.

MURAT EMİR (Ankara) - Genel Kurula hitap edin, sürekli bize hitap ediyorsunuz.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Dönün iktidarda olduğunuz belediyelerinizdeki yapılan yolsuzlukları, hırsızlıkları, tacizleri, işten çıkarmaları... Oturun bunları konuşun.

Teşekkür ederim Başkanım. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Ya, geç Allah aşkına ya! Allah aşkına geç ya!

BAŞKAN - Evet, Sayın Emir, buyurun.

52.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, şehit olan Pilot İbrahim Bolat'a, Hocalı katliamında hayatını kaybedenlere ve Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MURAT EMİR (Ankara) - Ben, öncelikle kahraman şehit pilotumuz İbrahim Bolat'a Allah'tan rahmet dileyerek sözlerime başlamak istiyorum. Milletimizin başı sağ olsun. Kederli ailesine, silah arkadaşlarına ve milletimize sabırlar diliyorum.

İkinci olarak, Hocalı katliamında yitirdiğimiz Azerbaycan Türkleri için Allah'tan rahmet diliyorum ve Azerbaycan halkıyla olan dayanışmamızı en üst seviyede buradan ilettiğimizi, gönderdiğimizi belirtmek isterim.

Tabii, Sayın Usta çok şey söyledi. Çok şey söylenebilir. Çok şeye cevap vermeye de gerek yok. Bir çaresizlik içerisinde kendince rakamlar üzerinden barajları söyledi; DSI'nin barajlarının parasını zaten belediyeler veriyor, bizim belediyelerimiz veriyor...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - DSI'nin barajlarını belediyeler mi veriyor ya? Ya, Murat Bey, Allah aşkına...

BAŞKAN - Buyurun.

MURAT EMİR (Ankara) - Belediyeler için yapılan, şehir sulaması için yapılan barajlara sonuçta belediye borçlanıyor ve belediyeler ödüyorlar parasını. Yanlış yere yapıyorlar, barajlar su tutmuyor; İzmir örneği var, Ankara örneği var, İstanbul örneği var. Bir beceriksizlik var.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Murat Bey, Ankara Kesikköprü yapılırken de aynı cümleleri söylediniz...

MURAT EMİR (Ankara) - Cevap veremeyince, bakın, ne kadar çok konuşuyorsunuz farkında mısınız? Susamıyorsunuz Leyla Hanım. Leyla Hanım, siz susamıyorsunuz, susamıyorsunuz gerçekten. Bir susabilmeniz duyacaksınız.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Ankara'da yapılan metronun parasını bile ödettiniz ya. Ulaştırma Bakanlığının yaptığı metronun parasını bile ödettiniz.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Dönün bakın, Kesikköprü Barajı yapılırken neler söylediniz.

MURAT EMİR (Ankara) - Bunların hepsini konuşuruz. Cevap veremeyince bizim belediyelerimize saldırıyor. Ama bir konu var ki çok önemli Sayın Başkan, değerli arkadaşlar. Bu Genel Kurul salonunda "Siz..." diyor, "Biz..." diyor, "Bize katlanamıyorsunuz." diyor. Leyla Hanım, siz kimsiniz, biz kimiz? Hepimiz bu ülkenin birer parçasıyız, her birimiz 86 milyonun saygın birer üyesiyiz, her birimiz Parlamentoda görev yapıyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Lütfen tamamlayalım.

MURAT EMİR (Ankara) - Bizim sizin grubunuzdaki herhangi birisiyle ve sizinle hiçbir özel sorunumuz olamaz, rahat olun. Biz siyasi bir mücadele yürütüyoruz. Kaldı ki açıkça söylemiştim, bir kez daha söyleyeyim: Bu Millî Eğitim Bakanının yaptığı çağ dışı ve pedagojik olmayan, çocukları etiketleyen ve boşuna tartışmalar yaratan uygulamaları savunmak yerine başka şeyleri savunun, özgürlükleri savunun, gerçekten her inancın olması gerektiği gibi yaşanmasını savunun. Biz de zaten onun arkasındayız, hiç merak etmeyin. Ama bu tartışmaları büyötmeye çalışarak asıl niyetinizin iktidarınızın ağırlaşan sorunlar üzerindeki sorumluluğunu gizlemek olduğunu bir kez daha söylüyorum.

LÜTFİYE SELVA ÇAM (Ankara) - Güzel güzel konuşuyorsun, sonunu çok kötü bağlıyorsun Başkan ya. Sakin sakin başlıyor...

BAŞKAN - Buyurun Sayın Temelli.

53.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

SEZAI TEMELLİ (Muş) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Evet, biz de grup başkan vekilleri konuşurken, bütün vekil arkadaşlar konuşurken, kürsüde hatip konuşurken müdahale edilmesine karşıyız, olmamalı da fakat polemikçi bir üslup olunca ister istemez bu tür şeyler de oluyor. Ya bu üslubu değiştirin ya da gelen şeylere yanıt verin, anlamaya çalışın. Vekilimiz size diyor ki: "Sizin Bakanınız yolladı o müfettişi oraya." Siz kendi Bakanınızı yalanlıyorsunuz. Her şeyden önce bir duyun. Madem bu tarz konuşuyorsunuz, size gelen eleştiriyi de duyun, ona göre belki yanıt verirsiniz.

Bir başka konu da suyla ilgili. Bakın, bu çok önemli bir konu. Barajları saydınız ya, iyi bir şey değil o. İyi bir şey olmadığının ölçüsü de şu: Türkiye bir su zengini iken şu anda su stresi yaşayan ülkeler sınıfında ve çok yakında su yoksulu olacak. Oysa Atatürk Barajı'nın yani GAP projesinin sulama işini halletseydiniz bugün Urfa, Mardin bu susuzluğu yaşamazdı ve bu elektrik maliyetlerinin ötesinde, bugün Türkiye gıda yoksulluğunu da yaşamazdı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

SEZAI TEMELLİ (Muş) - Bırakın gıda fiyatları meselesini, Türkiye artık ciddi bir gıda yoksulluğu yaşıyor. Suyu yönetmek her gördüğünüz yere baraj yapmak değildir, suyu yönetmek suyun kuşaklar boyu yeterliliğini sağlamaktır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Çömez, buyurun.

54.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Ben rakamlarla birçok soru yönelttim ama karşıda bir polemik gördüm.

Suya geleceğim biraz sonra, benim sorduğum soru şu; diyor ki Bakanınız: "Gökten yağmur gelecek, gıda enflasyonu düşecek." Ya, Allah aşkına, Suudi Arabistan gibi bir çöl ülkesinde yıllık gıda enflasyonu yüzde 1,1. Neden benim ülkemde yüzde 31-32'lerde, neden?

Etle ilgili birçok soru sordum ben size, Sayın Erdoğan'ın "Ekonominin sorumlusu benim ben." dediği günden bugüne sığır eti fiyatına yüzde 1.500 zam gelmiş. Bunu nasıl izah edeceksiniz? "Avrupa'nın en fazla etini biz üretiyoruz." diyorsunuz; Sayın Erdoğan söylüyor, siz söylüyorsunuz, temsilcileriniz günlerdir aynı şeyi terennüm ediyor fakat bakıyorsunuz, Avrupa'dan et ithal ediyorsunuz, yandaşlarınız ve sizin siyasi paydaşlarınız ithal ediyor. Yanı sıra bu yıl 500 bin angus ithal edeceksiniz. Ben bunları soruyorum, bunların cevabını bekliyorum çünkü soru önergelerime cevap vermiyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - İstirham ediyorum Başkanım.

BAŞKAN - Buyurun.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Neden benim sınır ülkelerimde et fiyatı Türkiye'nin yarısı iken burada, Türkiye'de 2 kat daha fazla satılıyor. Bunun cevabını verin. Avrupa'dan niye pahalı bu ülkede et? Bunun cevabını verin. Niye hâlâ biz et ve canlı hayvan ithal ediyoruz? Bunun cevabını verin. Yoksa çıkıp ekranlara şunu demek çok kolay: "Avrupa'nın en fazla etini biz üretiyoruz." Nerede Allah aşkına, milletin sofrasında mı?

Gelelim su meselesine. Madem her tarafı suluyorsunuz, niye o zaman "Gökten yağmur geldi, enflasyon düşecek." diyor Sayın Bakanınız? Açın, sorun kendisine. Benim ısrarla söylediğim, suyu kullanmayı beceremiyorsunuz. Oturalım, çıkartalım barajların hepsini, büyük barajların tamamı sizden önceki dönemde yapıldı. Sayın Emir söyledi işte, belediyelerin şeylerini sayıyorsunuz bana. Bana tarlaya ulaşan sudan bahsedin siz. Burunla ilgili hangi yatırımları yaptınız? Yaptıysanız niye sonuç alamıyorsunuz? Valileriniz çiftçilere yazı yazıyor "Sulu tarım yapmayın, su kalmadı." diye ve şimdi de diyorsunuz "Allah'a şükür, yağmur geldi, ondan sonra enflasyon düşecek."

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Bitireceğim Başkanım.

BAŞKAN - Peki, buyurun.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Yapmayın, bu milletin duygularıyla oynamayın. Rakamlar ortada, bunlara cevap verin. İktidarınız döneminde tam 58 milyar dolarlık dış ticaret açığı var tarımsal ürünlerde. Bunun izahını nasıl yapacaksınız? Her yıl 1,5 milyar dolar hayvan ve karkas et ithalatına para veriyoruz. Bunların cevabını verin. Soru soruyoruz, mahkemeye veriyorsunuz. Meclise soruyoruz, polemik yapıyorsunuz. Bunların cevabını istiyoruz.

Son olarak da Sayın Erdoğan dedi ki: "Traktör sözü verdiler ama yerine getirmediler." Şimdi soruyorum; Allah aşkına, şu elektrikli traktör nerede ya? Şu elektrikli traktörü aylardır soruyorum size; soru önergesi veriyorum, cevap yok. Tam 40 milyon dolar para boca edildi yandaşların cebine. Bir tane İtalya'dan uyduruk bir elektrikli traktör getirdiniz, Sayın Erdoğan'ın ayaklarına da bir galoş giydirdiniz, yedi yıl önce "Elektrikli traktör." dediniz ve bu elektrikli traktör yok orta yerde ve 2 milyar lira birilerinin cebine boca edildi. Bunların cevabını verin bize.

BAŞKAN - Sayın Usta, buyurun.

Umarım yeni bir tartışma süreci başlatılmaz.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Umarım.

BAŞKAN - Evet, buyurun.

55.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Ankara Milletvekili Murat Emir, Muş Milletvekili Sezai Temelli ile Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Dün bahsetmiştim, aslında küçükbaş destek projesinden dolayı yani et ithalatının azaltılması için Tarım Bakanlığımızın dün açıkladığı bir projeden, destekten bahsetmiştim. 150 bin küçükbaş üreticilerimizle buluşturmak için verilen bir destek ve proje, 150 bin küçükbaş hayvan çiftçilerimize verilecek. Et ithalatını azaltmak için yapılan projelerden bir tanesi bu. Türkiye'nin su fakiri bir ülke olduğunu hepimiz çok iyi biliyoruz. Bunun için zaten küçükbaş hayvana destek, küçükbaşın tükettiği suyun az olmasından dolayı küçükbaş üretiminin artırılması, büyükbaş hayvan yetiştiriciliğinden ziyade küçükbaşın daha sağlıklı ve tükettiği su miktarının az olmasından kaynaklanarak bu projelere giriliyor. Bakın, yaptığımız barajların işe yaramadığını iddia ediyorsunuz, doğru olmadığını söylüyorsunuz ama GAP projesinde de çoğunluğu bir baraj var, sulama kanalları var, tamamlanması için sona yaklaşıldı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Tamamlıyorum Başkanım.

BAŞKAN - Buyurun.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - 2,5 milyon hektar alan yirmi üç yılda -bakın, rakam veriyorum- sulamaya açılmış bakın. Bu alanların sulanması demek üretim demek, tarım demek, insanların ihtiyaçlarını karşılayacak gıda demek. Evet, gıda enflasyonunun yüksekliğinden hepimiz şikâyetçiyiz, bunun düşürülmesi için elbette çalışıyoruz. Su da elektrik de enerji de bunun en temel giderlerinden bir tanesi. İşte, onun için baraj yapıyoruz, onun için elektrik üretimimizi yerli yapmak için uğraşıyoruz. HES'leri yaptığımız gibi güneş enerjisi sistemleri kuruyoruz. Çiftçilerimize güneş enerjisi sistemi kurarak kendi enerjilerini üreterek maliyetlerini düşürecek sistemler kuruyoruz. Bunların hiçbirini görmüyoruz, duymuyoruz, yirmi üç yıldır hiçbir şey yapmıyoruz gibi polemige girmenizden rahatsızız; rakamları vermemin sebebi de bu. Bunları açıkladığımızda neden rahatsız oluyorsunuz anlamıyorum. Evet, bunlar yapılmış, ortada hepsi. Yusufeli Barajı açıldı, bir gidin bakın, dünyanın en büyük 5'inci barajı. Türkiye'nin 2,5 milyon nüfusuna, insanına elektrik sunan...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Peki, tamamlayın lütfen.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Tamamlıyorum.

2,5 milyon insanına elektrik sunan bir barajdan bahsediyorum. Ha, bunları yaptığımızı söyleyince gocunmayın lütfen. Bunlar ülkenin hizmetine, vatandaşın hizmetine sunulmuş işler. Bunlardan hep birlikte gurur duyalım, hep birlikte onur duyalım. Yapılan iyi şeyleri de kötülemeyin. Yapılan iyi ve başarılı işleri çöp etmek kimseye fayda getirmez, bu ülkeye de fayda getirmez. İnsanlarımızın üretime verdikleri çaba, gayret ve desteği de hiçe saymak yanlış bir şey. Biz Avrupa'da hayvancılıkta 1'inci sıradayız, bu doğru bir rakam; bunu dün de söylemiştim, tekrar söylüyorum ama hedefimiz küçükbaş destekleriyle küçükbaş üretimini daha da artırmak.

Evet, elektrikli traktör için Sayın Cumhurbaşkanımız çıktı, açıklamasını yaptı. Evet, prototipleri üretildi, seri üretim için tıpkı Togg'da yapıldığı gibi bir fabrikanın kurulması ve bunun da hayata geçirilmesi için ciddi bir adım atılarak bu da hayata geçirilecek. Bundan da endişeniz olmasın. Bu, çiftçimizin, hepimizin beklediği ve maliyetleri düşürecek çok başarılı bir çalışma. Bunun hayata geçmesi için çalışmalarımız da devam ediyor. Bizim...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Başkanım, tamamlıyorum.

BAŞKAN - Son bir cümle...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Son cümle...

BAŞKAN - İkişer dakika verdim, sizin üç, dörde dönüyor. Lütfen...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Teşekkür ediyorum.

Buradaki... Murat Bey 28 Şubatla ilgili söylediklerimizi sanki hani biz gündeme taşımışız gibi söylüyor da maalesef tekrar söylüyorum: Bitirmeyen biz değiliz, bitirmeyen birileri var, artık bitsin bu tartışmalar.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN - Peki.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Uzatmayacağım ve polemik olmayacak, bir küçük cevap vereceğim.

İstirham ediyorum.

BAŞKAN - Buyurun.

56.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Sayın Şahin, biz koyun eti ithal etmiyoruz, biz karkas et ve büyükbaş hayvan ithal ediyoruz. Tabii ki koyunla ilgili vermiş olduğunuz söz kıymetlidir ama takdirlerinize sunuyorum, Türkiye'de 18-20 bin civarında köy var, köy başına 8 koyun vereceksiniz ve bu verilecek koyunların şartları da ortada.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Öyle bir şey değil.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Şimdi, aradan yirmi üç yıl geçmiş, dünyanın en yüksek et fiyatıyla boğuşan Türkiye'ye "Merak etmeyin, koyun geldi, bundan sonra rahatladınız, et fiyatları düşecek." diyorsunuz.

LÜTFİYE SELVA ÇAM (Ankara) - "Polemik yapmayacağım." diyor, yine yapıyor.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Aynen Nasrettin Hoca'nın borçlarına karşılık verdiği cevap gibi. "Hadi, dikenleri diktik, bundan sonra göreceksiniz." diyorsunuz. Yapmayın Allah aşkına!

Elektrikli traktörle ilgili vadinizi kayda aldık. Sekiz yıldır, bakın, sekiz yıl önce verdiğiniz bu sözü sekiz yıldır yapmadınız. Ben bunu takip edeceğim. Bu fabrika nerede ve ne zaman yapılacak? Bununla ilgili sizden cevap bekliyoruz.

BAŞKAN - Sayın Dindar...

57.- Van Milletvekili Mahmut Dindar'ın, Van'daki abonelere yansıtılan fahiş elektrik faturalarına ilişkin açıklaması

MAHMUT DİNDAR (Van) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Van'da birçok elektrik abonesine fahiş faturalar yansıtılmaya başlanmıştır. Normal dairelere önceki aylarda 500 TL civarında gelen faturalar bu ay içerisinde 5 bin TL'den 25 bin TL'ye kadar yükselmiştir. Görüştüğümüz vatandaşlar sorunun VEDAŞ'tan kaynaklandığını, bazı yerlerde sayaç değişikliği yapıldığını ve bundan sonra karışıklığın ortaya çıktığını ifade ediyor. Elektrik kesintileri, düşük voltaj ve diğer birçok sorunun yanında bir de yüksek faturalama halkı bezdirmiş durumdadır. Çoğunluğu yoksul ve işsiz olan halkımızın bu fahiş faturaları ödemesi mümkün değildir. Asgari ücretle çalışan bir işçiye, bir haneye hiç kimse 25 bin TL fatura kesemez. Bu haksızlığa derhâl son verilmeli, VEDAŞ kamuoyuna bir açıklama yapmalı, o faturalar iptal edilmelidir.

BAŞKAN - Sayın Nevroz Uysal... Yok herhâlde.
Sayın Kordu...

58.- Tunceli Milletvekili Ayten Kordu'nun, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'ne ilişkin açıklaması

AYTEN KORDU (Tunceli) - Sayın Başkan, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'ne doğru ilerlerken "İsyanımızla direnişi, direnişle eşit ve özgür yaşamı örüyoruz." diyerek her yerde startımızı verdik. Öncelikle, erkek devlet şiddeti tarafından katledilen tüm kadınları buradan saygıyla anıyor, cezaevlerinde tutsak olan bütün kadın yoldaşlarımızın 8 Mart gününü kutluyorum.

Kadınların erkek devlet şiddetiyle, iş birliğiyle katledildiği; yoksullaşmanın, sömürünün, savaşların, kadın kırım politikalarının derinleştirildiği bir yaşamı asla kabul etmeyeceğiz. Çözüm aklıyla yaklaşılması isteniyorsa başta, derhâl İstanbul Sözleşmesi'ne geri dönüşmeli, kadın bakanlığı kurulmalı, 8 Mart Kadınlar Günü resmî tatil ilan edilmelidir.

Biz kadınlar dayanışmayı ve "..."¹ felsefesini ilmek ilmek her yerde örmeye devam edeceğiz. Yaşasın kadın dayanışması, yaşasın kadın mücadelesi, "..."² (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Aşıla... Yok.
Sayın Kara...

59.- Hatay Milletvekili Nermin Yıldırım Kara'nın, İskenderun'un Düğünyardı Mahallesi'ndeki sosyal konut projesinde hak sahibi olanların yaşadıkları sıkıntılara ilişkin açıklaması

NERMİN YILDIRIM KARA (Hatay) - İskenderun'un Düğünyardı Mahallesi 2'nci Etap -486 adet- Sosyal Konut Projesi'nde hak sahibi olanlar 2019 yılından bu yana ihale, inşaat faaliyetleriyle ilgili beklemek zorunda kaldılar. 6 Şubat depremlerinden sonra işler biraz daha düzeldi ve şimdi konutların kurası çekildi ancak on iki yıl veya on sekiz yıl gibi ödeme koşulları ve peşinattan dolayı bayağı bir sıkıntı yaşıyorlar. Bu hak sahiplerinin istekleri, özellikle yüzde 10'luk peşinatın daha aşağıya indirilmesi veya hiç alınmaması, ödeme koşullarında kolaylık, altı ayda bir memur maaş katsayısıyla çarpılan bir faizin veya bir zam oranının olmaması, bu TOKİ sahiplerinin de hak sahipliklerinin de...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)
BAŞKAN - Sayın Çan...

60.- Samsun Milletvekili Murat Çan'ın, Mahmutlu-Mahmutbeyli grup yoluna ilişkin açıklaması

MURAT ÇAN (Samsun) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Kavak ilçemizde 16 muhtarlığa bağlı 33 kırsal mahallemizin şehirle bağlantısı Mahmutlu-Mahmutbeyli Grup Yolu üzerinden sağlanmaktadır. Bu yol, Samsun'da çalışan vatandaşlarımızın günlük ulaşımı ile tarım ve hayvancılık faaliyetleri açısından hayati önemdedir ancak mevcut yol neredeyse tek şerit genişliğinde olup karşılıklı araç geçişlerinde ciddi riskler yaşanmaktadır. Özellikle kış aylarında bu risk daha da artmakta, ulaşım güvenliği tehlikeye girmektedir. Yolum E95 Uluslararası Kara Yolu bağlantı noktasında ise yoğun trafik nedeniyle sık sık kazalar meydana gelmektedir. Söz konusu grup yolunun genişletilmesi ve iyileştirilmesi ulaşım güvenliğini artıracak, kırsal mahallelerimizin şehirle bağını güçlendirecek, üretime ve istihdama katkı sağlayacaktır. 13 köyümüzün ve 33 mahallemizin bu haklı talebi mutlaka karşılanmalıdır.

BAŞKAN - Sayın Arı... Yok.
Sayın Ersever...

61.- Ankara Milletvekili Aliye Timisi Ersever'in, hazinenin ocak ayında ödediği faize ilişkin açıklaması

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Ocak ayında hazine rekor düzeyde faiz ödedi. Bu ödemenin yarısından fazlasının on yıl önce çıkarılan enflasyona endeksli tahvillerden kaynaklandığını açıklama ihtiyacı duydular sanki on yıl önce bu ülkeyi başka bir iktidar yönetiyormuş gibi. "Faiz sebep, enflasyon sonuç." diyen sizsiniz. Enflasyonu azdıran, ekonomiyi faize ve ranta teslim eden sizsiniz. Milleti açlığa, yoksulluğa, borca mahkûm eden de sizsiniz. Sonra çıkıp "Bu bataklık on yıl önceki kararların sonucu." diyebiliyorsunuz. Her zamanki gibi faturayı yine millete ödetiyorsunuz. Vatandaşın da fatura keseceği günler yakındır, hele bir sandık gelsin.

BAŞKAN - Sayın Özsoy...

62.- Kayseri Milletvekili Sayın Bayar Özsoy'un, milletin inancını, değerlerini ve tarihsel birikimini itibarsızlaştırma çabasında olanlara ilişkin açıklaması

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

1. Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

2. Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

LGBT'ye özendirici eylemlere ses çıkarmayanların, aile yapımızı hedef alan sapkın ideolojilere karşı suskun kalanların, söz konusu İslam'ın değerleri ve çocuklarımızın millî, manevî eğitim modeli olduğunda ayağa kalkmaları tesadüf değildir. Bu yaklaşımın adı tarafsızlık değil açık bir İslam karşıtlığıdır. Ramazan Bayramı'nı "Cadılar Bayramı" adı verilen ne idiği belli olmayan sapkınlıkla aynı kefeye koymaya çalışan hastalıklı zihniyet milletimizin inancını, değerlerini ve tarihsel birikimini bilinçli şekilde itibarsızlaştırma çabasındadır. Milletimizin kutsallarını küçümseyen, aile kurumunu zayıflatmaya çalışan ve çocuklarımızı köksüz bir kültürel savrulmaya mahkûm etmek isteyen bu anlayışa karşı durmaya devam edeceğiz çünkü aile bizim kırmızı çizgimizdir. İnancımız bu milletin mayasıdır, bu toprakların harcı İslam'dır; bu hakikati hiçbir bildiri örtemez diyor, aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Arı...

63.- Antalya Milletvekili Cavit Arı'nın, Antalya'nın Korkuteli ilçesi Dereköy Mahallesi'ndeki kömür ocağına ilişkin açıklaması

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Sizlerin aracılığıyla gözü dönmüşlere, rant için her şeyi yapmayı planlayanlara sesleniyorum: Antalya'nın Korkuteli ilçesi Dereköy Mahallemizde uzun süredir uğraştığımız kömür ocağı sorunu devam etmekte. Bu gözü dönmüşler önce 2 bin dönüm için, sonra 400 dönüm için tahsis almaya çalıştılar ve tarım topraklarını kömür ocağına çevirmeye çalışıyorlar ve biz buna karşı elimizden gelen mücadeleyi yaptık, yapmaya da devam ediyoruz; mahkeme kararlarına rağmen bu mücadelelerini sürdürüyorlar. Şimdi 200 dönüm için, kömür ocağı için oradan tahsis almaya çalışıyorlar. Buradan tekrar sesleniyorum: Tarım topraklarından elinizi çekin!

BAŞKAN - Sayın Aslan...

64.- Şırnak Milletvekili Nevroz Uysal Aslan'ın, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'ne ilişkin açıklaması

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Savaş koşullarında, yaşamı ve özgürlüğü savunan, "..."³ diyen Kürt, Arap, Fars, Dürzi, Beluç, Afgan kadınlarını, hapishanelerde rehin tutulan siyasi tutsak kadınları; yoksulluğa karşı direnen, sendikal örgütlenme mücadelesi veren grevdeki işçi, emekçi kadınları; cinsiyetçiliğe karşı, kadın bedeni politikalarına karşı ses çıkaranları; evde, işte, kampüste, fabrikada, sokakta, siyasette, adliyede ve kollukta şiddetin her türlüşüne karşı direnen tüm dünya kadınlarını selamlıyor, 8 Martını kutluyorum.

Kadın kırımına karşı örgütlenerek ortak mücadeleyle direnebilir, kazanabiliriz. İsyanımızla direnişi, direnişle özgür ve eşit yaşamı öreceğiz. "..."⁴ (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Birleşime beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 16.25

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 16.35

BAŞKAN: Başkan Vekili Bekir BOZDAĞ

KÂTİP ÜYELER: Rıdvan UZ (Çanakkale), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)

----- 0 -----

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 64'üncü Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

Gündeme geçiyoruz.

Başkanlığın Genel Kurula sunuşları vardır.

Sayın milletvekilleri, siyasi parti gruplarının mutabakatıyla bugünkü birleşimde grup önerilerinin görüşmelerine İYİ Parti grup önerisiyle başlıyoruz, YENİ YOL Partisi grup önerisi ise en sonda görüşülecektir.

Şimdi İYİ Parti Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş önerisini okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

Öneriyi okutuyorum:

VI.- ÖNERİLER

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri

1.- İYİ Parti Grubunun, Manisa Milletvekili Şenol Sunat ve 19 milletvekili tarafından, polis teşkilatı personelleri arasında son yıllarda artış gösteren intihar vakaları hem teşkilat içi çalışma koşulları hem de personelin ruhsal ve psikosozal sağlığı açısından ciddi bir toplumsal sorun hâline geldiğinden, intihar vakalarının incelenmesi, polis özlük haklarında mevcut durumun tespiti ve polislerin görev tanımı, çalışma saatleri, özlük hakları ve disiplin süreçleri gibi hususları net bir şekilde düzenleyen kapsamlı yasal ve idari düzenlemelerin belirlenmesi amacıyla 16/1/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 25 Şubat 2026 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

25/2/2026

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

3. Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

4. Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

Danışma Kurulu 25/2/2026 Çarşamba günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Turhan Çömez
Balıkesir
Grup Başkan Vekili

Öneri:

Manisa Milletvekili Şenol Sunat ve 19 milletvekili tarafından, polis teşkilatı personelleri arasında son yıllarda artış gösteren intihar vakaları hem teşkilat içi çalışma koşulları hem de personelin ruhsal ve psikososyal sağlığı açısından ciddi bir toplumsal sorun hâline geldiğinden intihar vakalarının incelenmesi, polis özlük haklarında mevcut durumun tespiti ve polislerin görev tanımı, çalışma saatleri, özlük hakları ve disiplin süreçleri gibi hususları net bir şekilde düzenleyen kapsamlı, yasal ve idari düzenlemelerin belirlenmesi amacıyla 16/1/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerin 25/2/2026 Çarşamba günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere Manisa Milletvekili Şenol Sunat'a söz veriyorum.

Sayın Sunat, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA ŞENOL SUNAT (Manisa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Gazi Meclisi saygıyla selamlarım.

İktidarın kendi polisine sağır kalışını konuşacağım bugün sizlerle. Polislerimiz huzursuz, polislerimiz mutsuz ve ne yazık ki polislerimiz intihar ediyor; bu meseleyi rakam meselesi olarak göremeyiz ancak bazı rakamlar var ki vicdanları parçalıyor. EMNİYET-SEN'in raporuna göre Türkiye'de, 1996-2016 yılları arasında 650, 2017-2025 yılları arasında 712 polisimiz intihar etmiştir. Yani son dokuz yılda önceki yirmi yıldan çok daha fazla polis intihar etmiştir. 2024'te 73, 2025'te 82 polisimiz yaşamına son verirken 2026 yılında şu ana kadar her 5 günde 1 polisimiz intihar etmektedir.

Sayın milletvekilleri, güvenliği sağlayanları güvencesiz bırakıyorsa orada yönetim sorunu vardır. Henüz geçtiğimiz hafta, Giresun'da, genç bir polis memurumuz, Emrah Sevinç, daha hayatının baharında yaşamına son vermiş, geride bir evlat bırakmıştır. Ölmeden önce kızını, yıllarca hizmet ettiği devletine değil başka bir isme emanet etmiştir; bu, devlete yönelmiş ağır bir sitemdir. Burada hepimizin durup düşünmesi gerekmez mi sayın milletvekilleri? Bir polis memuru en çaresiz anında devletine güvenmiyorsa bunu sorgulamayacak mıyız; kurumsal sorumluluğun üstünü mü örteceğiz, siyaset bu meseleyi konuşamayacaksa neyi konuşacak, sessiz kalarak sorumsuz mu kalacağız? Bu mesele konuşulmadıkça büyümekte, üstü örtüldükçe ağırlaşmaktadır.

Sayın milletvekilleri, intihar haberlerini, mobbing iddialarını, mesleki güvencenin zayıfladığını, aylık iki yüz altmış saati bulan çalışma sürelerini, 12/24 vardiya sisteminin yarattığı kronik yorgunlukları, ödenmeyen mesailer, ailesine zaman ayıramayan, ekonomik sıkıntı içinde yaşayan, sanal bahse sürüklenen, görevini yaparken yalnız bırakılan, sürekli stres yaşayan polisleri iktidar daha ne kadar görmezden, duymazdan ve bilmezden gelecektir? Polis intiharlarına hâlâ "bireysel nedenler" diyerek konuyu kapatabilir miyiz sayın milletvekilleri? Polislik bu ülkenin en zor mesleklerinden biridir, bir polis kızı olarak burada ifade etmek istiyorum. Bir yanda yüksek sorumluluk, diğer yanda yetersiz sosyal, ekonomik ve psikolojik destek; sürekli stres, sürekli risk, sürekli tetikte olma hâli. Bu gerçekleri kabul etmeden polislerin sorunlarını çözemeyiz.

Sayın milletvekilleri, polis teşkilatının kapsamlı bir meslek kanunu hâlâ yok; görev tanımı, çalışma saatleri, disiplin süreçleri, özlük hakları net ve adil biçimde düzenlenmiş değil. Maçlarda, mitinglerde, kritik görevlerde gün boyu ayakta duran polis fazla mesai ücreti almıyor. Bu sorunları çözmek için daha kaç polisimizi toprağa vereceğiz? Fedakâr polislerimize hak ettiklerini vermek, cefakâr polislerimizin emeğini korumak yüce Meclisin görevidir. Her meslek grubu gibi bu mesele siyasetüstüdür sayın milletvekilleri fakat sorumluluk tabii ki siyasi iktidara aittir. Gelin, bu meseleyi bir vicdan meselesi olarak görelim, bir Meclis araştırması komisyonu kuralım, polis intiharlarının nedenlerini tüm boyutlarıyla araştıralım, güvenliği sağlayanları güvencesiz bırakmayalım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Sunat, lütfen tamamlayın.

ŞENOL SUNAT (Devamla) - Adil ücret ve insani çalışma düzenini hayata geçirelim ve çok önemli bir konu olan ve eksikliğini hissettiğimiz, polislerimizin ve -tabii ki burada da ifade etmek isterim- askerlerimizin daha iyi eğitim almasını sağlayan, psikososyal gelişimini destekleyen meslek okulları olan polis kolejlerinin ve askerî liselerin yeniden açılmasını tartışalım diyorum.

Yüce Meclisi saygıyla selamlarım. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Sunat, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, YENİ YOL Partisi Grubu adına Gaziantep Milletvekili Ertuğrul Kaya'ya aittir.

Sayın Kaya, buyurun. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA ERTUĞRUL KAYA (Gaziantep) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Balıkesir'de F-16 uçağımızın kaza kırına uğraması sonucu şehit olan pilotumuz İbrahim Bolat'a Allah'tan rahmet, ailesine sabır diliyorum; milletimizin başı sağ olsun.

Değerli arkadaşlar, bugün, burada konuşulan Türkiye'nin kamu güvenliğini omuzlarında taşıyan, 352 bini aşkın personeliyle gecesini gündüzüne katan Emniyet teşkilatımızda yaşanan intihar vakaları, sadece birer istatistik değil polis kardeşlerimizin içinde bulunduğu sistemsel krizin acı sinyalleridir. 2024 yılında 70 polis memuru maalesef canına kıydı, 2025 yılına geldiğimizde ise tablo daha da ağırlaştı; 82'si aktif görevde, 11'i ise emekli olmak üzere toplam 93 polis memurumuz canından vazgeçti. Bu rakamlar bireysel psikolojik sorunların çok ötesinde, yapısal bir krizle karşı karşıya olduğumuzu açıkça göstermektedir.

Değerli milletvekilleri, Emniyet Teşkilatı Sivil Toplum Kuruluşları Birliğinin 15 binden fazla polisimizle yaptığı 2024 yılı Emniyet teşkilatındaki intiharlar ve sorunlara yönelik anket araştırması dehşet verici rakamları önümüze koymaktadır. Anket sonuçlarına göre, polislerimizin yüzde 99'u mobbing ve amir baskısından, yüzde 98,5'u ise insani olmayan çalışma saatlerinden şikâyetçidir. Daha da vahimi şudur: Teşkilat mensuplarının yüzde 75'i yani her 4 polisten 3'ü yakın çevresinde intihar eden veya

girişimde bulunan bir meslektaşını tanıdığını ifade etmiştir. En sarsıcı veri ise şudur: Görev başındaki polislerimizin yüzde 35,2'si yani her 100 polisimizden 35'i hayatının bir döneminde intihar etmeyi düşündüğünü beyan etmiştir. Kamu güvenliğini emanet ettiğimiz personelimizin üçte 1'i hayatından vazgeçme noktasına gelmişse değerli arkadaşlar, polis kardeşlerimizin yaşadığı bu sorunların acilen Türkiye Büyük Millet Meclisi altında ele alınması gerekliliğine buradan vurgu yapmak istiyorum. Cevabını aramamız gereken soru şudur: Polis kardeşlerimizi ölüme ne sürüklüyor? Polislerimizin bu soruya verdiği cevaplar sorunun ciddiyetini ortaya koymaktadır. Polislerimiz neden olarak şunları gösteriyor değerli arkadaşlar: Aldıkları maaşlara bağlı yaşadıkları maddi sıkıntılar, liyakatten uzak terfi sistemleri, sahipsizlik hissi, sosyal yaşantıyı yok eden aşırı mesailer ve âdeta bir mobbing mekanizmasına dönüşen ast-üst ilişkileri. Polisimiz sadece suçluyla değil kurumsal kültürün getirdiği ağır psikolojik yüklerle de ayrıca savaştaktadır.

Gazi Meclisimize çağrımızdır: Polis intiharları "kişisel sorunlar" denilerek geçiştirilemez değerli arkadaşlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Lütfen tamamlayın.

ERTUĞRUL KAYA (Devamla) - Kurumsal liderlik tarzı derhâl revize edilmeli, psikososyal destek sistemleri kâğıt üzerinde kalmamalı ve polisimizin iş-özel yaşam dengesi yasal güvenceye alınmalıdır. Unutmayalım ki kendi personelinin canını koruyamayan bir teşkilatın toplumun can güvenliğini sürdürülebilir kılması mümkün değildir. Emniyet teşkilatımızın çalışma koşullarını iyileştirmek, her bir polisimizin onurunu ve yaşam hakkını savunmak bizlerin asli görevi görevidir. Bu nedenle, İYİ Parti önergesine destek verdiğimizizi belirtiyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Kaya.

Diğer söz talebi, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına İzmir Milletvekili Murat Bakan'a ait.

Sayın Bakan, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA MURAT BAKAN (İzmir) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Katil kim arkadaşlar, katil kim? 23 Haziran 2021'de bu Meclis kürsüsünden açıkça söyledim: Bu Meclis araştırması önergesini reddederseniz bundan sonra intihar eden ya da intihara teşebbüs eden her polisin sorumluluğu size aittir. Bugün aynı soruyu yeniden soruyorum: Katil kim? Şimdi cevap verin. Bu gençler, gencecik yaşında, hayatının baharında neden intihar ediyorlar? Burada, bu gençlerin hayatına son vermesinde acaba 2014 tarihli Kamu Denetçiliği Raporu'nu uygulamayanların, Mecliste verilen onlarca soru önergesini reddedenlerin sorumluluğu yok mu? Sorun belli: Amir baskısı, mobbing, ağır çalışma koşulları, psikolojik destek yetersizliği, özlük hakları sorunları. Madem sorun belli, neden birlikte araştırmıyoruz? 21 Mayıs 2024'te bu kürsüden AK PARTİ'nin Grup Başkan Vekili Özlem Zengin'e seslendim; "Sayın Başkan, gelin, birlikte araştıralım." dedim. O da bana cevap verdi, "Bu işin bir raconu var, bu işin bir tarzı var, bunun ortak önergeyle yapılması lazım." dedi. Bizim Grup Başkan Vekillerimiz, AK PARTİ Grup Başkan Vekilleri ve diğer bütün siyasi partilerle ortak önerge için görüştü; yanıt, yine "Hayır." Şimdi ben buradan Sayın Leyla Şahin Usta'ya sesleniyorum: Gelin, bu sorunun parçası değil çözümün parçası olun. Beraber bir ortak önerge verilmesi gerekiyorsa ortak önerge verelim ya da herkesin önergesini toplayalım, ortak bir Meclis araştırması komisyonu kuralım.

Bakın, 2026 yılında 10 polis memuru, 1 de bekçi hayatına son verdi. Bunlardan biri Hakkâri'de görev yapan bir edebiyat öğretmeni, benim de hemşehrim Mehmet Cengiz; ailesiyle de görüştüm. Bakın, sadece mobbinge uğradığı için, kep takmadı diye; İl Emniyet Müdürü x-ray'in başında başkomiseri görevlendiriyor onurunu zedelemek, gururunu kırmak için ve onuru zedelendiği için de hayatına son veriyor. Babasına sözüm var bu işin peşini bırakmayacağım diye. Sadece ona değil, Alparslan Soylu'nun babası Tayyip ağabeye sözüm var, Mehmet'in babası Bilal ağabeye sözüm var, Nagehan'ın babasına, Semanur'un polis babası Osman ağabeye sözüm var; evlatlarını unutmadık. Bir diğer Polis Memuru Emrah, o da hayatına son verdi bundan on gün önce. Son paylaşımı şuydu arkadaşlar: "Kızımın hep yanında olun, ona hep destek olun." Sosyal medya paylaşımında birisini etiketlemiş; o birisi Efkân Ala değil, Süleyman Soylu değil, Ali Yerlikaya değil, taze İçişleri Bakanı Mustafa Çiftçi de değil arkadaşlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Bakan, lütfen tamamlayın.

MURAT BAKAN (Devamla) - Çünkü İçişleri Bakanlığının polisin derdiyle dertlenmediğini polis biliyor, "Polislik, maaş mesleği değildir." diyenin de İçişleri Bakanı olduğunu, gönül meselesinden polisin intihar ettiğini söyleyenin de İçişleri Bakanı olduğunu biliyor. Kimi etiketlemiş biliyor musunuz? Sedat Peker'i etiketlemiş. Devleti için canını veren, bir emirle ölüme giden, bir üniforması kefeni olan polisin kendi devletinden umudu yok; İçişleri Bakanlarını etiketlemiyor, kimi etiketliyor? Sedat Peker'i etiketliyor.

Arkadaşlar, bakın, polis garip, polis çaresiz, polis yalnız, polis kendisini kimsesiz hissediyor. Burada, hep beraber, yapıcı bir şekilde -herkesin polis intiharlarıyla ilgili yüreğinin titrediğini düşünüyorum- biz bu önergeye "evet" oyu vereceğiz; bakalım iktidar grubu ne yapacak, her zamanki gibi aynı tutumunu gösterecek mi?

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Bakan, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Antalya Milletvekili Kemal Çelik'e ait.

Sayın Çelik, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA KEMAL ÇELİK (Antalya) - Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; İYİ Parti Grubunun polis intiharlarıyla ilgili vermiş olduğu öneri üzerine AK PARTİ Grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, konuşmama başlamadan önce, Balıkesir'de kaza kırma uğrayan F-16 uçağımızın pilotu Binbaşı İbrahim Bolat'a Allah'tan rahmet, ailesine ve milletimize başsağlığı diliyorum.

Değerli milletvekilleri, bugün, başta Emniyet teşkilatımız olmak üzere tüm güvenlik güçlerimizin üstün gayretleri sayesinde ülkemiz terörsüz Türkiye dönemine girmiş, yurdumuzda huzur ve güven ortamı hâkim kılınmıştır. İnşallah, en kısa sürede terörsüz bölge hedefimize de ulaşacağız. Bu huzur ve güven ortamı sayesinde ülkemiz ve özellikle memleketim Antalya, dünyada sayılı ve en fazla tercih edilen turizm merkezi hâline gelmiştir. Bu nedenle, polislerimize ve tüm güvenlik teşkilatlarımıza millet olarak şükran borcumuz vardır. Tüm polislerimizin çalışma şartları ile moral ve motivasyonlarını yüksek düzeyde tutmamız asli görevimizdir. Bu

çerçevede, polis intiharlarının da hepimizin üzerinde hassasiyetle durması ve sorunları süratle çözmemiz gereken önemli bir konu olduğunun bilincindeyiz.

Değerli milletvekilleri, polislik mesleği stresli, travmatik olaylara ilk elden müdahale eden ve silahlı olarak görev yapılan bir meslektir. Polislerimizin moral ve motivasyonunun, mesleki dayanışmasının, aidiyet duygusunun ve verimliliğinin artırılmasıyla personel memnuniyetinin en üst seviyede sağlanabilmesi amacıyla 2020 tarihinde personelin moral ve motivasyonu konulu bir Bakanlık genelgesi yayınlanmıştır. Polislerimizin moral değerlerini artırmak ve psikolojik destek uygulamaları konusunda farkındalık oluşturmak amacıyla her yıl en az bir defa psikolojik değerlendirmeye tabi tutma uygulaması başlatılmıştır. Emniyet teşkilatındaki tüm rehberlik ve psikolojik destek uygulamalarının daha etkin ve daha kapsamlı takibi amacıyla Rehberlik ve Psikolojik Danışma Şube Müdürlüğü de faaliyetine devam etmektedir. 2021 yılı başı itibarıyla Öğren-Fark Et-Yardım Et Projesi hayata geçirilerek polislerimizin psikolojik iyilik hâlinin artırılması; aile, iş yaşantısına ve sosyal çevreye uyumlarına katkı sağlanması amaçlanmıştır. Polislerimizin yıllık izinlerinin tamamı yaz ve kış aylarında iki dönem hâlinde kullanılarak dinlenme imkânı sağlanmaktadır.

Değerli milletvekilleri, emin olmalısınız ki her bir intihar olayı polis müfettişlerince titizlikle incelenmekte, araştırılmakta ve soruşturulmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

KEMAL ÇELİK (Devamla) - İçişleri Bakanlığımız ve Emniyet Genel Müdürlüğümüz her konuda ve özellikle de polisin moral ve motivasyonunu artırmaya yönelik uygulamalarıyla polisimizin her daim yanındadır ve böyle olmaya da devam edecektir. Biz teşkilat olarak ve AK PARTİ olarak da polislerimizin mevcut durumunu biliyoruz, inşallah bundan sonra onların daha fazla yanında olacağız ve onların sorunlarını her daim çözmeye hazır bir şekilde devam edeceğiz diyorum. Bu sebeple, bu öneriye "ret" oyu vereceğimizi belirterek yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

Şimdi öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmemiştir.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş önerisini okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

Öneriyi okutuyorum:

2.- DEM PARTİ Grubunun, Diyarbakır Milletvekili Halide Türkoğlu ve arkadaşları tarafından, kadın cinayetlerindeki artışın yapısal nedenlerinin araştırılması amacıyla 25/2/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan genel görüşme önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 25 Şubat 2026 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

25/2/2026

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 25/2/2026 Çarşamba günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Sezai Temelli

Muş

Grup Başkan Vekili

Öneri:

25 Şubat 2026 tarihinde Diyarbakır Milletvekili Halide Türkoğlu ve arkadaşları tarafından, kadın cinayetlerindeki artışın yapısal nedenlerinin araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmiş olan (16688 grup numaralı) genel görüşme önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 25/2/2026 Çarşamba günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere İstanbul Milletvekili Kezban Konukçu'ya söz veriyorum.

Sayın Konukçu, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) - Sayın milletvekilleri, bir günde 6 kadının katledilmesi kadın cinayetlerinde gelineen noktayı açıkça ortaya koymaktadır. Sadece yirmi dört saat içinde 6 kadının sırf kadın olduğu için yaşam hakkının gasbedilmesi toplumsal ve siyasal bir kriz olarak ele alınmalıdır. Acilen kapsamlı bir eylem planı yapılmalıdır. Katledilen kadınların yaşam öyküleri ve onların ölümüne neden olan süreçler durumun yakıcılığını gözler önüne sermekte; şiddetin münferit olmadığını, toplumsal cinsiyet eşitsizliğiyle beslenen sistematik bir sorun olduğunu ortaya koymaktadır. Bu ülkede boşanmak isteyen kadınlar erkek şiddetinin hedefi olurken ara buluculuk gibi mekanizmalarla boşanmayı zorlaştırarak, nafaka hakkına göz dikerek bu suça devlet ortak olmaktadır.

(Uğultular)

KEZBAN KONUKÇU (Devamla) - Sizi çok ilgilendirmiyor galiba ama lütfen, dinlerseniz iyi olur.

Vallahi erkekler sabote ediyorlar konuşmamızı, lütfen Başkan... (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Evet, değerli arkadaşlar, lütfen...

KEZBAN KONUKÇU (Devamla) - Gebze'de Aylin Polat'ın ve Van'da Gönül Alkan'ın hakkında koruma kararı olmasına rağmen katledilmesi kadınların koruma talep etmesine rağmen korunmadığının, yasaların uygulanmadığının, faillerin bundan nasıl cesaret alarak bu cinayetleri işlediğinin göstergesidir. Tüm bu yaşananlar, kadına yönelik şiddetle mücadelede var olan mekanizmaların kadınları korumadığını, mekanizmaların içinin bilinçli olarak erkek devlet aklı tarafından boşaltıldığını göstermektedir. Ayrıca, sığınma, ekonomik destek ve psikososyal destek mekanizmalarının da hayata geçirilmediği çok açık bir şekilde ortadadır. Kadın katliamları en çok aile kurumu içerisinde işlenmektedir. "Aileyi güçlendireceğiz." diyerek Aile Yılı ilan ettiniz ancak güçlendirmeniz gereken aile değil kadınlardır. "Aile Yılı" adı altında hayata geçirilen politikalar daha çok kadının katledilmesine neden

olmaktadır. Şiddet gören kadınlar karakollara başvurduğunda korunmak bir kenara, şiddet gördüğü evlere geri yollanmaktadır. Kadına yönelik suç işleyen failere iyi hâl indirimlerinin uygulanması, cezasızlık politikalarıyla ödüllendirilmesi faileri güçlendirmektedir. Gülistan Doku hâlâ bulunamamışken, şüpheliler etkili bir şekilde soruşturulmamışken; benzer şekilde İpek Er, Nadira Kadirova, Garibe Gezer, Rojin Kabaiş gibi daha nice kadının şüpheli ölümü ortadadır ve yeterli soruşturma yapılmamaktadır.

Kadına karşı işlenen suçların üzerine etkili şekilde gidilmemesi, LGBT+'ların kriminalize edilmesiyle; nefret söylemi, erkek şiddeti, cinsel taciz ve cinsel saldırı dosyalarında etkin bir soruşturma yürütülmemesiyle, cezasızlık politikalarıyla erkek failer yargı eliyle cesaretlendirilmeye devam edilmektedir. Tek bir erkeğin kararıyla kadınların, LGBT+'ların yaşam güvencesi ve eşit haklara erişiminin teminatı olan İstanbul Sözleşmesi'nden çıkmıştır. 2025 yılında katledilen 294 kadının büyük çoğunluğu boşanmak isteyen kadınlardır. Aynı yıl içerisinde 297 kadının ölümü şüpheli ölüm olarak kayıtlara geçmiştir. Bu ülkede tehdit altındaki kadınlar "Bir yerden düşersem intihar süsü verilirse öldürüldüm demektir." diye paylaşım yapmak zorunda kalıyorlar. İstanbul Sözleşmesi'nin her bir maddesi bu yaşamları korumaya dönük yükümlülükler içermesine rağmen sözleşmenin feshedilmesi; cinsiyetçiliğin, nefret suçlarının körüklenmesine dönük politikaların savunulması kadın cinayetlerindeki artışların temel nedenidir.

Kadın cinayetlerindeki artışın ardındaki yapısal nedenlerin araştırılması, yaşam hakkı korunmayan kadınların hangi kamusal ihmaller ve sorumluluklar nedeniyle korunmadığının açığa çıkarılması, mevcut yasal düzenlemelerin neden etkili biçimde uygulanmadığının tespit edilmesi ve kadınların özgür ve eşit yaşamını esas alan yeni, caydırıcı ve bütüncül politikaların hayata geçirilmesi amacıyla bu önergeyi desteklemeniz gerekiyor. Bu önergeye "hayır" oyu veren her bir kişi kadın cinayetlerinden sorumlu olacaktır ve hele buna "hayır" oyu veren her kadın kendi yaşam hakkını, kendi çevresindeki kadınların da yaşam hakkını korumadığının farkında olmak zorundadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Konukçu, lütfen tamamlayın.

KEZBAN KONUKÇU (Devamla) - Tamamlıyorum.

Buradan tüm kadınlara seslenmek istiyorum: Yaşam hakkımızı korumak, eşit ve özgür yaşamak için bir araya gelelim. Biz olmazsak bu dünya dönmez, bu gücümüzün farkında olalım ve içimizdeki öfkeyi isyana dönüştürerek 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nde meydanları, alanları dolduralım; patriarkal kapitalizme bu dünyayı dar edelim. (DEM PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Konukçu.

Diğer söz talebi YENİ YOL Partisi Grubu adına Hatay Milletvekili Necmettin Çalışkan'a ait.

Sayın Çalışkan, buyurun. (YENİ YOL, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, aziz milletimiz; bir mübarek ramazan günü şehidimize rahmet diliyorum.

Deveye sormuşlar ya "Boynun neden eğri?" diye, "Nerem doğru ki?" demiş. Elbette ülkemizin yüzlerce sorunu içerisinde birbirinden çok daha tehlikeli, geleceğimizi tehdit altına alan sorunlar var ama bunları genel olarak değerlendirirsek adalet herhâlde yeterlidir. Adalet sistemimiz tümüyle çatırıyor. Yeni cezaevleri yapılıyor, yeni adalet sarayları yapılıyor ama adalet her geçen gün biraz daha geriliyor. Cezaevleri ağzına kadar dolu, 20 metre kare yerde 50 kişi yatıyor -havasız, bütün hizmetlerden mahrum- insanlar cezaevinde ve öyle bir noktadayız ki okullar eğitmiyor, cezaevleri ıslah etmiyor. İktidar ise bu tür sorunları kökünden çözmek, kaynağında kurutmak yerine rekor denemesinde, operasyon algısı peşinde "Şu kadar insanı yakaladık, bu kadarını yargıladık." diyor. Oysa bu sorunların nedenlerinden birincisi temelinin kurutulmamış olması olduğu kadar ikincisi de cezasızlık algısının yeni şiddetlerin önünü açması. Herhangi bir suçluya mahkeme ceza vermediğinden ya da torpilliler vasıtasıyla bir şekilde ceza alınmadığı için insanlar kendi elleriyle kendi yargılarını oluşturmaya çalışıyor; işte, durum ortada. Ve ne yazık ki bugün televizyon dizileriyle, bahis, kumar çeteleriyle, uyuşturucu çeteleriyle, RTÜK'ün sessizliğiyle bütün bunların hepsini yaşıyoruz. RTÜK'ün tek bir görevi var; sansür uygulamak, iktidara muhalif yayınları ortadan kaldırmak, bunun dışında bu sorunların hepsini çözmek, kaynağına inmek gibi bir problemi ne yazık ki yok. Hani, et kokarsa tuzlarsınız; ya, tuz kokarsa... Bugün tuz kokmuştur. Bugün, ne yazık ki toplumda hiç kimse güven içerisinde değildir. Her geçen gün biraz daha fazla kanun devleti hâline geçiyoruz, hukuk ortadan kalkıyor ama kanun devletinde de kanun ne yazık ki uygulanmıyor. Onun için de bu cinayetleri hepimiz görüyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Lütfen tamamlayın.

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Devamla) - Kahroluyoruz, lanet okuyoruz, muhtemelen biraz sonra "Önergeyi kim verdi? Muhalefetten birileri verdi." deyip bu kadar insani trajedi olan konuda bile bu arkadaşlar vicdanları sızlamadan eminim ki ret verecekler. (YENİ YOL, CHP ve DEM PARTİ sıralarından alkışlar) Oruçlusunuz çoğunuz, hiç olmazsa orucunuzun gereğini yapın, adalet içerisinde davranın; mademki burada bir cinayet söz konusu, kadın cinayeti söz konusu, bir insan kanı söz konusu yargılama değil bununla ilgili süreci araştırmak üzere, problemin temeline inmek üzere her ne yapılması gerekiyorsa, işte, bu milletin verdiği yetkilerle gelmiş olan insanlar olarak eğilelim. Eften püften konularla ilgilenildiğine göre pekâlâ kadın cinayetlerini araştırmak, çözüm bulmak, ilgilenmek bu Meclisin en tabii, en temel görevlerinden biridir.

Aziz milletimizi, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Çalışkan, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, İYİ Parti Grubu adına Tekirdağ Milletvekili Selcan Taşcı'ya aittir. (İYİ Parti, CHP ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

Sayın Taşcı, buyurun.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Balıkesir'de düşen F-16 uçağımızda şehit olan Hava Pilot Binbaşımız İbrahim Bolat'a Allah'tan rahmet, başta ailesine, bütün milletimize başsağlığı ve sabır diliyorum.

Türkiye'nin bir ucundan diğer ucuna farklı şehirlerinde aynı gün içinde katledilen Filiz Şaban Gül, İlkur Kor, Kübra Kılıç, Zeynep Ayaz, Aylin Polat ve Gönül Alkan başta olmak üzere ülkemizin sırf boşanmak istiyor diye, ayrılmak istiyor diye, evlenmek istemiyor diye "hayır" dediği, diyebilme iradesini gösterdiği için yaşamak hakkı hunharca gasbedilen bütün kadınlarına; Adana'da

çocuklarını ısıtamamanın azabıyla intihar eden ama aslında sefaleti yok etmek yerine yönetmeyi tercih eden sistemin katlettiği Emine Akçay'dan Asya Akbulut'a, Azrail'i derin yoksulluk olan bütün kadınlarına ülkemin; Başbağlar'da, Pınarcık'ta, Güçlükönak'ta çocuklarıyla birlikte canice katledilen kadınlarımızdan Batman'da Aybüke'ye, Bismil'de Neşe'ye, Şırnak'ta Esmâ'ya, Karkamış'ta Ayşenur'a; başta, PKK, IŞİD, El Nusra, Hizbullah fark etmeksizin terör örgütleri tarafından katledilen bütün kadınlarımıza; Hocalı katliamının yıl dönümündeyiz, 613 şehidimizin 106'sı kadındı, sadece Türk oldukları için karınları deşilerek, gözleri oyularak, derileri yüzülerek, hamile olanların doğmamış evlatları bedenlerinden kasaturalarla sökülerek katledilen bütün kadınlarına milletimin; Allah'tan rahmet diliyorum, fâni dünyadaki ızdıraplarının ebediyette dinmiş olmasını umuyorum ve yeryüzünün bütün kadın katillerini lanetliyor ve elinde kadınların, elinde çocukların kanı olanları tabiiyetine, kökenine, meşrebine, aidiyetine bakarak koruma, kollama, meşrulaştırma eğilimi içinde olan kim varsa Allah'ın gazabı üzerlerine olsun diye de dua ediyorum.

Nasıl durdururuz bu cinayetleri? Kirası, faturası ödenmeyen, tenceresi kaynamayan, çocukları açlık ve soğuktan ağlayan hanelerimiz var olduğu sürece durduramayız, durdurmak için önce sefaleti yenmeliyiz. Kadının fitratında kölelik olduğuna inandırılmış, "namus" kavramını iki bacak arasına hapsetmiş, feodal karanlığı töre bilen zihniyet var olduğu sürece durduramayız, önce cehaleti yenmeliyiz. Komisyonlar kurarak da durduramayız aslında; dört başı mamur raporlar yazarak, yasa üstüne yasa yaparak değil o yasa ve raporların gereğini yaparak durdurabiliriz. Zira uygulamadığımız için koruma kararı altındayken katledilebiliyor bu kadınların birçoğu. O raporların -dediğim gibi- gereklerini yaparak durdurabiliriz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Taşcı, lütfen tamamlayın.

SELCAN TAŞCI (Devamla) - 6284 sayılı Kanun'u etkin şekilde uygulayarak durdurabiliriz. Arkadaşlar, kadın cinayetlerini durdurmakta samimi olmak, İstanbul Sözleşmesi'ni yani Meclisin onayladığı bir uluslararası sözleşmenin Cumhurbaşkanı kararıyla feshedilmiş olmasının, bu hukuki güvencesizlik hâlinin kadınlarda yol açtığı kaygının, katillerinde yol açtığı cüretin farkında olmayı gerektirir; kadınlarda yalnızlık, katillerde cezasızlık algısına yol açmamayı gerektirir. Kadın cinayetlerini durdurmakta samimiyseniz kadın katillerine umut hakkı tanımazsınız, kadın katillerini önderleştirmezsiniz, kadın katillerine "cani" dışında bir statü aramazsınız. Kadının kafasına bardak koyup nişan alan magandaları, kadının üzerine araba süren ruh hastalarını "sanatçı" diye alkışlamaz, "kral" diye kutsamazsınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELCAN TAŞCI (Devamla) - Katil şakşakçılığıyla bu cinayetleri durdurmak mümkün değil. Samimiyseniz, her şeyden önce bu propaganda dolandırıcılığını sonlandırırınız. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Taşcı.

Diğer söz talebi, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Nimet Özdemir'e ait.

Sayın Özdemir, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Balıkesir'deki kaza kırım sonucu şehit düşen kahraman Binbaşı İbrahim Bolat'a Allah'tan rahmet, kederli ailesine ve asil Türk milletine başsağlığı diliyorum.

Bazı konuşmalar vardır alkış için yapılır, bazıları vardır kayda geçsin diye yapılır ama bazı konuşmalar vardır ki insanın kendi vicdanına tutulmuş bir aynadır. Ben bugün o aynayı buraya koymaya geldim çünkü bu ülkede kadınlar öldürülüyor hem de çoğu zaman en yakını tarafından evinde, sokakta, iş yerinde, koruma kararı cebindeyken "Devlet yanımda." diye inanmışken hayattan koparılıyor.

TÜİK verilerine göre Türkiye'de kadınların yaklaşık üçte 1'i yaşamlarının herhangi bir döneminde fiziksel şiddete maruz kalmaktadır yani her 3 kadından 1'i. Her yıl yüzlerce kadın öldürülüyor, binlercesi şiddete maruz kalıyor; buna rağmen hâlâ "Abartılıyor." diyebilen bir siyaset varsa sorun kalptedir.

Meselemiz, adını bile bizden alan İstanbul Sözleşmesi; bu sözleşme bir ideoloji metni değildi, bu bir hayat sigortasıydı. Devlet diyordu ki: "Şiddet olmadan önce önlem al." "Kadın kapına geldiğinde koru." "Faile iyi hâl indirimiyle umut verme." "Kurumu kurumla konuştur, sistemi işlet." Siz ne yaptınız? Bir gece yarısı imzamızı geri çektiniz. Bir metinden çekilmiş olabilirsiniz, aslında ne oldu biliyor musunuz? Şiddetle mücadelede irade zayıflığı mesajı verdiniz "Bu konu artık önceliğim değil." dediniz ama şiddet boşluk sevmez, o boşluğu doldurdu.

Bakın, çok ince bir yerden konuşacağım. Eğer bir erkek şiddete meyilli ise sadece devletin dilini dinler, kararlılığını tartar; cezanın ağırlığını, uygulamanın ciddiyetini ölçer, ona göre eğer cesaret bulur ya da geri çekilir. İstanbul Sözleşmesi o cesareti kıran metindi, çekildiğiniz gün o freni gevşettiniz. Bu mesele "Aile dağılıyor." meselesi değildir. Şiddetin olduğu yerde aile olmaz, ölümün olduğu yerde değerler korunmaz. Tarih kadınların çılgınlığını duymayanları affetmez.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Özdemir, lütfen tamamlayın.

NİMET ÖZDEMİR (Devamla) - Genel Başkanımız Sayın Özgür Özel'in çok net bir sözü var: "İktidara geldiğimizde ilk işlerimizden biri İstanbul Sözleşmesi'ne geri dönmek olacak." dedi, işte o gün siyaset gerçekten anlam kazanacak; biz o günü görmek istiyoruz, o güne kadar ince ince, sabırla, kararlılıkla vicdanın sinir uçlarına dokunmaya devam edeceğiz çünkü meselemiz siyaset değil mesele yaşam hakkıdır.

Saygılarımla. (CHP ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Özdemir, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Erzurum Milletvekili Fatma Öncü'ye ait.

Sayın Öncü, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA FATMA ÖNCÜ (Erzurum) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ekranları başında bizleri izleyen aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

DEM PARTİ Grubunun vermiş olduğu önerge üzerine söz almış bulunuyorum.

Başta, Balıkesir'de meydana gelen elim kazada hayatını kaybeden şehidimize Allah'tan rahmet, yakınlarına başsağlığı diliyorum.

İçinde bulunduğumuz mübarek ramazan ayının ülkemize, milletimize hayır getirmesini temenni ediyorum.

Değerli arkadaşlar, görüştüğümüz kadına yönelik şiddete karşı önergeyle ilgili kimi devenin boynuyla örnek verdi, kimi hemen araya bir de umut hakkını sıkıştırıyım dedi, kimi de tekdüze, her dönem söylenen İstanbul Sözleşmesi çatısı altında dönüp durdu. Oysaki bizim 2002 itibarıyla -siz de biliyorsunuz- özellikle en önemsedüğümüz konulardan biri bu, her alanda da buna yönelik çalışmaları gerçekleştirdik.

Şöyle bir tarih geçmişe gidelim. Şimdi, Türkiye'de 1938'den 1986'ya kadar bu anlamda hiçbir şey yapılmamış değerli arkadaşlar. En göze batan CEDAW Sözleşmesi ve Pekin Deklarasyonu ki buna da ülkenin hiçbir noktasında, hiçbir politikada, hiçbir sosyal dönüşümde bir uyum sağlanmamış. Biz bütün bu sorunları göz önünde bulundurarak...

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Kötü örnek üzerinden...

FATMA ÖNCÜ (Devamla) - Değerli arkadaşlar, lütfen, ben sizin sözünüzü kesmiyorum.

Biz bütün bu sorunları göz önünde bulundurarak, 2002 yılı itibarıyla öncelikle Medeni Kanun değişikliğini yaptık. Dedik ki: Kadının aile içindeki statüsünü belirlememiz lazım. Sonra anayasal çerçevede değişikliği gerçekleştirdik. Sonra tekrar 2010 yılında eşitlik ilkesini ön plana çıkardık. Tabii, bunun en önemlisi, biz, daha Aile Bakanlığı kurulmadan kadına yönelik eylem planlarını başlattık, sizin de bildiğiniz gibi. 2007-2010 itibarıyla bu eylem planları üzerine politikalar belirledik.

Gelelim "İstanbul Sözleşmesi" diye her Allah'ın günü gündeme getirdiğiniz konuya. İstanbul Sözleşmesi'nin ana çerçevesi ne arkadaşlar? Önleyici, koruyucu, cezalandırıcı tedbirler. 6284'te olmayan ne arkadaşlar, söyler misiniz?

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Çok şey var.

FATMA ÖNCÜ (Devamla) - "Çok şey" diye bir şey yok, hayır arkadaşlar, yok. (DEM PARTİ sıralarından gürültüler) Bakın, bakın, müsaade edin, dinleyin; dinleyin, anlatacağım, anlatacağım; vaktin yetmesini bekliyorum.

Şimdi, aslında ben size rasyonel olan sayılarla cevap vermek istiyorum: 2005 yılı itibarıyla Avrupa'da yapılan istatistiksel araştırmaya göre kadına yönelik şiddet yüzde 25 arkadaşlar. İstanbul Sözleşmesi'ni 42 ülke imzaladı, doğru mu? Doğru. Bakın, gelin, ben sizi bu 42 ülkedeki şiddet rakamlarıyla bir yüzleştireyim, bakalım nasıl?

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - İstanbul Sözleşmesi'nden sonra kadın cinayetleri yüzde 50 arttı, ne hikâye anlatıyorsun!

FATMA ÖNCÜ (Devamla) - Hadi gelin, yüzleşelim. Bakın, Fransa'da -müsaade edin- yılda 134 bin kadın şiddetten dolayı şikâyetle bulunuyor, tam 140 kadın 2024 yılında cinayete maruz kaldı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Bu da yanlış! Fransa'nın suçu bu da!

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Kadın cinayetleri İstanbul Sözleşmesi'nden çıktıktan sonra yüzde 50 oranda arttı ya, oran vereceksen bu oranı ver!

BAŞKAN - Sayın Öncü, lütfen tamamlayın.

FATMA ÖNCÜ (Devamla) - Gelelim İtalya'ya, 48 bin 350 kadın katledildi, Hollanda'da 6 bin kişi, İspanya'da 8 bin kişi, İsviçre gibi en gelişmiş ülkede bile yüzde 17 artış var.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Dünyada gelişmiş hiçbir ülke yok ki erkek şiddeti olmadan...

FATMA ÖNCÜ (Devamla) - Dolayısıyla İstanbul Sözleşmesi'ni değil zihniyet dönüşümünü gerçekleştireceğiz. Bu konuyu...

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Erkekleri, katilleri kollayan sistem.

FATMA ÖNCÜ (Devamla) - Değerli arkadaşlar, bu konuyu 8 Marta, devenin boyun eğriliğine, umut hakkına...

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Herkes tehdit altında, bütün kadınlar.

FATMA ÖNCÜ (Devamla) - ...yok İstanbul Sözleşmesi'ne sıkıştırmanıza izin vermeyeceğiz.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Ne alakası var?

FATMA ÖNCÜ (Devamla) - Biz 2026'da bu alanda 8 milyar bütçe ayırdık.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Umut bu toplumun sesi diyoruz biz bir kere, umut bu toplumdaki herkes içindir.

FATMA ÖNCÜ (Devamla) - Bugüne kadar Aile Bakanlığı 287 milyar bütçe ayırdı bu alanda, koruyucu ve önleyici tedbirler konusunda. Dolayısıyla bizler bu anlamda samimi çalışıyoruz. Bu toplumsal bir sorumluluk, bunu siyasete malzeme yaparak çözeceksiniz, çözemeyeceksiniz de...

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) - Ne malzemesi? Kadınlar öldürülüyor, cevap ver!

FATMA ÖNCÜ (Devamla) - ...biz çözeceğiz, biz; biz çözeceğiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) - Ee, çöz!

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) - İktidarın kadın felsefesi size malzeme gibi mi geliyor?

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) - Ayıptır, ayıptır ya! Neyi alkışlıyorsunuz ya? Ayıp ya!

BAŞKAN - Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmemiştir.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

Öneriyi okutuyorum:

3.- CHP Grubunun, Bursa Milletvekili Kayıhan Pala ve arkadaşları tarafından, tütün ürünlerinin halk sağlığı riskinin ve bu ürünlerin tüketiminden kaynaklanan sağlık sorunlarının araştırılması amacıyla 25/2/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 25 Şubat 2026 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 25/2/2026 Çarşamba günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Murat Emir
Ankara
Grup Başkan Vekili

Öneri:

Bursa Milletvekili Kayıhan Pala ve arkadaşları tarafından, tütün ürünlerinin halk sağlığı riskinin ve bu ürünlerin tüketiminden kaynaklanan sağlık sorunlarının araştırılması amacıyla 25/2/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan - 1721 sıra no.lu- Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerin 25/2/2026 Çarşamba günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Gerekçeyi açıklamak üzere Bursa Milletvekili Kayıhan Pala'ya söz veriyorum.

Sayın Pala, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA KAYIHAN PALA (Bursa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bildiğiniz gibi tütünün her türü ölümcüldür. Son zamanlarda ülkemizde elektronik sigara, ısıtılmış tütün ürünleri ve benzerlerinin yasallaştırılmasına dönük bir çerçeve küresel tütün şirketleri tarafından karşımıza çıkarılmış bulunmaktadır. Oysa, tütün ürünlerine baktığımızda -nargile de dâhil- 250'si zehirli olmak üzere, 7 binden fazla içlerinde çoğu kanserojen olan maddenin bulunduğunu ve bunları tüketenlerin eğer sigarayı ömür boyu tüketiyorlarsa ömürlerinden en az on yıl kaybettiklerini bilimsel araştırmalar ortaya koyuyor. Adalet ve Kalkınma Partisi iktidara geldikten sonra 2012 yılına kadar tütüne karşı çok güçlü ve iyi bir program sergiledi ve bu program sonucunda Dünya Sağlık Örgütü'nün "MPOWER" diye kısaltılan ölçütlerinin tamamını yerine getirerek 2013 yılında dünyada bu ölçütleri yerine getiren ilk ülke oldu ve Dünya Sağlık Örgütü tarafından pek çok ödülle ödüllendirildi, Sigarayla Mücadele Ödülü başta olmak üzere. Gerçekten bu, halk sağlığı açısından çok önemli ve erken ölümlerin önlenmesi, hastalıkların önlenmesi açısından çok önemli bir girişimdi ancak ne olduysa, 2012 yılından sonra o güne kadar çok güçlü bir şekilde sürdürülen bu politikaların zayıflamaya başladığını görüyoruz. Öyle ki 2016 yılında yapılan Küresel Yetişkin Tütün Araştırması sonuçları Türkiye'de 2012 ile 2016 yılları arasında hem erkeklerde hem de kadınlarda sigara içme oranının çok ciddi biçimde yükseldiğini ortaya koydu. 2022 yılında bu oran yüzde 28,3'e kadar yükseldi. 2025 yılında Sağlık Bakanlığı tarafından yayınlanan verilere baktığımızda da maalesef her iki cinsiyette sigara içme oranı yüzde 34,8 gibi OECD ülkeleri arasında en yüksek orana çıktı. Bu oran yüzde 46,1 olarak erkeklerde, yüzde 23,6 olarak da kadınlarda gerçekleştirildi. Tekrar ediyorum, bu, Sağlık Bakanlığı araştırmasının sonuçlarıdır. Ülkemizde her on erkekten 4'ünün sigara içmeye başladığı, geçmiş yıllardaki iyi performansın yıllar içerisinde giderek ortadan kalktığı bir dönemselliği maalesef yaşıyoruz.

Ülkemizde yapılan araştırmalar, Sağlık Bakanlığı verileri de Türkiye'de ölümlere ve hastalık yüküne en yüksek oranda etki eden ikinci etmenin tütün kullanımı olduğunu çok net gösteriyor. Örneğin, soluk borusu, bronş ve akciğer kanserleri söz konusu olduğunda bu kanserlerin yüzde 64'ünün sigara içmeye bağlı olduğu ortaya konmuş; kalp hastalıklarında erken ölümlerin nedeni yüzde 16 ve kronik tıkalı akciğer hastalığında bu oran yüzde 38.

Tütün özellikle gençlerde ve kadınlarda son yıllarda giderek daha fazla ülkemizde kullanılmaya başlandı ve maalesef Küresel Tütün Endüstrisi Müdahale Endeksi tarafından Türkiye, tütün endüstrisinin etkisinin en yüksek olduğu ülkelerden biri olarak son yıllarda kayıtlara geçiyor. 2012'ye kadar tütüne karşı çok güçlü bir mücadele verilmiş bir ülkede, şimdi tütün endüstrisinin bu kadar yüksek çıkması ve son haftalarda elektronik sigaranın, ısıtılmış tütün ürünlerinin yasallaştırılmaya çalışılması asla kabul edilemez çünkü böyle olursa eğer bir yandan bu "yeni kuşak" olarak adlandırılan yeni tütün ürünleri, az önce söylediğimiz kanserlerdeki yüksek oranlar gibi oranların ek olarak daha yüksek biçimde karşımıza çıkmasına yol açacak.

Değerli milletvekilleri, tütün çok ciddi bir halk sağlığı sorunudur. Bu bilindiği hâlde, mevcut uygulamalar bir yandan yürütülürken bir yandan da bu "yeni nesil" diye adlandırılan tütün ürünlerinin, elektronik sigaranın, ısıtılmış tütün ürünlerinin tekrar yasallaştırılmaya çalışılması girişimlerine hep birlikte karşı durmalıyız. Eğer buna karşı durmazsak gençlerin bağımlılığının artması ve tütün endüstrisiyle uğraşan şirketlerin piyasadaki güçlerinin daha yüksek bir şekilde karşımıza çıkması söz konusu olabilir. Burada Türkiye Büyük Millet Meclisine çok büyük bir sorumluluk düşmektedir. Eğer biz gerçekten bu ülkede yaşayan gençlerin, çocukların sağlığını önemsiyorsak bunun önüne geçecek bir düzenlemeyi mutlaka hayata geçirmeliyiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Lütfen tamamlayın.

KAYIHAN PALA (Devamla) - Önerimiz, Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında nikotin bağımlılığı sorununu geniş çapta, tüm yönleriyle inceleyecek bir komisyonun kurulması ve bugüne kadar, 2011'den sonra değişen politikaların masaya konarak tekrar geçmiş günlerde olduğu gibi, Türkiye'nin tütüne karşı mücadelede Dünya Sağlık Örgütü ülkeleri arasında lider bir ülke konumuna yeniden dönmesidir. Türkiye'nin bu alanda yasal ve denetleyici adımlara ve tütün ürünü kullanımını azaltmaya yönelik yeni bir stratejik çerçeveye ihtiyacı var. Bu nedenle Meclis araştırma komisyonu kurulmasını öneriyoruz ve gençler başta olmak üzere bütün yurttaşları tütünden koruyarak halk sağlığına yapacağınız katkı için, bu önergeye "evet" oyu vererek yapacağınız katkı için şimdiden hepinize teşekkür ediyoruz.

Yüce Meclisi saygıyla selamlarım. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Pala, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, YENİ YOL Partisi Grubu adına Bursa Milletvekili Cemalettin Kani Torun'a ait.

Sayın Torun, buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA CEMALETTİN KANI TORUN (Bursa) - Sayın Başkan değerli, milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Hepimizin malumu, tütün kullanımı ve tütün endüstrisinin faaliyetleri artık bireysel bir tercih olmaktan çıktı; doğrudan halk sağlığını, kamu maliyesini ve genç kuşakların geleceğini ilgilendiren stratejik bir mesele hâline geldi. Tütün kaynaklı hastalıklar, kanser, kalp damar hastalıkları ve kronik solunum yolu hastalıkları başta olmak üzere bugün çok sayıda ölümün temel sebepleri arasındadır. Bu tablo, hem sağlık sistemine mali bir yük getirmekte hem de nüfus üzerinden sosyal kayıplar ortaya çıkarmaktadır. Burada bir hakkı teslim etmek gerekir. İktidar geçmişte tütünle mücadele konusunda önemli ve başarılı adımlar atmıştır. Kapalı alanlarda sigara yasağı, paket düzenlemeleri ve toplumsal farkındalık kampanyaları yalnızca Türkiye’de değil, uluslararası alanda da takdir görmüştü. Ancak maalesef son yıllarda bu mücadelede belirgin bir gevşeme yaşandığını görüyoruz. Yasakların, uygulama disiplininin zayıfladığı, kapalı alan ihlallerinin arttığı, denetimlerin eski sıklık ve kararlılıkla yapılmadığı gözleniyor. Tütün endüstrisinin özellikle elektronik sigara benzeri alternatif ürünler ve dijital mecralar üzerinden daha görünür hâle geldiği bir dönemde kamu otoritesinin geri çekilmiş bir görüntü vermesi kabul edilemez. Endüstrinin ticari faaliyetlerinin halk sağlığı üzerindeki olumsuz etkisi artık bilimsel olarak net bir şekilde tanımlanmıştır. Buna rağmen, özellikle gençler ve dezavantajlı gruplar hedef alınmaktadır, tütün ve türevlerinin kullanımı bir hayat tarzı gibi sunulmakta ve hedef gruplar etki altına alınmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü’nün önerdiği şekilde, sağlığı etkileyebilecek endüstriyel faaliyetlerin sistematik ve şeffaf bir şekilde incelenmesi gerekiyor. Özellikle şeffaflık düzeyinin tartışmalı olduğu ülkelerde endüstri ile bürokrasi ve siyaset arasındaki temasların sıkı denetime tabi tutulması hayati önemdedir.

Bu önerenin kabulüyle kurulacak bir Meclis araştırması komisyonu tütün endüstrisinin manipülasyonlarının etkisini azaltacak ve ortadan kaldıracak somut politika önerileri geliştirebilir. Medya, sponsorluk, dijital platformlar ve lobi faaliyetleri dâhil olmak üzere, tüm alanlarda endüstri faaliyetlerinin izlenmesine yönelik mekanizmalar derinlemesine araştırılmalıdır. Mevzuattaki boşluklar belirlenmeli ve eksikler hızlı bir şekilde Meclis gündemine taşınmalıdır. Ayrıca, yaptırımların caydırıcılığını da yeniden değerlendirmeliyiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Torun, lütfen tamamlayın.

CEMALETTİN KANİ TORUN (Devamla) - Yapılacak kanuni düzenlemeyle bağımsız ve kurumsal bir endüstri izleme otoritesinin oluşturulması elzemdir. Bu kurum düzenli olarak verileri takip edebilir, raporlar sunabilir ve alınması gereken tedbirleri hızlı bir şekilde hayata geçirebilir.

Değerli milletvekilleri, geçmişte başarıyla yürütülen tütünle mücadele politikalarının yeniden aynı kararlılıkla uygulanması mümkündür, bu mesele partilerüstüdür. Gençlerimizi bağımlılığa teslim etmemek, halk sağlığını korumak ve kamu otoritesinin düzenleyici gücünü yeniden tahkim etmek hepimizin ortak sorumluluğudur.

Ben önergeyi desteklediğimizi tekrar ifade ediyor, heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Torun, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, İYİ Parti Grubu adına Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'na ait.

Sayın Türkoğlu, buyurun. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; öncelikle önergeyi desteklediğimizi ilan ediyorum.

Efendim, bu kürsüden defaten dile getirdim, aciliyetine binaen, önemine binaen bir kez daha dile getireceğim: Bursa Mustafakemalpaşa’da TOKİ konutları var, 650 konut teslim aşamasında. Teslim aşamasındayken zemin yüzünden kaymalar oldu, buradan 3 blok yıkıldı. Bakın, bittiği hâlde yıkıldı. Bunun üzerine burada kaç defa dile getirdik ve dedik ki: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Uludağ Üniversitesi, akademik odalarla bir raporla birlikte zemin etütlerini yapın, buranın güvenilir olup olmadığını söyleyin ve ona göre insanlar otursun. Ortada rapor yok, böyle bir çalışma da yok ve 20’sinde zorunlu olarak teslimatları başlattılar. Buradan bir kez daha hatırlatıyorum: Efendim, bu binalar risklidir, güvenli olduğuna dair yetkin kurumların raporları yoktur; varsa lütfen paylaşın, eğer yoksa bu teslimatı TOKİ bir an önce durdurmalıdır.

Efendim, bitmeyen sorunları var Bursa’nın çünkü Bursa sahipsiz bir şehir. Bakınız, Bursa’da devasa bir inşaat yolsuzluğu yaşandı "Atış Yapı skandalı" diye; binlerce insan mağdur oldu, kartonlar, projeler, kâğıtlar üzerinden konut ve iş yeri satışları yapıldı. Şimdi, işin içinden çıkılamıyor ve pek çok mağdur haklarını arıyor. En son, Bursa’nın en sağlam binasını -merkezdeki Carrefour binasını- Bursa’yı baypas ederek, Ankara’dan çürük raporu alıp, boşaltıp yıktılar ve üzerinden hayalî satışlar yaptılar. Efendim, bu satışlar yapılırken iktidar partisi mensupları da kurdele tutup kesiyorlardı önceki projelerde.

Sorun şu: O yerin sahibi olan Katılımevim firması Atış Yapıyla birlikte bir anlaşma yapıldığını KAP’a bildirdi, Kamu Aydınlatma Platformuna "Evet, hasılat paylaşımlı bir iş yapacağız ve buradan 900 milyon dolarlık hasılat ortaya çıkacak." dediler. Bu güvenceyle birlikte yetinilmedi, bakın, bayrakları astılar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Devamla) - Tamamlayayım efendim.

BAŞKAN - Sayın Türkoğlu, lütfen tamamlayın.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Devamla) - Bursa milletvekilleri burada, Katılımevim, Atış bayrakları şehrin göbeğinde, sattılar. Şimdi diyor ki: "Benim bir ilgim yok, elimi yıkadım, çıktım ve karışmıyorum." Binlerce insan mağdur olduğunu anlatıyor. Süreç buraya gelip binlerce insan mağdur olana kadar belli ki seyretti yetkililer, bari çözüm sürecinde bunu seyretmeyin. Katılımevim üzerine düşeni yapmalıdır. Ayrıca, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Halkbank GYO veya Emlak GYO’yla veya TOKİ üzerinden bu mağduriyetin çözümüyle ilgili mağdurların önüne bir çözüm önerisi sunmalıdır diyor, heyeti saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Türkoğlu.

Diğer söz talebi, Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına İzmir Milletvekili Burcuğül Çubuk’a ait.

Sayın Çubuk, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Ekranları başında bizleri izleyen değerli halkları ve siz sevgili kadınlar, özellikle sizleri ve LGBTİ+ları saygıyla selamlıyorum. Malum, önümüz 8 Mart, herkesi 8 Martta alanda olmaya çağırıyorum. CHP'nin çok kıymetli bir önerisi var. Bu öneriye şöyle bir ek yapmak isterim.

Sataşıyorsunuz ama sol kulağım iyi duymuyor, bana gelmiyor, beyhude bir çaba içerisindesiniz.

Ortaokullara, liselere kadar "tütün torbası" denilen bir şey inmiş ağızda çiğnenen, yaygınlaşıyor ve akran zorbalığıyla da kullanmak zorunda bırakılıyor çocuklar. Yani ciddi bir mesele bu ve bunu önlemesi gerekenler kimler? Emniyet örneğin, değil mi? Peki, Emniyet ne yapıyor? İzmir'de ilçe eş başkanlarımıza ajanlık teklif ediyor, telefon ediyor: "Ziyarete gelelim." Telefon ediyor: "Emniyete gelmeniz gerek." Emniyet bahçesinde "Siz çok kıymetli bir insansınız; gelin, bize çalışın." diyor. Telefonda "Siz halk tarafından çok seviliyorsunuz; gelin, bize çalışın." diyor. Bizim eş başkanlarımızla doğrudan partimize ulaşıyor. Onurlarına yapılan bu hakaret nedeniyle canları çok sıkkin eş başkanlarımızın.

Sizin şu an yapmanız gereken bizim eş başkanlarımızı, üyelerimizi, parti dostlarımızı, gençleri, liselileri, üniversitelileri, aileleri taciz etmek, ajanlık dayatması yapmak, iftiracı, itirafçı saldırganlığı yapmak değil yasal düzenlemelerle halkların barışının önünü açmak. Misalen bizim halk toplantılarımıza polis kamerası sokmaya çalışarak halkın orada rahatça barışı tartışmasını engelliyorsunuz. Yürüttüğümüz her çalışmada fişleme çalışmalarına devam ederek, dosyalar hazırlayarak insanları sürekli ifadeye çağırarak... Örneğin, benim bir röportajımı "RT" eden eski İzmir il eş başkanımız ifadeye çağırıldı ya. Benim röportajımı "RT" etti, bunun için ifadeye çağırıldı. Bu işleri yapacağınıza çözüme yürüyün, barışa yürüyün; tarihe ya böyle yazılacaksınız ya da şu yaptıklarınızla, siz şu yaptıklarınızla yazılmaya çalışıyorsunuz.

Bir çağrıyla bitirmek istiyorum. Durum çok net: Ajanlaştırma, itibarsızlaştırma, güven ilişkimizi, yoldaşlık bağımızı ortadan kaldırma çabalarınız beyhude. Bunu yapamazsınız; kimse yapamadı, hiç kimse yapamadı, sizden çok daha güçlüleri yapamadı; 12 Eylül yapamadı, yapamadılar, yapamayacaksınız.

Şu çağrıyla yapacağım: Bugüne kadar bu tip saldırılar karşısında bu ağların eline düşmüş olan insanlara; gelin, halkınıza dönün, öz eleştirinizi verin, tertemiz kalmış bir tel saçınızdan dahi sizi sahiplenecek bir halk gerçeği var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Lütfen tamamlayın.

BURCUGÜL ÇUBUK (Devamla) - Bu onursuz yoldan dönün. İnanın, samimi bir öz eleştiriyle halk sizi bağrına basar.

Onun dışında da bu tip görüşmelere zorlanmış, reddetmiş ama yine de onuruna leke sayıp partimize söylememiş insanlara; bunları ifşa edelim gelin birlikte. Onların onursuzluğu sizde gölge dahi yapamaz ve tekrar İzmir Emniyetine biz sizi işkenceci olarak biliyoruz, hele o İzmir TEM, yoldaşlarımızdan uzak durun. Biz kapı arkasında değil sokakta o hesabı sorarız. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Çubuk, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Afyonkarahisar Milletvekili Hasan Arslan'a ait. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Arslan, buyurun.

AK PARTİ GRUBU ADINA HASAN ARSLAN (Afyonkarahisar) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tütün kullanımı Dünya Sağlık Örgütü tarafından dünyanın karşı karşıya olduğu en büyük halk sağlığı tehditlerinden biri olarak tanımlanmaktadır. Dünyada ve ülkemizde tütün kullanım oranı hâlâ yüksektir ve bu tablo karşısında güçlü, kararlı ve sonuç odaklı bir mücadele yürütmek zorundayız.

AK PARTİ olarak biz laf değil icraat ürettik. Türkiye, Dünya Sağlık Örgütü'nün önerdiği MPOWER politika paketinin tamamını mevzuatına yansıtan dünyadaki ilk ülke olmuştur. Bu kararlı duruşumuz sayesinde ülkemiz 2008'de Dünya Sağlık Örgütü Sigarayla Mücadele Ödülü'nü, 2010'da Avrupa Bölgesi Tütünle Mücadele Ödülü'nü ve 2012 Dünya Tütünsüz Günü Özel Ödülü'nü alarak uluslararası alanda örnek gösterilen bir ülke hâline gelmiştir. Bu başarı tesadüf değil güçlü siyasi iradenin sonucudur. Son bir yılda 829 yeni sigara bırakma polikliniği açtık, toplam sayı yüzde 146 artışla 1.394'e ulaştı. ALO 171 Sigara Bırakma Danışma Hattı'mız 7/24 hizmet veriyor ve 2025 yılında 339 bini aşkın çağrıya cevap verdi. 81 ilde on-line sigara bırakma hizmetini başlattık. Mobil sigara bırakma polikliniklerimizle meydanlarda, parklarda, üniversite kampüslerinde vatandaşlarımıza doğrudan ulaştık. Sadece birkaç ay içerisinde yüz binlerce kişiye temas ettik, on binlerce vatandaşımıza tedavi başlattık. Denetimlerde de taviz vermedik; 2025 yılında 4 milyonun üzerinde denetim yaptık, çapraz denetimlerle ihlallerin üzerine kararlılıkla gittik. Dumansız hava sahasını korumak için sahadayız, masadayız, mevzuatta güçlüyüz.

Değerli arkadaşlar, bugün yeni bir tehditle karşı karşıyayız; elektronik sigaralar, ısıtılmış tütün ürünleri ve nikotin poşetleri. Tütün endüstrisi bu ürünleri daha az zararlı, teknolojik ya da masum alternatif gibi göstermeye çalışıyor oysa bilimsel veriler bu ürünlerin nikotin bağımlılığını sürdürdüğünü, toksik maddeler yaydığını ve özellikle gençler arasında yeni bir bağımlılık dalgası oluşturduğunu açıkça ortaya koyuyor. Biz, 4207 sayılı Kanun kapsamında bu ürünleri de yasak kapsamına aldık; reklamını, tanıtımını, kullanımını engelledik çünkü biz, gençlerimizi korumayı, halk sağlığını korumayı her türlü ticari çıkarın üzerinde tutuyoruz. Buradan açıkça ifade ediyorum: Zarar azaltımı söylemiyle bu ürünlerin yasallaştırılmasını savunanlar toplum sağlığını değil endüstrinin çıkarlarını öncelemektedir. Türkiye'de hâlihazırda tütün kullanım oranı yüksekken ürün çeşitliliğini artırmak demek bağımlılığı artırmak demektir. AK PARTİ olarak biz, milletimizin sağlığını koruma konusunda netiz, kararlıyız. Gençlerimizi nikotin bağımlılığına teslim etmeyeceğiz.

Muhalefetin popülist söylemlerine rağmen biz verilerle konuşuyoruz, yatırımlarla konuşuyoruz, sonuçlarla konuşuyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Arslan, Lütfen tamamlayın.

HASAN ARSLAN (Devamla) - Teşekkürler.

Tütünle mücadelede geri adım atmayacağız. Buradan açıkça söylüyorum: "Tütünle mücadelede zafiyet var." diyenlerin alkolü ucuzlatma vaadiyle topluma seslenmesi de büyük bir çelişkidir. Biz, gençlerimizi bağımlılıktan korumak için her türlü caydırıcı

aracı devreye sokarken sizin "Büyük rakı 140 lira olacak." söyleminiz halk sağlığını değil popülistliği önceliğinizi açıkça göstermektedir.

Gelin, alkol bağımlılığında da hep beraber siyasetüstü çalışalım. Mesele siyaset değil mesele gelecek nesillerimizin sağlığıdır.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MÜHÜR KANKO (Kocaeli) - Gelin onaylayalım, "evet" verin.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Arslan.

Şimdi öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmemiştir.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 17.45

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 18.17

BAŞKAN: Başkan Vekili Bekir BOZDAĞ

KÂTİP ÜYELER: Rıdvan UZ (Çanakkale), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)

----- 0 -----

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 64'üncü Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

YENİ YOL Grubunun önerisi vardı, bugün çektiler, yarın ayrıca yeni önerileri olacaktır.

Şimdi, alınan karar gereğince denetim konularını görüşmüyor ve gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmına geçiyoruz.

1'inci sırada yer alan, Sivas Milletvekili Rukiye Toy ve Konya Milletvekili Mehmet Baykan ile 54 milletvekilinin Milli Parklar Kanunu ve Bazı Kanunlar ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Raporu'nun görüşmelerine kaldığımız yerden devam ediyoruz.

VII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- Sivas Milletvekili Rukiye Toy ve Konya Milletvekili Mehmet Baykan ile 54 Milletvekilinin Milli Parklar Kanunu ve Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3308) ve Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 230)⁵

BAŞKAN - Komisyon? Yerinde.

Dünkü birleşimde İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülen 320 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin birinci bölümünde yer alan 8'inci maddesi kabul edilmişti. Teklifin görüşmelerine 9'uncu madde üzerindeki önerge işlemiyle devam edeceğiz.

9'uncu madde üzerinde 4 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım. İlk 3 önerge aynı mahiyette olduğu için birlikte işleme alıyorum.

Aynı mahiyetteki önergeleri okutuyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 230 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 9'uncu maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Semra Çağlar Gökalep

Bitlis

Ömer Faruk Gergerlioğlu

Kocaeli

Gülderen Varlı

Van

İbrahim Akın

İzmir

Celal Fırat

İstanbul

Nevroz Uysal Aslan

Şırnak

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Selçuk Özdağ

Muğla

Mustafa Bilici

İzmir

Sema Silkin Ün

Denizli

Birol Aydın

İstanbul

Sadullah Kısacık

Adana

Mehmet Atmaca

Bursa

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

İlhami Özcan Aygun

Tekirdağ

Mühip Kanko

Kocaeli

Ömer Fethi Gürer

Niğde

Gülcan Kış

Mersin

Ayhan Barut

Adana

Cevdet Akay

Karabük

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Katılamıyoruz Sayın Başkan.

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Sayın Başkan, yürütmenin temsilcileri yok ama...

BAŞKAN - Yürütmenin temsilcileri Genel Kurulda biliyorsunuz bulunmuyorlar, komisyonda da bulunmuyorlar. Şart olan Komisyon Başkanı, İç Tüzük gereği. Başkan burada, eksiklik yok.

Evet, aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk söz Şırnak Milletvekili Nevroz Uysal Aslan'a ait.

Sayın Uysal Aslan, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yıllardır iktidarın tercihleriyle daha da derinleşen yapısal bir ekonomik krizin içindeyiz. Emeklilere, emekçilere sefalet reva görülüp yoksula cennet vadeden iktidar her rant düzenlemesini "yatırım" her talanı da "kalkınma" diye pazarlamaya çalışıyor, tıpkı bugün görüşeceğimiz kanun teklifi gibi. Üstelik konu millî parklar, tabiat parkları, arkeolojik sit alanları, yaban hayatı sahaları yani birinci dereceden korunması gereken alanlar ama kanun teklifine bakıyoruz; döner sermaye var, tesisler var, işletmeler var, enerji hatları, madenler, borular ama doğayı koruyabilecek tek bir güvence yok. Tüm bu korunması gereken alanlar şirketlere açılıyor, plan şartı kaldırılıyor, altyapı ve enerji projelerinin tamamına izin veriliyor, özel işletme modeli getiriliyor. Buna karşı çıktığımızda da iktidar sıralarından sanki muhalefet ve bizler ekonomik gelişmeye karşıymışız gibi suçlayıcı bir dille saldırıyor. Oysaki biz kalkınmaya karşı değiliz, kalkınma maskesi altında yürütmeye çalışılan talan düzenine karşıyız. Korunan bu alanların kamu yararı, zaruret, altyapı ihtiyacı gibi ucu açık, her tarafa çekilebilecek kavramlarla şirketlere açılmasına karşıyız. Görüşmekte olduğumuz bu 9'uncu maddenin kendisi de bu niyetin apaçık itirafı olarak görülüyor. Buraya yazdığınız şey, benim söylediklerimi, söyleyeceklerimi teyit eden kaygılarımızın ispatı anlamındaki bir madde olmuş, hükme bağlanan itiraf niteliğinde bir madde.

Genel müdürlüğe döner sermayeli işletme açma yetkisi veriyorsunuz. Adına "koruma, bakım, ziyaret yönetimi, ekoturizm" diyorsunuz ama -kanun maddesinde de yazdığınız gibi- asıl mesele finansal sürdürülebilirliği sağlamak. Yani doğayı pazarlamaya hazırlıyorsunuz, "döner sermaye" dediğiniz şey de doğaya bir fiyat etiketi yapıştırmak. Bu, doğanın piyasaya devrinin apaçık kanunla yerine getirilmesi diyoruz. Daha vahimi de şu: Aynı kurum hem izni veriyor hem işletmeyi kurduruyor hem gelirleri topluyor hem de bu toplanan gelirleri denetleyecekmiş deniyor. Düşünün ki bir yarışmadasınız yarışan siz, karşı taraf siz, jüri siz, oy verecek siz. Buradan adalet, buradan kalkınma, buradan destek ve sonuç alıcı bir adalet beklemek mümkün değil. Gelir hedefi konulan bir yerde bu doğa olsun, eğitim olsun, çocuk koruma olsun, adalet olsun, ne olursa olsun, bir gelir hedefi varsa orada koruma, koruma tedbirlerini alma gerçek anlamda ahlaki, vicdani tüm yükümlülükler ölür. Gelir baskısını başlattığınız anda sınırlar gelişler, istisnalar çoğalır, keyfi bir yönetim modeli ortaya çıkar. Bu alanları fiilen zaten yıllardır aşındırmışken, bununla ilgili onlarca mahkeme, Anayasa Mahkemesi kararı hatta AİHM ve uluslararası belgeleri bile uygulamazken, yok sayıyorken bu teklife istediğiniz kadar "koruma" "sürdürülebilirlik" "kalkınma" kavramları ekleyin, hiç kimseyi inandıramayacaksınız çünkü sizin siciliniz kabarık, siciliniz ortada.

Munzur havzasının millî parkla çakışan yüzlerce maden ruhsatı var mı? Var. Kaz Dağları'nın yüzde 79'u maden ruhsatlı mı? Maalesef. Marmaris Kızılbüke'te millî park statüsündeki bölgede 17 inşaat ruhsatı ve imar durum belgesi mahkeme kararının iptaline rağmen ÇED muafiyeti verebiliyor musunuz? Verdiniz. İnşaat devam ediyor mu? Maalesef ki ediyor, durduramamışsınız. İşte, gerçek sürdürülebilirlik temeliniz talan ve yıkım sürdürülebilirliğinin kendisi. Bu yolun sonu şuraya varıyor: Bugün rant uğruna doğaya verdiğimiz hiçbir zararın maalesef ki telafisi yok, ne yıllar ne geçen zaman ne de sonrasında harcayacağınız milyonlar yaptığınız bu kaybı telafi etmeye yetmeyecek.

Bu ekokırım, ekosömürge politikaların en ağır sonuçlarından birinin yaşandığı yer de seçim bölgem olan Şırnak. Dünyanın en görkemli dağları, en müthiş doğası, vadileri, tarihi, kültürü olmasına rağmen teklifle bağlantılı olarak Şırnak'ı değerlendirelim diye bir baktım Tarım ve Orman Bakanlığının sitesine, 3'üncü Bölge Müdürlüğüne bağlı Şırnak ancak resmî sayfada hiçbir yerde millî park yok, tabiat parkı yok, tabiat anıtı yok, yaban hayatını geliştirme alanları yok; sadece 2022'de ilan edilen bir Dicle Nehri Mahalli Sulak Alanı dışında hiçbir yerle ilgili tek bir koruma alanı yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Lütfen tamamlayın.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Devamla) - Ama ne var? Özel güvenlik bölgesi var; Cudi delik deşik, her yer maden, Gabar parçalanmış, dağlar düzleştirilmiş, ağaç kesimleri, ormanlar, barajlar, HES'ler, JES'ler, yollar, askerî kuleler ve Şırnak'a baştan başa yarattığımız bir ekokırım politikası var. Yaban hayatı geliştirme sahası bulunmaması tesadüf mü? Maalesef ki değil, bu bir eksiklik değil. Geçen ay burada dile getirmiştik, Cudi'nin eteklerinde üreme döneminde olan 36 "..."⁶ yani dağ yaban keçisi korucular tarafından öldürüldü. Bu ekosistemin anahtarı hafızamızın, kültürümüzün, inancımızın bir parçası olan Şırnak'ta hem doğamız hem kültürümüz tehdit altında.

Burada DEM PARTİ olarak bir kez daha söylüyoruz ki doğa yok olursa, tarih silinirse kim kazanır? Halk yoksullaşırsa kim kalkınır? Ekosömürge düzenine karşı doğayı, yaşamayı savunmaya devam edeceğiz burada da her yerde de. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Uysal Aslan.

İkinci söz Bursa Milletvekili Mehmet Atmaca'ya ait.

Sayın Atmaca, buyurun. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

MEHMET ATMACA (Bursa) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, AK PARTİ Hükümeti anlayışının yeni bir eseri, benzer bir kanun daha evvel geçti. Hatırlayacağınız üzere, kentsel dönüşüm kanununda rezerv alan maddesiyle istedikleri mülke el koyma yetkisini ellerine almışlar idi, benzer bir yaklaşımla kamuya ait millî parkları da istedikleri kişiye verebilmelerinin önünü açan bir yasa düzenlemesi bu. Burada öyle anlaşılıyor ki bu alanları ziyaret eden yılda 70 milyon insanın olmuş olması iştahlarını kabartan bir durumdur ama bu anlayışla bu toplumun ve milletin birikimi olan bu alanların heba edileceği açıktır. Biz o yüzden bu kanun teklifine kesinlikle ret vereceğiz. Tabii, ülkemizde toplamda 50 millî park, 274 tabiat parkı, 111 tabiat anıtı ve 136 sulak alan gibi muazzam bir biyoçeşitlilik envanteri bulunuyor ama mevcut kanun bunlarda istedikleri gibi tasarruf etmelerine izin vermiyor, istedikleri gibi istedikleri şirketlere verebilme ve istedikleri gelir getirici tesis kurmalarına izin vermiyor; bu yüzden bu kanun düzenlenmesi geldi ve bu kanunla istedikleri alanı istedikleri firmalara verip maalesef

peşkeş çekecekler. Teklif, millî parklar ve benzeri korunan alanların temel amacı olan doğayı aynen koruma ilkesini zayıflatıyor. Bu düzenlemeyle bu alanlar artık sadece korunacak yerler değil, aynı zamanda ticari faaliyet yapılabilecek alanlar hâline getiriliyor. Yetkililer "Kırk dokuz, doksan dokuz yıllık kullanım süreleri zaten 1983'ten beri vardı." diyerek değişiklik olmadığını savunsa da asıl değişiklik sürede değil bu sürelerle verilen yetkilerin kapsamındadır. 1983'te verilen izinler sınırlıydı yani şirketler bu alanlarda sadece belirli küçük işletme faaliyetleri yapabiliyordu. Yeni teklif ise bu süreleri planlama yapma, yapı inşa etme, altyapı kurma gibi çok geniş yetkileri birlikte veriyor, bu da kiralama yapan şirketlere söz konusu doğal alan üzerinde neredeyse bir mülk sahibi gibi hareket etme imkânı tanıyor. Yasa metnindeki ucu açık "zaruret" ve "kamu yararı" ifadeleri büyük enerji projelerinin ve endüstriyel tesislerin millî parkların kalbine saplanmasına hukuki bir kılıf hazırlamaktadır. Yöre halkının ihtiyacı bahanesine sığınarak millî parklar her türlü ağır sanayi müdahalesine açık, denetimsiz birer meta hâline getirilmektedir. Üstelik teklifle getirilen özerk mali yapı bu alanları bütçe disiplini ve Sayıştay denetimi dışına çıkararak şeffaflığı tamamen yok etme riski taşımaktadır. Mahkeme kararı beklemeksizin yıkım gibi hukuki dayanaktan yoksun düzenlemeler yargı yolunu baypas etmekte ve koruma niyetinden ziyade alanı kiralayacak şirketlere sonsuz bir saha sunma felsefesine hizmet etmektedir. Özetle, bu teklif, millî parkların mülkiyet ve yönetim yetkisini fiilen sermayeye terk eden bir yönetim modelidir.

Aynı samimiyetten uzak yaklaşım yaban hayatına dair getirilen af ve ceza artışı çelişkisinde de görülmektedir. Kaçak avcı kitlesini affetmek hem kurallara uyan vatandaşlara haksızlıktır hem de suçtan caydırıcılık ilkesini yok etmektedir. Artırılan cezalar liyakatli teknik personel yerine idari memur ağırlıklı bir kadrolaşmaya gidilmesi sebebiyle sahada karşılık bulamayacak, millî parklar kaçak avcının ve talanın insafına terk edilecektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Atmaca, lütfen tamamlayın.

MEHMET ATMACA (Devamla) - Teşekkür ediyorum.

Özetle, bu teklif, personel seçiminden mali yönetime, yargısal denetimden mülkiyet haklarına kadar her alanda liyakati ve hukuku dışlayarak millî parkların yönetim yetkisini fiilen sermayeye teslim eden bir talan modelidir; bu yüzden bunu desteklemiyoruz.

Saygılar sunuyorum.

Teşekkür ediyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi Karabük Milletvekili Cevdet Akay'a ait.

Sayın Akay, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CEVDET AKAY (Karabük) - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

230 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 9'uncu maddesi üzerine Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım.

Söz konusu kanun teklifi genel yasama ilkelerine ve kanun teamüllerine aykırı bir şekilde hazırlanmış 30 maddeden oluşan bir kanun teklifi. 3 kanunda ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'de değişiklik öngörüyor. Değişiklik yapılan kanunlar; Çevre Kanunu, Kara Avcılığı Kanunu gibi kanunlar ve yine Millî Parklar Kanunu; tabiri caizse zaten konunun özü de bu. Baktığımız zaman da tali komisyonlarda görüşülmeden ilgili Komisyona gelmiş ve tali komisyonlarda; Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonunda ve Çevre Komisyonunda görüşülmesi gerekiyordu, burada tartışılması gerekiyordu, tartışılmadı. Yine, STK'lerden, meslek örgütlerinden ve sendikalardan görüş alınmadan bu kanun teklifini bugün burada görüşüyoruz ve Anayasa'ya aykırılık açısından da İç Tüzük'ün 38'inci maddesine göre bir değerlendirme yapılmadan -Anayasa'ya aykırılık var mı, yok mu- kanun teklifi üzerinde görüşme yapıldı. Baktığımız zaman da Anayasa'ya aykırı durumlar söz konusu maddelerde; 2, 11, 13, 123'üncü madde, 43'üncü, 48'inci madde, 168 ve 169'uncu maddelere aykırılık söz konusu.

Maddeye gelince, maddede genel müdürlüğe döner sermaye işletmeleri kurma yetkisi veriliyor ihtiyaç duyulan alanlarda, bölgelerde ve faaliyet alanlarında. Gelirlerini belirleme, giderlerini belirleme, denetleme usullerini belirleme ve izin verme konularıyla ilgili olarak yönetmelik çıkartma yetkisi veriliyor yani kendi yönetmeliğiyle gelirlerini yapıyor, giderlerini yapıyor, denetleme usulleri bu yönetmelikle belirleniyor, Hazine ve Maliye Bakanlığından görüş alınması suretiyle belirleniyor. Döner sermaye işletmelerindeki en büyük sıkıntı zaten buradaki kamu harcamalarının denetimsiz bir şekilde yapılması ve israfa sebep teşkil etmesi ve kamu zararına sebep teşkil etmesi. Hatırlayalım, geçmiş dönemde Ticaret Bakanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı gibi kuruluşların döner sermaye işletmeleriyle ilgili Sayıştay raporlarında tespit edilen hususlar vardı. Buradaki gelirler normalde hazineye, bütçeye aktarılması gerekirken ilgili bakanlıkların bütçelerinde harcanmış yani denetimsiz harcanmış, denetlenmeden keyfi olarak harcanmış. Nerelere harcanmış? Akaryakıt giderlerine harcanmış, tadilata harcanmış, faturalara, elektrik faturalarına, su faturalarına harcanmış. Yine, bir döner sermaye işletmesi burada kurulacak ve bu döner sermaye işletmesi istediği firmalara da buradaki millî parklarla ilgili faaliyet yapma yetkisi verecek, muafiyet verecek, istisna verecek, gelir payı katkısı sağlayacak. Geçmiş dönemde muafiyet, istisna ve indirimlerden dolayı bir sürü yolsuzluklar ve usulsüzlükler oldu. Bakın, Iliç'teki Çöpler Altın Madeni'ndeki... Buradaki kaza malum, geçtiğimiz dönemlerde -yıl dönümü geçti- orada hayatını kaybeden işçilerimiz oldu. Burayı işleten yabancı firma SSR Mining firmasına verilen muafiyetler nedeniyle 403 milyon dolarlık bir ek kaynak sağladı bu firma yani kendi bölgesinde, Kanada ve Amerika'da yapsaydı bu kadar fazla ödeme yapacaktı. Bu kaynakla da yine bir sürü doğal güzelliklerimizi mahvetmek üzere -dün Sayın Vekilimiz Uğur Bayraktutan burada Artvin'in sorunlarını konuştu, o bölgede sağlıkla ilgili sorunlara değindi ama önemli sorunlardan biri de madenle ilgili sorunlar- 270 milyon dolara yani buradan sağladığı tasarrufla Hod Madenciliğin yüzde 40 hissesini satın aldı. Yukarımaden köyü Artvin'in güneydoğu bölgesindeki bir bölgede buradaki maden ocaklarını... İnşaat şimdi devam ediyor, Çalık grubuyla beraber devam ediyor.

Bakın, burada bir sürü güzellikler var, şimdi göstereceğim. Burası Muğla, şu önceki hâli, şimdiki hâli; bu da Muğla Marmaris Kızılbük Millî Parkı, 15 hektarlık bir alan, Sinpaş Kızılbük Resort Otel ve Devre Mülk Projesi yapılmış buraya, Datça-Bozburun doğa alanındaki endemik bitkileri ve kuş türlerini tehdit eden bir yapı oluşmuş burada.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Akay, lütfen tamamlayın.

CEVDET AKAY (Devamla) - Muğla Milletvekilimiz Süreyya Öneş Derici burada, daha önce kendisi bu konuyla ilgili de basın açıklaması yaptı. Bu güzelliklerin hemen yanında, Kaz Dağı, bakın, orman bölgesinin yüzde 80'i maden ocaklarına açılıyor. Şimdi, siz buralarda istediğiniz firmalara muafiyet, istisna ve indirimleri verip gelir aktaracaksınız, rant aktaracaksınız, bu doğal güzellikleri bozacaksınız, artık bu güzellikler görünmeyecek.

Döner sermaye işletmelerinde Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda da benzer uygulamalar vardı, DÖSİMM'le alakalı, TURAŞ'ı hatırlayın, buradaki yolsuzlukları, usulsüzlükleri. Buradaki denetim boşluğundan dolayı bu yolsuzluklar, usulsüzlükler devam edecek. Ben buradan Hazine ve Maliye Bakanlığı'na uyarıyorum: Size danışacaklarına göre denetleme usulünü sağlıklı belirleyin, Maliyeden müfettiş atayın, Tarım ve Orman Bakanlığı'ndan müfettiş atayın ve Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulundan da denetçi atayın; gelirlerini, giderlerini, harcamalarını, ön izinlerini sağlıklı bir şekilde denetleyip burada Meclisin denetim görevini de en iyi şekilde yapma imkânını sağlayın diyor, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Akay, teşekkür ediyorum.

Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler...

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Kabul edilmiştir Sayın Başkan.

MURAT EMİR (Ankara) - Kabul edildi Sayın Başkan.

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Başkan, kabul edildi.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Kabul edilmiştir, orada 6 kişi var.

BAŞKAN - Önergeler kabul edilmemiştir.

Birleşime bir saat ara veriyorum.

Kapanma Saati: 18.39

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 19.44

BAŞKAN: Başkan Vekili Bekir BOZDAĞ

KÂTİP ÜYELER: Nermin Yıldırım KARA (Hatay), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)

----- 0 -----

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 64'üncü Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

230 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

9'uncu madde üzerindeki son önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Milli Parklar Kanunu ve Bazı Kanunlar ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 9'uncu maddesinin çerçeve hükmünde yer alan "eklenmiştir" ibaresinin "ilave edilmiştir" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Akalın

Edirne

Mehmet Satuk Buğra Kavuncu

İstanbul

Yüksel Arslan

Ankara

Burak Dalgın

Balıkesir

Rıdvan Uz

Çanakkale

Hüsmen Kırkpınar

İzmir

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önergenin gerekçesini açıklamak üzere Çanakkale Milletvekili Rıdvan Uz'a söz veriyorum.

Sayın Uz, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

RİDVAN UZ (Çanakkale) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; millî parklar konusunda İYİ Parti Grubu adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle Gazi Meclisimizi ve yüce Türk milletini saygıyla selamlıyorum.

Bugün sabah saatlerinde, sahurda Balıkesir'de elim bir uçak kazasında hayatını kaybeden pilot arkadaşımıza Cenab-ı Allah'tan rahmet diliyorum; kederli ailesine, anne-babasına, kardeşlerine, eşine ve kızına da başsağlığı diliyorum.

Aynı zamanda Hocalı katliamının da yıl dönümü. Bu vesileyle, oradaki kardeşlerimizi de rahmetle, minnetle bir kez daha anıyorum.

Millî parklarla ilgili önümüze konulan bu kanunun adı Milli Parklar Kanunu. İçeriğine baktığımızda ise bu millî parklarla ilgili sadece kapaktaki bir millîliği görmekten üzüntü duyduğumu ifade etmek isterim. Biliyorsunuz daha önce bu kürsüden madenlerle ilgili bir konuşma yapmıştık ve Türkiye Büyük Millet Meclisinden bir maden yasası geçmişti. Bu maden yasası neydi? Maden yasasında MAPEG'e devredilen haklar vardı. Bu MAPEG'e devredilen haklarla ilgili de o dönem 4 bakanlıktan ve 1 Cumhurbaşkanlığı yardımcılığından mütevellit bir kurulun kurulması kararı çıkmıştı. Bu kurul yetkileri MAPEG'e devretti ama oradaki Tarım ve Orman Bakanlığı bu statüden dışarı çıkarıldı. Yani hem ormanı hem meraları ilgilendiren, Tarım ve Orman Bakanlığı'nın olması gereken madenlerde bunun olmadığını hep birlikte görmüştük. Peki, bu neye sebebiyet verdi? Hatırlayın, Cengiz Holding tarafından Kazdağları'nda kesilen 250 bin ağaca sebep oldu. Yine, Cerattepe, Akbelen, İkizköy, Salda gibi neticelerini gördük. Yani bu maden yasasında bunlar güvence altında diye geçirilen sonuçta hiçbir şeyin güvence altında olmadığını da biz yaşamış olduk. Şimdi, aynı kanunun devamı bir kanun olarak Milli Parklar Kanunu önümüze geldi. Bu önümüze gelen Milli Parklar Kanunu'na da baktığımızda burada da yetki devrinin olması gereken 2 bakanlıktan alınmak suretiyle... Nedir bunlar? Yine, Tarım ve Orman Bakanlığı ve Çevre Bakanlığı yani millî parklarla ilgili en hassas olan bu 2 Bakanlığın devre dışı bırakılarak yerini millî parkların genelde orman arazisi olması, orman alanları olmasına rağmen devre dışı bırakılması da ayrı bir durum. Kime devrediliyor? Milli Parklar Genel Müdürlüğüne. Yani yetki yine tek bir kişiye bırakılıyor. Diyorsunuz ki: "Kamu yararı ve zaruret gerekçesiyle millî parkların, tabiat parklarının, koruma alanlarının içinde çeşitli altyapı ve tesis uygulamalarına imkân verilecek." Peki, kamu yararı kimin için, zaruret neye göre; bütün bunların herhangi bir açıklaması da yok. Hangi bilimsel ölçütle, hangi bağımsız raporla, hangi şeffaflıkla, hangi denetimle? Bu

soruların cevabı maalesef bu metinde yok. Burada mesele kanuna yazmadığımız değil idarenin takdirine bıraktığımız hususlar. Kanun milletin güvencesidir, yönetmelik ise yürütmenin eline verilen anahtardır. Siz milletin güvencesini alıp anahtarı tek bir kişiye bıraktığınızda "O kim?" sorusunun cevabı herkesçe malumdur. Kıymetli milletvekilleri, önce kamu yararı, sonra zaruret, en son elzem ihtiyaç ve geriye kalan talan edilmiş bir doğa, kaybedilmiş bir ekosistem, zenginleşen birkaç şirketten başka bir şey de görmemekteyiz. Anayasa 56'da aslında "Herkes sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre kirliliğini önlemek devletin görevidir." yazmışız. Peki, bilimsel raporlar, bağımsız denetim, halkın katılımı, şeffaflık ve gerçek koruma önceliği olmadan, hiçbir değişiklik yapmadan bu işi nasıl yapacaksınız?

Bu bir tarihî sorumluluktur, bu sorumlulukta ne tarih ne de millet sizleri affetmeyecektir diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Uz, teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

9'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 9'uncu madde kabul edilmiştir.

10'uncu madde üzerinde 4 önerge vardır; aykırılık sırasına göre işleme alacağım, oylarınıza sunacağım.

İlk 3 önerge aynı mahiyette olduğundan birlikte işleme alıyorum ve önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 230 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 10'uncu maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Semra Çağlar Gökalp

Bitlis

Ömer Faruk Gergerlioğlu

Kocaeli

Gülderen Varlı

Van

İbrahim Akın

İzmir

Celal Fırat

İstanbul

Mahmut Dindar

Van

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahiplerini okuyorum:

Selçuk Özdağ

Muğla

Sadullah Kısacık

Adana

Sema Silkin Ün

Denizli

Biröl Aydın

İstanbul

Mustafa Bilici

İzmir

Necmettin Çalışkan

Hatay

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahiplerini okuyorum:

İlhami Özcan Aygun

Tekirdağ

Mühip Kanko

Kocaeli

Ömer Fethi Gürer

Niğde

Hasan Öztürkmen

Gaziantep

Gülcan Kış

Mersin

Ayhan Barut

Adana

BAŞKAN - Komisyon önergelere katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önergeler üzerinde ilk söz Van Milletvekili Mahmut Dindar'a ait.

Sayın Dindar, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

MAHMUT DİNDAR (Van) - Teşekkürler Sayın Başkan.

27 Şubat barış ve demokrasi manifestosunun yıl dönümündeyiz. Halkımızın onurlu barış hakkını savunan, çatışmalı süreci sonlandırıp hukuk ve siyaset zeminine çekmeye çalışan, eşit yurttaşlık temelinde özgür bir gelecek fırsatı sunan bu süreci başlatan tüm aktörlere halkımız adına teşekkür ediyoruz.

Değerli milletvekilleri, Türkiye derin bir ekonomik kriz, yoksulluk, enflasyon, faiz ve iflas sarmalındadır. 100 binlerce hanede akşam sofrasına ekmek götüremeyen insanlarımız var. Bizim burada emeklinin, memurun, esnafın, öğrencinin derdine çözüm olacak adımları konuşmamız gerekirken iktidar getirdiği bu teklifle doğa koruma alanlarını işletme ve gelir üretme anlayışına açmaktadır. Bu teklifle millî parklar ve tabiat alanlarında turizmle sınırlı izinler şimdi enerji, maden, ulaşım ve altyapı projelerini de kapsayacak şekilde genişletilmektedir. Döner sermaye, vergi muafiyetleri ve idari takdir yetkileriyle korunan alanlar rant alanına dönüşme riski taşımaktadır.

Değerli halkımız, AKP iktidarının ekoloji anlayışı rant odaklıdır. Vekili olduğum Van'da Van Gölü sahilinin nasıl talan edildiğini görmemiz gerekir. Sahilde yandaşlara otel inşaatları izni verilmesi, kamu kurumlarının misafirhaneleri dâhil kanalizasyon ve çöplerin göle ve kaynak sularına karışması gibi birçok ekolojik suç işlenmektedir. Munzur Vadisi Milli Parkı, Kazdağı Milli Parkı ve Marmaris Sinpaş örnekleri ekolojik yıkım tehlikesini göstermektedir.

Görüştüğümüz teklifin 10'uncu maddesi ilk bakışta sıradan bir bütçe düzenlemesi gibi görünebilir ama aslında doğayı koruma anlayışını değiştiren bir adımdır. Bu maddeyle Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü artık sadece merkezi bütçeden pay alan bir kurum olmaktan çıkartılıyor, kendi gelirini toplayan, artırmaya çalışan özel bütçeli bir yapıya dönüştürülüyor. Peki, bu ne demektir? Millî parklardan ve korunan alanlardan elde edilen para Kurumun kendi geliri olacak, el konulan taşınmazların satışı, kiralamalar, ihaleler, para cezalarının bir kısmı ve döner sermaye kârı Kurumun geliri olacak. Burada ekolojik tahribatı önleme amacı yok, ticarethane mantığı var. Parası olanlar tüm halkın hakkı olan bu yerlerden yararlanacak ama parası olmayanlar uzaktan bakacak. Doğayı korumakla görevli kurum para kazanan bir işletme gibi çalıştırılacak. Kurumun başarısı ekolojik tahribatın önlenmesiyle ölçülmelidir. Ancak bu düzenlemeyle gelir arttıkça başarılı sayılacak bir sistem kuruluyor.

Değerli milletvekilleri, küresel iklim krizi ortadadır. Bir grubun rantı için herkesin ve gelecek kuşakların bu alanlar üzerindeki hakkını kaldıramayız. Bu alanlarda yaşayan bitki ve hayvanların yaşam hakkı ranta kurban edilemez. Doğanın korunması devletin ve toplumun ortak sorumluluğudur ama bu düzenleme korumayı ikinci plana itiyor, geliri öne çıkarıyor. Gelir baskısı arttıkça daha çok kiralama, daha çok izin, daha çok yapılaşma gündeme gelecektir. Yakın geçmişte neler yaşadık biliyoruz. Akbelen Ormanı'nda köylüler ormanını savunurken devlet şirketlerin yanında durdu maalesef; Kaz Dağları'nda maden projeleri için binlerce ağaç kesildi, Munzur Vadisi Milli Parkı'nda "kamu yararı" denilerek doğa tahrip edildi. İktidarın "kamu yararı" dediği şey halkın yararı değildir. Şimdi aynı anlayışa bir de mali güç veriliyor. Oysa millî parklar para kazanmak için değil doğayı yaşatmak için vardır. Gerçek kamu yararı ormanları, dağları, vadileri gelir kapısı yapmak değil çocuklarımıza sağlıklı bir doğa bırakmaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Evet, lütfen tamamlayın.

MAHMUT DİNDAR (Devamla) - Bu nedenle bu maddeye karşı çıkıyoruz. Uluslararası şirketlerin, rantın ve sermayenin çıkarlarının değil yaşamın tarafındayız.

Halkın yararına günü ve geleceği savunuyoruz diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Evet, Sayın Dindar, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, bundan sonraki konuşmacıların birer dakikasını grupların rızası gereği vermeyeceğim, buna göre bütün arkadaşlarımızın hassasiyet göstermelerini rica ediyorum.

Şimdi diğer söz talebi Hatay Milletvekili Necmettin Çalışkan'a ait.

Sayın Çalışkan, buyurun.

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Milli Parklar Kanunu'nu görüşmeye devam ediyoruz.

Dikkatinizi çekti mi bilmiyorum, aslında bu Meclise gelen hemen bütün kanunlarda ısrarla ücret, bedel, para cezası tanımları üst üste geliyor. Meclisin mehabetini düşündüğümüzde her yasanın böyle para odaklı olması gerçekten düşündürücü.

Bugün emekli büyüklerimiz artış beklerken biz parklarla uğraşıyoruz ve ne yazık ki bu yasa da bugüne kadar şahit olduğumuz pek çok yasa gibi üç ortak özelliğe sahip; birincisi, yetki devri, bütün yetkileri alıp bir şahsa devretme. İkincisi, vatandaşa ceza. Üçüncüsü ise, kurumu her türlü denetimin dışına çıkarmak. Yasada başka bir şey yok. Burada içeriğini teknik olarak tartışacak değiliz; yapı verme izni, alma, satma, ihale yapma, şirket açma; maalesef devlet devlet olmaktan çıkmış ve tabii, burada başka bir problem daha var: AK PARTİ iktidarları döneminde bütün meslekler itibar kaybetti; hâkimi, savcısı, polisi, iş insanı, herkes itibar kaybetti, sonra Meclis itibar kaybetti, şimdi de bakanlıklar itibar kaybetti, kaybediyor.

Arkadaşlar, bu yasanın özü aslında 2 madde, 27 ve 28'inci madde; 29, 30 yürürlük. 27'nci madde ne diyor, biliyor musunuz? Kanundaki "Bakanlık" ismi silinir, yerine "Genel Müdürlük" yazılır. Aslında boşuna uzattınız, boşuna biz bu kadar gündür bütün maddeleri konuşuyoruz, tam olarak söylenmek istenilen şey: Bakan gitti, yerine park müdürü geldi. "Kukla" tabirini kullanmak istemiyorum ama birisi gelecek oraya.

Ha, 28'inci madde de şu: "Kurumun yöneticilerinin özlük haklarının muadilleriyle aynı olması. Elhak, hakkınız bunu yapmak ama dürüst ve şeffaf davranıp bu maddeyi biraz öncelere koysaydınız daha iyi olurdu; belli ki bunu birileri görmesin, arada kaynayıp gitsin diye en sona konulmuş. Bu da etik açıdan başka bir ihlal.

Evet, şimdi, bu geldiğimiz yasada ne yazık ki içeriğe dair bir tartışma durumumuz yok. Elbette bazıları gerçekten ihtiyaç olan şeyler, biz işin içeriğinden daha ziyade ruhuna karşıyız, ruhu bozuk çünkü denetim, kontrol hiçbir şey olmayacak. Bir özel şirket olsa özel şirket bile denetlenir, burada özel şirketten daha acayip bir durum ortaya çıkıyor. İşte, onun için de kanunun tamamı muğlak ifadelerle dolu, yeni rant alanları oluşturuyor. OHAL bölgesi eskiden terör kapsamında olan yerlere ilan edilirdi, şimdi parklarla anılan her yer OHAL bölgesi ilan edildi ve milletimiz bugün bizden müjde beklerken bilesiniz ki aziz milletimiz, bu yasa size yeni yeni cezalar yükleyen yasa. Nerede, nasıl, kaç kat ceza yazarız, o, kanunun içerisine mündemiç edilmiş ve başka bir üzüntü verici taraf şu: Aslında, siyaset kurumu siyasetle muhatap olur. İktidar mensubu arkadaşlar kanuna ilgi duymadığından âdeta bürokratlar tokadı yiyor, bizim muhatabımız elbette ki onlar değil. Eminim ki çok iyi niyetlerle işlerini yürüten, sürdüren kimseler var. Az önce gördünüz, 4 kişiyle oylama yapıldı, Başkan da inisiyatif kullandı, bir şekilde geçti. Onun için de eğer bu Meclisi çalıştıracaksak, gerçekten çalışırsak bu milletin hukukunu koruyacak çalışma yapmak durumundayız. Burada laf olsun torba dolsun diye gündemi tamamlamak üzere geliyorsak zaten bunları konuşmaya gerek yok. Evet, bu kanun kötü bir kanun, kısmen iyi yönleri var ama bu kanun yetkiyi ortadan kaldıran, insanların suistimaline, yolsuzluğuna zemin açacak bir kanun. Kanun çıkarılırken "Sadece ben görevde olduğum sürece, benim atadığım adam olduğu sürece yapıyorum." dersiniz kanuna süre koyun. "Bu kanun iki yıl geçerli, sonrasında olmaz." deyin ama bu kanun bu ülkeyi, bu milleti, bu insanları düşünerek çıkarılmış bir kanun değil. Bu kanun, birilerine, hazırlanmış işleri rutin hâle getirmek, kolay lokma hâline getirmek için gününbirlik, kısır döngüyle hazırlanmış bir kanun. Bu açıdan ret veriyoruz bu kanuna. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Çalışkan, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi Gaziantep Milletvekili Hasan Öztürkmen'e ait.

Sayın Öztürkmen, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; konuşmama başlamadan önce, faşist ırkçılar tarafından yapılan Hocalı katliamındaki yurttaşlarımızı saygıyla anıyorum, katliamcılar nefretle kınıyorum.

İktidarın bu yasa teklifi doğayı koruma ve geliştirme amacından uzaktır. Yasa teklifiyle, Anayasa, uluslararası sözleşmeler, Koruma Kurulu kararlarıyla korunan doğal alanlar, millî parklar tehlikeli bir sürece sokulmaktadır. Bu talana göz yummamalıyız. Bütün millî parkların gelirlerini bir genel müdürlüğe devrediyorlar ve Sayıştay denetiminden kaçırıyorlar. Anlaşılan, yine, bazı ihalelerle seçilmiş kişilerin cepleri doldurulacak. Koruma alanlarında kırk dokuz yıl boyunca faaliyet gösterenlerin -tırnak içerisinde- başarılı

bulunması hâlinde bu süre doksan dokuz yıla kadar uzatılıyor. Bari tapusunu da verseydiniz, niye zahmete giriyorsunuz! Üstelik başarılı bulunmanın kriterleri de nedir, o da belli değil, burada bir muğlaklık var.

Teklifle millî parklar ve korunan alanlara enerji iletim hattı, ulaşım, altyapı tesisleri yapılmasının önü açılıyor. Teklifte, doğayı gerçek anlamda korumaktan çok, tabiat alanlarını kontrol altına almayı ve turizmle ekonomik getiriye açmayı hedefleyen bir anlayış göze çarpmaktadır. Korunan alanlara dair izin süreçleri özel kişi ve şirketler lehine yeniden düzenlenmektedir. Teklifin yasalaşması hâlinde tahribatlar hız kazanacak, denetim ise zayıflayacaktır. Aynı şekilde, "doğa turizmi" ifadesinin sıkça vurgulanmasıyla, koruma odaklı değil ziyaretçi ve kâr odaklı bir anlayışın merkeze alındığını çarpıcı bir biçimde görmekteyiz. İktidarın doğayı, ormanlarımızı ve millî parklarımızı koruma iddiası ciddiyetten uzak olduğu kadar da yalandır. Sadece geçen yılın bilançosuna baksak bile iktidarın kirli sicili ortaya çıkmaktadır, 2026'nın gelişi 2025'ten bellidir. Özetleyelim: 2025 yılında ormanlarımız cayır cayır yandı, 81.500 hektar alan küle döndü, yangınlarla mücadelede 18 orman bekçisi yaşamını yitirdi. AKP iktidarı ormanlarımızı koruyamadı. Bu arada hatırlatalım, Türk Hava Kurumunun yangın söndürme uçaklarını "hurda" diyerek uçurmadınız, ardından çalışır vaziyetteki bu uçakları ölü fiyatına satışa çıkardınız. (CHP sıralarından alkışlar) Ancak aynı anda satışa çıkan Türk Hava Kurumu uçaklarıyla aynı model uçakları kiralamak için de ihaleye çıktınız ama onu da beceremediniz. 2025 yılında filoya yalnızca 1 uçak ekleyebildiniz, bununla da övündünüz. Orman yangınları doğal afetler ancak gerekli önlemleri almamak, ağaca rant gözüyle bakmak bir AKP afetidir. Beceriksizliğiniz ve rant hırsınız ormanlarımızı küle çevirmiştir.

Kalıcı ve kesin çözümler üretemediğiniz için Marmara Denizi'ni yine müsilağ sardı. Marmara'da canlı hayatı bitmek üzere.

"Süper talan yasası" dediğimiz Maden Kanunu'nda yaptığınız değişikliklerle ormanlar, zeytinlikler ve tarım alanlarını madencilik baskısı altına soktunuz. Son bir buçuk yılda madenlere verilen ruhsat alanlarının toplamı 468.780 hektarı geçiyor, bu alan Yalova'nın 5,5 katı demektir. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın oluruyla Akbelen'i Limak Holdinge vermek için acil kamulaştırma kararı aldınız. 679 parselde zeytinlikler maden tehdidi altına girdi. Kaz Dağları'nda yüz binlerce ağaç kıyımı yaptınız, maden şirketleri ormanı boğmaya devam ediyor. Orta Sakarya Vadisi tehdit altında. Ankara, Sivas ve Zonguldak'ta yaşanan maden kazaları hem canlarımızı aldı hem de plansız madenciliğiniz çevreyi ve toplumu tehdit etmeyi sürdürüyor.

Kuraklıkla birlikte devam eden plansız kentleşme ve plansızlık su kıtlığına neden oldu. Barajlar boşaldı, mevcut suyumuz da hakkıyla değerlendirilemedi.

Toplumsal, bilimsel, ekolojik ve hukuki tüm itirazlara rağmen 2025'te Kanal İstanbul Projesi'nde gaza bastınız, orayı hızlandırdınız.

İkizköy'den Artvin'e, Sivas'tan Karadeniz yaylalarına kadar Türkiye'nin her bölgesindeki yüzlerce alanda toprağımıza, ağacımıza ve suyumuzla rant saldırısı devam ediyor. Halkımızın mücadelesi de büyüyerek devam ediyor, edecek. Halkımızın toprak mücadelesine karşı yasal düzenlemeler tek adam rejiminin karakterine uygun şekilde düzenleniyor. İtiraz mekanizmaları ortadan kaldırılıyor, kararlar tek elde toplanıyor. ÇED süreçleri bilimsel bir denetim aracı olmaktan çıkarıldı. Maden ve enerji şirketlerine olağanüstü yetkiler tanındı. İşte, iktidarınızın doğa sicili budur. Bu kirli sicille önümüze getirdiğiniz teklife karşı "hayır" oyu kullanıyoruz. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Öztürkmen.

Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Milli Parklar Kanunu ve Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 10'uncu maddesinin çerçeve hükmünde yer alan "şekilde" ibaresinin "biçimde" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Yüksel Arslan
Ankara
Mehmet Satuk Buğra Kavuncu
İstanbul

Mehmet Akalın
Edirne
Hüsmen Kırkpınar
İzmir

Burak Dalgın
Balıkesir
Yavuz Aydın
Trabzon

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Gerekçeyi açıklamak üzere Trabzon Milletvekili Yavuz Aydın'a söz veriyorum.

Sayın Aydın, buyurun. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; daha önce de ifade ettiğimiz gibi, "Milli Parklar" başlığını taşıyan bu teklifin adı "koruma" özü ise yandaşa devretme, doğal alanlara yapılaşma ve bu yerleri işlettirmedir. "Kamu yararı" gibi ucu açık ifadelerle, korunan alanlarda planı zayıflatıp yetkiyi tek elde toplamakta, denge denetimi kaldırıp tabiatı ranta açık hâle getirmektedir. Bir kez daha, millî olanın tabelada kalmaması; ağacıyla, suyuyla, toprağıyla korunması gerektiğinin altını çiziyor ve şimdi aziz şehrimiz Trabzon'un kurtuluş iradesine geçmek istiyorum.

Değerli milletvekilleri, 24 Şubat Trabzon'umuzun düşman işgalinden kurtuluşunun yıl dönümüdür. Bu vesileyle, bir kez daha, başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşları olmak üzere tüm kahramanlarımızı rahmetle ve minnetle anıyor, bu topraklara namahrem elini değdirmeyen Karadeniz'in hırçın dalgaları kadar inatçı, dağları kadar vakur, iradesi kadar sarsılmaz Trabzon evlatlarını saygıyla selamlıyorum.

Trabzon, tarih boyunca Karadeniz'in kilidi, Anadolu'nun kuzeye açılan kapısı, kadim ticaret yollarının, özellikle de İpek Yolu'nun Karadeniz'e kavuştuğu stratejik bir merkezdir; doğu ile batının, Kafkasya ile Anadolu'nun, Karadeniz ile iç bölgelerin buluşma noktasıdır. Bu şehir Kıpçak Türklerinden Çepni boylarına, Selçuklu akınlarından Osmanlı hâkimiyetine kadar Türk varlığının Karadeniz'deki sarsılmaz mührüdür. Fatih Sultan Mehmet Han'ın İstanbul'un fethinden sonra Trabzon'u Kızılirma hedeflerinden biri olarak görmesi boşuna değildir. Zira Sultan Fatih biliyordu ki Trabzon fethedilmeden İstanbul'un fethi tamamlanmış sayılmayacaktır çünkü Trabzon Karadeniz'in hâkimiyetidir, Karadeniz'in hâkimiyeti ise Anadolu'nun güvenliğidir. 1916'da Rus işgaline uğrayan, işgal

yıllarında büyük acılar yaşayan fakat asla teslim olmayan bir Trabzon'dan söz etmek istiyorum. Trabzon işgale karşı cemiyetler kurmuş, Müdâfaa-i Hukuk ruhunu Karadeniz'in dalgaları gibi ayağa kaldırmıştır. Maçka'da, Of'ta, Akçaabat'ta, Vakfıkebir'de, Beşikdüzü'nde ve Büyükliman'ın her karış toprağında direnişi ilmek ilmek işlemiştir. O gün Trabzon'un karşısında yalnızca işgal orduları yoktu, Pontusçu emeller de vardı. Karadeniz'i Türk yurdu olmaktan çıkarmak isteyen Pontusçuluk hevesi milletimizin ferasetiyle bertaraf edilmiştir; bugün de aynı zihniyetin farklı ambalajlarla, farklı söylemlerle karşımıza çıkmasına asla müsaade etmeyeceğiz. Dün "Pontus" diyerek bölmek isteyenler ile bugün ihanet süreçleriyle ayrıştırmaya çalışanlar arasında zihniyet bakımından hiçbir fark yoktur. Türk milleti tarih boyunca bu tür projeleri nasıl boşa çıkardıysa bugün de millî birliğini tartışmaya açtırmayacaktır.

Değerli milletvekilleri, tarihte bu denli stratejik olan bir şehir bugün ne yazık ki sıkıştırılmıştır. Uluslararası ticaret yollarının kavşağında olması gereken Trabzon, bugün, yol ağında bile sıkışmış bir vaziyettedir. Yıllardır söz verilen demir yolu hâlâ yoktur; Trabzon-Erzincan demir yolu hâlâ bir hayal gibi anlatılmakta fakat raylar bu topraklarla bir türlü buluşturulamamaktadır. İpek Yolu'nun Karadeniz'e açılan kapısı olması gereken Trabzon lojistik bir merkez olmak yerine sadece oyalanmaktadır. Sahilleri doldurarak denizle bağı zayıflatılan, yaylaları plansız yapılaşmayla talan edilen, doğal zenginlikleri hoyratça tüketilen bir Trabzon gerçeğiyle karşı karşıyayız. Göç veren, göçlerini büyük şehirlere gönderen, potansiyeli durdurulmuş bir Trabzon'dan söz etmekteyiz. Oysa Trabzon üretimle, turizmle, lojistikle, deniz ticaretiyle, kültürle ve eğitimle Karadeniz'in cazibe merkezi olabilecek güçtedir. Bu potansiyelin önünü açmak yerine daraltan her politika yalnızca Trabzon'a değil Türkiye'nin stratejik geleceğine de zarar vermektedir.

İktidara sesleniyor ve diyorum ki: Trabzon'u sıkıştırılmış bir şehir olmaktan çıkarın, demir yolunu daha fazla geciktirmeyin, Karadeniz'i Anadolu'ya gerçek anlamda bağlayan sahillerini, yaylalarını koruyun ve tarihine yakışır bir Trabzon ortaya koyun. Trabzon, dün Rus işgaline nasıl direndiyse bugün de kaderine terk edilmeye razı gelmeyecektir diyor, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Aydın, teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

11'inci madde üzerinde 4 önerge vardır, aykırılık sırasına göre işleme alacağım; ilk 3'ü aynı mahiyette, birlikte işleme alıyorum ve okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 230 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 11'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Semra Çağlar Gökalt
Bitlis

Gülderen Varlı
Van

Celal Fırat
İstanbul

Ömer Faruk Gergerlioğlu
Kocaeli

İbrahim Akın
İzmir

Ayten Kordu
Tunceli

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Sadullah Kısacık
Adana

Selçuk Özdağ
Muğla

Sema Silkin Ün
Denizli

Mustafa Bilici
İzmir

Birol Aydın
İstanbul

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

İlhami Özcan Aygun
Tekirdağ

Ömer Fethi Gürer
Niğde

Mühip Kanko
Kocaeli

Gülcan Kış
Mersin

Ayhan Barut
Adana

Aşkın Genç
Kayseri

BAŞKAN - Komisyon önergelere katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk söz Tunceli Milletvekili Ayten Kordu'ya ait. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

AYTEN KORDU (Tunceli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Maalesef, yasama faaliyetleri bir süredir ekosistemi yok edecek bir şekilde yaşam alanlarımızı tamamen ticari metaya dönüştürecek şekilde çıkarılmakta. Bakın, İklim Kanunu, Maden Kanunu, bugün görüştüğümüz Millî Parklar Kanunu'na kadar yapılan tüm bu düzenlemeler halkın yoksullaşmasına, göç ettirilmesine; tarım ve hayvancılığın, suların, ormanların, dağın, taşın, toprağın, tüm ekosistemin bitirilmesine neden olacak kanunlardır. Doğayı neoliberal politikalarla yok etmeye dönük bu anlayış ülkede âdeta bir ekolojik kırım ve savaş politikası yürütmektedir. Çeteleşen küresel düzen içerisinde köksüzleştirme, sürgün etme ve yaşam alanlarına el koyma yasaları birbiri ardına önümüze getirilmektedir. Şimdi de bu teklif, tamamen ticari işletme mantığının öne çıktığı, doğayı korumaktan tamamen uzaklaşan bir teklifle getirilmektedir. Ormanları, meraları, dağları madene açanlar şimdi de millî parklarımıza sırayı getirdi ve millî parklarımızı talan etme teklifi getirmekte. Bu politikalar merkezden yerele kadar uzanan bir hukuksuzluk silsilesini kitabına uydurma çabasıdır.

Değerli arkadaşlar, hukuk, ancak tüm canlıların yaşamını adil, koruyucu ve vicdana dayalı bir anlayışla savunursa gerçektir. Aksi takdirde, yapılan iş, toplumun yaşam alanlarına el koyup yasaları bu gasp üzerine uygun hâle getirilmektedir. Değerli vekiller,

millî parklar turistik tesislerin ve altyapı projelerinin sıradan bir yatırım sahası değildir; bu alanlar, insan müdahalesinin en sınırlı olması gereken, biyolojik çeşitliliğin ve ekosistem bütünlüğünün esas alındığı kamusal varlıklardır. Ancak bu düzenleme millî parkları, tabiat alanlarını korumak yerine onları idari ve mali bir tasarruf alanına dönüştürmeyi hedeflemektedir. Anayasa'nın 56'ncı maddesi uyarınca, sağlıklı bir çevrede yaşam hakkını korumakla yükümlüyüz. Bu teklif ise doğal alanları kırk dokuz yıldan doksan dokuz yıla kadar kiraya verme opsiyonu ile gelecek kuşakların yaşam hakkını elinden almaktadır. Bu kuruma hem koruma görevi verip hem de onu kendi gelirleriyle ayakta kalmaya zorlayan döner sermaye mantığına ettiğiniz zaman orada korumanın gerçekleşmesi çok zor, orada ancak ticaret gerçekleşir. Koruma görevi piyasa mantığına bağlanamaz. Gelir artırma baskısıyla hareket eden bir idari yapı doğa lehine bağımsız ve bilimsel kararlar alamaz. Ayrıca, tarafı olduğumuz Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi, Bern Sözleşmesi ve Ramsar Sözleşmesi gibi uluslararası metinler korunan alanların statüsünü zayıflatmayı değil güçlendirmeyi öngörmektedir. Gelir artırma baskısıyla hareket eden bir idari yapının bu yükümlülükleri tarafsız ve bilimsel biçimde yerine getirmesi nasıl mümkün olacaktır? Bugün, Kaz Dağları, Madra Dağları, Murat Dağı, Munzur Dağları bu yasalarla alınıp satılabilen bir ticari meta hâline getirilmektedir. Acele çıkarılan kamulaştırma yasalarıyla yeni yoksulluklar ve göç dayatılmaktadır. Bakınız, bu anlayışın Dersim'deki yansıması Munzur Vadisi Millî Parkı'dır. 1971'den beri koruma altında olan Munzur endemik türleri, yaban canlıları ve kutsal kabul edilen su kaynakları ve gözeleriyle sadece ekolojik değil kültürel, inançsal hafıza olarak da bir mirastır. Ancak bugün, kutsal alanlarımız yoğun rant baskısı, maden ruhsatları ve en acısı "av turizmi" adı altında cinayet projeleriyle kuşatılmış durumdadır. Tarım ve Orman Bakanlığının 2025 ve 2026 avlak haritasına baktığımızda her geçen gün yıllara göre alanların nasıl genişlediği ortadadır. Üstelik yasak alanlar da dâhil, avcılık faaliyetlerinin önüne yeterince geçilememektedir. Değişikliğin ardında yatan gerçek avcılığın önünü sonuna kadar açmak, avlak alanların yönetimini, izinlerini, ücretlerini tamamen ticari bir anlayışla ve geniş yetkilerle donatmaktır.

Bakın, 2 tane tablo göstereceğim size: Bu 2022-2023, kırmızı alanlar avlak alanların yasak olduğu yerler. Bakın, bu da yeni ortaya çıkan, yayınlanan 2025-2026, kırmızı avlak alanların nasıl azaldığını buradan göreceksiniz dolayısıyla bu çıkan yasayla beraber avlak yasak olan yerlerin daha da fazla genişleyeceği, ticarileşeceği kesindir. Bu tablolar bir utanç tablosudur. Yaban hayatı bir ihale konusu, bir canlı türünün yaşamı ise bütçe açığını kapatma aracı olamaz. "Hızır'ın keçileri" dediğimiz, kutsallarımız olan yaban keçileri dâhil yaban hayatı yaşayan tüm canlıları parayla avlatmanın neresi doğal korumadır? Cinayetin turizmi, katliamın sporu olamaz. Doğa koruma mevzuatı gelir artırma hedefiyle değil, ekosistemi yaşatma gayesiyle yeniden ele alınmalıdır. Yol yakinken bu teklifi geri çekin. Millî parklarımızı sermayenin değil halkın ve tüm canlıların ortak varlığı olarak bırakın.

Teşekkür ederim. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Kordu, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ'a ait.

Sayın Özdağ, buyurun. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu kanun teklifinde iki önemli konu var. Daha önce de söyledim burada. Birincisi, daha önce Bakanlığın ve aynı zamanda Cumhurbaşkanının uhdesinde olan bazı konuları, daha doğrusu hemen hemen tamamını bir Genel Müdürlüğe bağlıyorsunuz ve bu Genel Müdürlük her türlü tasarrufu yapacak, ikinci olarak da Sayıştay denetiminden kaçırıyorsunuz. Yine, aynı şekilde burada ihaleler olacak, bu ihaleler pazarlık usulü mü olacak, davetiyeli mi olacak, kime verilecek, nasıl verilecek belli değil ama bunlar mutlaka ki daha çok tanıdıklara verilecek. Niye siz Sayıştay denetiminden kaçırıyorsunuz? Neden kaçırıyorsunuz? Neyi kaçırıyorsunuz Sayıştay denetiminden? O nedenle bu kanuna ret oyu vereceğimizi daha önce kanunun geneli hakkındaki konuşmamda söylemişim.

Bugün Manisa'da da millî parkımız var bizim Spil Dağı'nda, çok önemli bir parkımız var. Manisa'nın bazı sorunlarına da değinmek istiyorum. Birincisi, Manisa bir deprem bölgesi. Peki, bu deprem bölgesiyle ilgili olarak neler yapılıyor? Kentsel dönüşüm yapılıyor mu? Hayır, yapılmıyor. Zaten Türkiye'nin bütçesi yetmez kentsel dönüşümü Manisa'nın tamamına yapsanız. Manisa'nın tamamı deprem bölgesinde, ne yapmanız gerekiyor? Birkaç defa söyledim burada, yüzde 6 ile yüzde 7 arası, yüzde 7,2'nin üzerinde olan bir depremde yıkılacak bunlar ve herkes ölecek orada. O zaman o yüzde 7'lik evleri bulacaksınız ve bu evler otuz yıl önce yapılmış, kırk yıl, elli yıl önce yapılmış. Zemin etütleri yapılmamış, aynı zamanda deprem etütleri yapılmamış, deprem etütleriyle beraber demir etütleri yapılmamış, çimento etütleri yapılmamış, mimari ve mühendislik etütleri yapılmamış; bunlar yıkılacak ve bunlar insan kaybına sebebiyet verecek, aynı zamanda maddi kayıplara da sebebiyet verecektir. Bununla ilgili olarak da -hani söylüyorlar ya çok başarılı bir Bakan diyerek Murat Kurum'la ilgili- ben kendisine çağrıda bulunuyorum, önce tedbir diyorum. Hani geçenlerde cuma hutbesinde imam "Musibetler gelir size -evet, ayetlerde söylüyor, musibetler gelir maddi manevi; sonra devam ediyor- sabır düşer size." diyerek Felak ve Nâs suresini anlatmaya başladı. Neyse dedim, tahammül ettim, yanına gittim, dedim ki: "Tedbir kısmını unutmuşsun; arada da tedbir var, bilgi var, teknoloji var ama onu unuttun." Şimdi de ben buradan Murat Kurum'a diyorum ki: Deprem olduktan sonra bade harabül Basra; ölümler olduktan sonra sen o evleri yapsan ne olur, yapmasan ne olur?

Bakın, yeni deprem oldu. Nerede oldu? Meksika'da oldu. Kaç şiddetinde? 7,4 şiddetinde. Ölen var mı? Yok. E, bizde olunca niye ölüyor? Neden? Bizimki kader de onlarınki kader değil mi? Bizimkinin Allah'la illiyet bağı var da onlarınkinin Allah'la illiyet bağı yok mu? O nedenle, gelin, şimdi, Manisa'nın değil Türkiye'nin tamamında çok ciddi şekilde etütler ve bunlarla ilgili çareler bulmanız lazım.

Bin Günde Bin Gölet Projesi vardı ve Türkiye'nin her yerinde göletler yapılıyordu, Manisa'ya da 46 tane düştü. Bu 46 göletin 16 tanesi yapıldı, diğerleri yapılmadı. Kaç sene önce bu? 2013-2014. Şimdi kaç? 2026, on iki sene geçmiş aradan ama bakıyoruz bu göletler yok. Bugün Karacaali'den beni aradılar. "Senin döneminde bunlar çok hızlı gidiyordu Selçuk Bey ama şimdi yok, ara ki bulasın bu insanları, nerede arayacağız bu insanları, nerede bulacağız?" diyerek seslendiler. O nedenle, barajlarla ilgili de... Manisa'nın ciddi barajları var. İzmir'in su ihtiyacının yüzde 40'ını Manisa sağlıyor ama aynı zamanda Manisa'da 2 tane baraj var. Bir tanesi Ahmetli Kelebek Barajı, biri de Akhisar Gürdük Barajı. Akhisar Gürdük Barajı tamamlanmadı, oranın tamamlanması lazım. Kelebek Barajı tamamlandı, sulama sistemi tamamlanmadı yani orası sadece iklimi yumuşatan bir yer hâline dönüştü.

Bakın, hızlı tren, Ankara-Manisa-İzmir Hızlı Treni Manisa'dan geçiyordu. Şimdi, güzergâhı geçenlerde gördüm, bu güzergâh Manisa'nın içerisinden geçmiyor, iptal edilmiş. Nereden? Aşağıçobanisa'dan Kemalpaşa'ya, Kemalpaşa'dan İzmir'e

geçiyor. O nedenle, hızlı trenin tamamlanması lazımdı. Hangi yılda? 2021'de. Şimdi kaçtayı? 2026'dayız. Soruyoruz Bakana bütçelerde, konuşuyor burada: "Şunu yapacağım, bunu yapacağım." "Ecek"lerle, "acak"larla konuşuyor.

Yine, her yere yazmışlar, böyle pankartlar asmışlar: "Şu tarihte İstanbul Hızlı Treni bir buçuk saate iniyor." İşte, o mesafe. "Şurada, şunu yapıyoruz burada bunu." Ya, bırak sen onları! Önce başladığın "Yüzde 75'in üzerinde olan yerleri tamamlayacağız." dediniz "Yüzde 75'in altında olan yerleri de şimdilik erteleyeceğiz." demiştiniz. Manisa-İzmir-Ankara Hızlı Treni'yle ilgili 2028 yılında tamamlayacağınızı söylüyorsunuz. Göreceğiz bakalım, 2028 mi olacak, 2030 mu? Ama en önemli şeylerden bir tanesi de Akhisar-Gördes, Gördes-Demirci, Demirci-Selendi, Selendi-Simav yolunun ihalesiydi. Ben burada Adalet ve Kalkınma Partisinde milletvekilliği ve Genel Başkan Yardımcılığı yaparken burası yatırıma alınmıştı, yıllardır Manisa'da özlemle beklenen bir yoldu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELÇUK ÖZDAĞ (Devamla) - Çünkü kirazın yoluydu, patatesin yoluydu, halının yoluydu; orası çok önemliydi. Bütün dünyadaki camilerin halılarını biz Demircil'de yapıyoruz. O nedenle bu yolun da takipçisi de olacağım ve bu yolu sizlere yaptıracağım aynı TOKİ konutlarını yaptırdığım gibi. Bana diyebilirsiniz ki: "Sen Cumhurbaşkanı mısın?" Ben milletim, Cumhurbaşkanından da büyüğüm; size yaptıracağım bu yolları inşallah.

Teşekkür ediyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Özdağ, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi Kayseri Milletvekili Aşkın Genç'e ait.

Sayın Genç, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

AŞKIN GENÇ (Kayseri) - Konuşmama başlamadan önce, öncelikle şehidimize Allah'tan rahmet, ailesine ve yüce Türk milletine başsağlığı ve sabırlar diliyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz teklifin 11'inci maddesi 2873 sayılı Kanun'un 14 ve 15'inci maddelerinde yasaklanmış fiilleri işleyenlere verilecek cezayı bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası hâline getiriyor. Mevcutta altı aya kadar hapis veya adli para cezası olan yaptırım ağırlaştırılıyor. Aynı maddede, millî parklara giriş ücretini ödemediği tespit edilenlere uygulanacak idari para cezasının oranı da 10 katından 4 katına düşürülüyor. Teklifin genel mantığı, korumadan çok işletme mantığına kaydırılıyor. Özellikle Kültür ve Turizm Bakanlığı uhdesindeki bazı yetkilerin özel bütçeli bir kuruma devriyle kurumlar arası görevler ayrılığı zayıflatılıyor, birimlerin birbirini denetleme imkânı azalıyor, uzmanlık alanı dışında işlem tesis edilmesinin önü açılıyor. Yani bir taraftan "Cezayı artırdım, doğayı korudum." diyeceksiniz, öte taraftan kurumsal dengeyi ve denetim kapasitesini zayıflatan bir idari mimari kuracaksınız.

Teklifle bazı alanlarda ceza artışı konuşulurken başka alanlarda af benzeri bir yaklaşım devreye sokuluyor. Örneğin, kanuna aykırı avlanmayı tekrar edenler bakımından mevcutta "Belge iptal edilir ve bir daha verilmez." yaklaşımı varken yeni düzenlemeyle "Belge iptal edilir ve iki yıl süreyle verilmez." çizgisine çekiliyor. Bu değişiklik, tekrar eden ihlalde süresiz men yerine süreli men getirerek caydırıcılığı tartışmalı hâle getiriyor. Hatta bu kapsamda yaklaşık 60 bin avcı kitlesinin de etkileneceği not ediliyor. (CHP sıralarından alkışlar)

Millî park, suyun, toprağın, yaban hayatının, biyolojik çeşitliliğin bir arada nefes aldığı kamusal bir emanettir. Orada işlenen fiil sadece kabahat değildir; ekosisteme, geleceğe, çocukların hakkına karşı işlenmiş de bir fiildir. Eğer korumayı güçlendireceksek millî park sınırlarında özellikle yaban hayatına ilişkin ihlallerde sadece para cezası konuşmak yetmez, millî park sınırlarında avlanmanın tümüyle yasaklanması gibi daha net ve korumacı tedbirler de masaya gelmelidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; konuşmamın bu bölümünde emekliye ve sofraya değinmek istiyorum çünkü ramazan sadece takvimde bir ay değildir, toplumun da vicdan muhasebesidir ve o vicdanın en ağır sındığı yer bugün emeklinin mutfağıdır. Emeklinin bayram ikramiyesi 4 bin TL. Peki, 4 bin lira ne demek? Bayramı karşılamak bir yana artık birçok evde "bayram ikramiyesi" denilince konuşulan şey bayram sevinci değil, hangi borcu bir gün geciktirmeyeyim hesabıdır. (CHP sıralarından alkışlar)

Şimdi, bazı rakamları yan yana koyalım ki milletin yaşadığı ile devletin rakamları arasındaki uçurum görünsün. Hazine ve Maliye Bakanlığının açıkladığı verilere göre 2026 Ocak ayında merkezî yönetim bütçe açığı 214,5 milyar TL. Bu ne demek biliyor musunuz arkadaşlar? Ocak ayındaki açık, günde yaklaşık 6,9 milyar TL, saatte 288 milyon TL, dakikada 4,8 milyon TL, saniyede yaklaşık 80 bin TL demek, saniyede 80 bin lira yani devletin bütçe açığı her saniyede yaklaşık 20 emeklinin bayram ikramiyesi kadar büyüyor. (CHP sıralarından alkışlar) Emekliye "4 bin lirayla idare et." diyen anlayış saniyeler içinde 20 emeklinin ikramiyesini yutan bir bütçe gerçeğiyle yüzleşmek zorundadır.

Değerli milletvekilleri, doğayı koruyormuş gibi yapıp korumayı zayıflatan, emekliyi kolluyormuş gibi yapıp ikramiyeyi kuşa çeviren bir anlayışla yürünmez. Doğada bilimsel planlama, güçlü denetim, kurumsal denge; ekonomide emekliye insan onuruna yaraşır bir pay, adil bölüşüm, gerçek enflasyonla mücadele; bayram ikramiyesi emeklinin cebine konan bir sus payı değil emeklinin bu ülkeye ömrü boyunca verdiği emeğin karşısında insan onurunun gereği olmalıdır.

Bu duygularla, 11'inci maddeyi teklifin bütünündeki çelişkiler ve ülkenin gerçek gündemiyle birlikte değerlendirdiğimizi ifade eder, Genel Kurulu saygıyla selamlarım. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Genç, teşekkür ediyorum.

Aynı mahiyetteki önerileri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Milli Parklar Kanunu ve Bazı Kanunlar ile 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 11'inci maddesinin çerçeve hükmünde yer alan "değiştirilmiştir" ibaresinin "yeniden düzenlenmiştir" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Akalın
Edirne

Yüksel Arslan
Ankara

Burak Dalgın
Balıkesir

Mehmet Satuk Buğra Kavuncu
İstanbul

Hüsmen Kırkpınar
İzmir

Ayyüce Türkes Taş
Adana

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Gerekçeyi açıklamak üzere Adana Milletvekili Ayyüce Türkeş Taş'a söz veriyorum.

Sayın Türkeş Taş, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

AYYÜCE TÜRKES TAŞ (Adana) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; sözlerime başlamadan önce, bugün Balıkesir'de şehit olan Hava Pilot Binbaşı İbrahim Bolat'a Allah'tan rahmet, kederli ailesine ve tüm Türk milletine başsağlığı diliyorum.

Ayrıca, 26 Şubat 1992'de Azerbaycan'ın Hocalı kentinde hunharca katledilen masum sivil soydaşlarımızı da rahmet ve minnetle anıyor, aziz hatıraları önünde saygıyla eğiliyorum.

Görüşmekte olduğumuz düzenlemeyle, 2873 sayılı Kanun'un 21'inci maddesinde öngörülen cezaların ağırlaştırılması hedeflenmektedir. Kanunla yasaklanan faaliyetlere karşı caydırıcılığın artırılması, tabiatın korunması ve hukuk düzeninin güçlendirilmesi bakımından prensip olarak tabii ki doğru bir yaklaşımdır. Hukuk devleti koyduğu kuralın arkasında duran devlettir. Bu yönüyle, yapılan değişikliğin amacını anlıyor ve ceza siyasetinde caydırıcılığın da önemini teslim ediyoruz. Ancak burada göz ardı edilmemesi gereken çok önemli bir husus vardır. Devletin ceza politikaları tutarlı olmak zorundadır. Parça parça, birbirinden kopuk ve farklı alanlarda çelişen mesajlar veren bir yaklaşım ne caydırıcılık üretir ne de toplumsal güven tesis eder.

Bugün, burada, millî parklar konusunda düzenlemeler yapmaya çalışıp cezaları ağırlaştırıyoruz fakat aynı dönemde, diğer yanda da affedilmesi hayal dahi edilmemesi gereken bebek katili teröristbaşını ve onun hain terör örgütü PKK'yı "Nasıl yapsak da atlasak." çalışmaları yapıyor; onlarca yıldır başta Doğu ve Güneydoğu Anadolu olmak üzere tüm Türkiye'de Türk milletine yıllarca kan kusturan, binlerce kadının, çocuğun, bebeğin, güvenlik güçlerinin şehit olmasına, gazi olmasına sebep olan ve Türk milletinin vicdanında onarılmayacak yara açanlara çiçekler dağıtılıyor. Kısacası, Türk milletinin hassasiyetlerini zedeleyen yaklaşımların gündeme taşındığına şahit oluyoruz. Milletimizin vicdanı doğal olarak şu soruyu soruyor: Devlete karşı en ağır suçları işleyenlere bu kadar müsamaha gösterilirken diğer alanlarda ceza artırımıyla verilen sert mesaj acaba ne kadar inandırıcıdır?

Değerli milletvekilleri, ceza siyasetinin en temel ilkesi öngörülebilirlik ve tutarlılıktır. Eğer vatandaş devleti kararlı ve yeknesak bir çizgide görmezse artırılan cezaların psikolojik caydırıcılığı maalesef zayıflar. Hukukun gücü sadece cezanın miktarından değil devletin duruşunun netliğinden doğar. Öte yandan, suçla mücadeleyi sadece ceza maddelerine indirgemek de eksik bir yaklaşımdır. Bugün özellikle gençlerimizin zihinsel dünyasını etkileyen medya içeriklerine baktığımızda suçu ve illegalliği cazip gösteren bir kültürel iklimle karşı karşıyayız. Hukuku dolanan karakterlerin kahramanlaştırıldığı, mafyatik yapıların romantize edildiği bir atmosferde büyüyen gençlere yalnızca ceza artırımı üzerinden mesaj vermek maalesef yeterli değildir. Eğer gerçekten caydırıcılık istiyorsak hukuki zeminde kararlı olacağız, siyasi zeminde net olacağız, kültürel zeminde de gençliğimizi koruyacağız; işte o zaman yapılan düzenlemeler gerçek anlamda karşılık bulacaktır.

Kıymetli milletvekilleri, görüşülen madde teknik olarak cezaları ağırlaştırmakta ve belirli alanlarda caydırıcılığı artırma potansiyeli de vardır ancak büyük resimde tutarlılık sağlanmadıkça toplumun adalet duygusu tam anlamıyla tatmin olmayacaktır. Milletimiz devletten parçalı değil bütüncül bir güvenlik ve adalet politikası beklemektedir. Bizim çağrımız nettir: Ceza siyasetinde de terörle mücadelede de toplumsal mesajlarımızda da tek ölçü, tek ilke, tek kararlılık hâkim olmalıdır. Unutmayalım ki bir yanda belirsizlik üretip diğer yanda ceza artırarak güçlü bir hukuk devleti inşa edilemez. Aziz milletimiz sözden çok tutarlı ve omurgalı bir devlet aklı görmek istemektedir.

Yüce heyeti saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Türkeş Taş, teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

11'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 11'inci madde kabul edilmiştir.

12'nci madde üzerinde 4 önerge vardır, aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

İlk 3 önerge aynı mahiyette olduğundan birlikte işleme alıyorum ve önergeleri okutuyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 230 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 12'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Semra Çağlar Gökarp

Gülderen Varli

Celal Fırat

Bitlis

Van

İstanbul

Ömer Faruk Gergerlioğlu

İbrahim Akın

Sevilay Çelenk

Kocaeli

İzmir

Diyarbakır

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Selçuk Özdağ

Sema Silkin Ün

Sadullah Kısacık

Muğla

Denizli

Adana

Mustafa Bilici

Biröl Aydın

Şerafettin Kılıç

İzmir

İstanbul

Antalya

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

İlhami Özcan Aygun

Ömer Fethi Gürer

Ayhan Barut

Tekirdağ

Niğde

Adana

Mühip Kanko

Sevda Erdan Kılıç

Gülcan Kış

Kocaeli

İzmir

Mersin

BAŞKAN - Komisyon önergelere katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önergeler üzerinde ilk söz Diyarbakır Milletvekili Sevilay Çelenk'e ait.

Sayın Çelenk, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, sevgili yurttaşlar; üzerinde konuşmakta olduğumuz madde biraz teknik bir madde, yine koruma alanlarına girişteki para cezalarıyla, bunların tahsiliyle, artırılması ve eksiltilmesiyle ilgili teknik bir madde. AKP iktidarları bakımından doğa, bir güzel manzara ise satılacak bir şey olarak görülmekten, eğer altında değerli bir şey varsa onu kazıp çıkarmaktan başka bir şeyin konusu olmuyor. Ya manzara olarak satılıyor ya da kazılıyor ve büyük bir tahribat yaratılıyor. Yirmi üç yıllık iktidarları boyunca tabiat hep böyle bir boşluk, bir eksiklik gibi görüldü neredeyse ve hep doldurulmaya, hep betonlaştırılmaya çalışıldı. Şimdi, işte, geriye kalan betonlaştırılmamış, altında altın madeni bulunmayan, başka bir şey bulunmayan yerlerde de buraları çevirip piyasalaştırmak ve yine paraya çevrilmeye çalışmaktan ibaret bir teklifle karşı karşıyayız. Bu bir aymazlıktır; bu sadece bir ekonomik aymazlık da değil, aslında varoluşsal bir aymazlık. İnsanın doğayla ilişkisi çok eski, çok köklü bir ilişki. Mitolojiden biliriz, destanlardan biliriz; doğayı hiç tanımadığı, bilmediği, bilime konu etmediği zaman bile ona saygı duymuş, hep onunla başa çıkma yollarını aramış, öfkesini sellerde, depremlerde, yanardağ patlamalarında görmüş ve dindirmeye, teskin etmeye çalışmış; edemediği yerde buna bir anlam bulmaya çalışmış. Dünya ölçeğindeki sanatçılar doğayı varoluşun kendisiyle karşılaştığı, kendini gerçekleştirdiği yer olarak görmüş, gözlerini tabiat parçalarına dikmişler. İşte, bakarsınız, Claude Monet, Paul Cezanne hep aynı yeri resmeder; bir bahçeyi, bir dağı çünkü bilirler ki onun her anı ayrı bir değere sahiptir. Bizim Yaşar Kemal için doğa bütün yapıtlarının, başyapıtlarının en önemli karakterlerinden biridir. Bundan öte, doğa, toprak doyduğumuz yerdir, geri döneceğimiz yerdir. Bu piyasalaştırma bize şunu söylüyor: Burası sizin değil, buraya ancak biletle girebilirsiniz. Basit bir ücretle karşı karşıya değiliz, bize ait olan bir şeyin bizim olmadığının hatırlatılmasıyla karşı karşıyayız, bunu görüyoruz. Bütün bu yasa teklifinin bize söylediği şey bu. Oysaki insanoğlu için güzel bir söz vardır "Hayat bir gündür, o da bugündür." diye, bunun bilgisine sahip olanlar bir gün döneceğimiz o toprakla başka türlü bir ilişki kurarlar. Bu ilişki üzerine beton döktüğünüz zaman sertleşirsiniz, sevgisizleşirsiniz. Bugün Türkiye'nin neresine gözümüzü çevirsek; Kaz Dağları'ndan Cudi'ye, Cerattepe'den Hasandin Yaylası'na, bu aymazlığı, bu kendi varoluşunun dibini kazan, kendini sevgisiz, çorak bir varoluşa hapseden şeyi görürsünüz. Biz bunu kabul etmiyoruz.

Bugün seçim bölgem Diyarbakır'a bakıyorsunuz, her yerde, Kulp'ta Hasandin Yaylası'nda HES'leri görüyorsunuz; Kulp'un Ağaçlı köyünde su kaynaklarına, yaşam alanlarına çok yakın noktalarda GES çalışmalarını görüyorsunuz. Lice'ye gidiyorsunuz, Dicle'ye gidiyorsunuz, Silvan'a, Sur'a gidiyorsunuz, her yerde ponza taşı arama, bunun dışında kalker ocakları, hiçbir şey bulunmadığı zaman bir bakıyorsunuz, merkez ilçelerden Sur'da bir ABD şirketi eliyle -TransAtlantic Petroleum eliyle- petrol arama faaliyeti için çok büyük bir alana göz dikilmiş. Bunun sonu yok, bunun bizi getireceği bir yer yok. Bugün birçok maden, enerji ve altyapı projesi için "ÇED Gerekli Değildir" raporları birbirini takip ediyor. Mütemadiyen projelerle ilgili "ÇED Gerekli Değildir" anlayışıyla, işte, bu betonlaştırma, yok etme, boşluk olarak görme anlayışının sonucuyla projelere verilen izinleri görüyoruz; bu, kabul edilemez bir şeydir. Bunun kamu yararıyla bir ilişkisi yoktur, bunun gelecek kuşakların yararıyla bir ilişkisi yoktur; bu, hem bugünü yok eden hem hem hafızayı yok eden hem geleceğimize göz diken bir şeydir. Geleceğe aktarılabilecek hiçbir şey bırakamıyoruz. İşte, bugün karşımıza çıkan, bu kanun teklifinin bütün maddeleri gibi bu maddenin de bize söylediği bundan başka bir şey değildir; bunu kabul etmiyoruz.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Çelenk, teşekkür ediyorum.

Diğer söz Antalya Milletvekili Şerafettin Kılıç'a ait.

Sayın Kılıç, buyurun. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

ŞERAFETTİN KILIÇ (Antalya) - Bugün Balıkesir'de şehit olan Hava Binbaşı İbrahim Bolat'a Cenab-ı Allah'tan rahmet diliyorum, ailesine ve milletimize başsağlığı diliyorum.

Millî parklarımızla ilgili kanun teklifinin 12'nci maddesi üzerinde grubumuz adına söz aldım. Genel Kurulu ve ekranları başındaki aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli Başkan, değerli milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz kanun teklifinin 12'nci maddesi belki de metnin en kritik eşiklerinden birini oluşturmaktadır çünkü bu maddeyle birlikte millî parklar, tabiat parkları, tabiat anıtları ve tabiat koruma alanları yalnızca korunacak doğal miras alanları olmaktan çıkarılmakta; işletilecek, işlettirilecek ve projelendirilecek ekonomik sahalara dönüştürülmektedir. Madde ne diyor? Kamu kurumlarına ve özel hukuk tüzel kişilerine verilen izinler saklı kalmak kaydıyla bu alanlardaki planların gerektirdiği her türlü hizmet ve faaliyetler ile koruma, yönetim, işletme, tanıtım, sportif, eğlenme ve dinlenme hizmetleri için gerekli her türlü altyapı ve üstyapı tesisleri artık Doğa Koruma ve Millî Parklar Genel Müdürlüğü tarafından yapılabilir, yaptırılabilir, işletilebilir ve işlettirilebilecektir. Bu düzenlemeyle, korunan alanlarda projeyi hazırlayan, yapılaşma koşullarını belirleyen, tesisleri yaptıran, işlettiren, denetleyen aynı idare hâline gelmektedir; bu, idare hukukunun temel ilkelerinden olan yetki, görev ve denetim ayırımının fiilen ortadan kaldırılmasıdır.

Değerli milletvekilleri, millî park bir ticaret alanı değildir, tabiat parkı bir yatırım arsası değildir, tabiat koruma alanı bir eğlence kompleksi değildir. Bu alanlar Anayasa'nın 56'ncı maddesi gereği hepimizin sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkının teminatıdır; aynı zamanda, 63'üncü madde gereği korunması devletin görevi olan doğal ve kültürel varlıklardır ancak 12'nci maddeyle getirilen düzenleme şudur, şunu söylüyor: Koruma alanlarında her türlü altyapı ve üstyapı yapılabilir, işletilebilir, işlettirilebilir, yapılaşma koşulları da yönetmelikle belirlenir. Soruyorum: Yapılaşma koşullarının kanunla değil de yönetmelikle düzenlenmesi hangi anayasal ilkeye dayanmaktadır? Anayasa'nın 7'nci maddesi açık, yasama yetkisi devredilemez. Oysa burada kanunla belirlenmesi gereken temel esaslar yürütmenin çıkaracağı yönetmeliklere bırakılmaktadır; bu, belirlilik ilkesini zedeler, öngörülebilirliği ortadan kaldırır, idari takdiri sınırsız hâle getirir. Bugün "tanıtım tesisi" dersiniz, yarın "sportif faaliyet alanı" dersiniz, öbür gün "ziyaretçi merkezi" dersiniz ve koruma alanı farkına bile varmadan betonlaşmanın eşiğine gelir.

Değerli milletvekilleri, bu düzenleme görünürde 6831 sayılı Orman Kanunu'yla uyum gerekçesine dayandırılmaktadır ancak millî parkların hukuki statüsü sıradan orman alanlarından farklıdır. Burada öncelik korumadır, kullanım değil oysa bu maddeyle birlikte koruma, işletmenin bir alt başlığı hâline getirilmektedir; dahası, Genel Müdürlüğe hem projelendirme hem yapılaşma koşullarını belirleme hem de işletme yetkisi verilmesi çıkar çatışması riskini doğurmaktadır. Kendi belirlediği projeyi kendi koyduğu kurallara

göre kendi işlettirdiği bir model; bu yapı, denetim mekanizmasını zayıflatır çünkü denetleyen ile işleten aynı çatının altındadır. Korunan alanlarda yapılaşma koşullarının yönetmelikle belirlenmesi Anayasa'nın 56'ncı maddesindeki çevre hakkını zayıflatma riski taşımaktadır. Çevre hakkı soyut bir temenni değildir, devlete yüklenen aktif bir koruma ödevidir, bu ödev ekonomik kolaylaştırma mantığıyla yerine getirilemez. Bugün dünyada gelişmiş ülkeler millî parklarını genişletirken biz plan kararlarını esneterek yatırım esnekliği sağlıyoruz; bu yaklaşım doğayı koruma anlayışının değil, doğayı yönetebilir bir ekonomik kaynak olarak görme anlayışının ürünüdür. Biz elbette korunan alanlarda ziyaretçi düzenlemesi yapılmasına, bilimsel planlamaya göre halkın sürece dâhil edilmesine karşı değiliz ancak karşı olduğumuz şey şudur: Koruma alanlarının işletme mantığına teslim edilmesi. Bu madde geri çekilmelidir, yapılaşma koşulları kanun seviyesinde açıkça tanımlanmalıdır, koruma önceliği yatırım önceliğinin önünde açıkça hüküm altına alınmalıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ŞERAFETTİN KILIÇ (Devamla) - Unutmayalım; millî parklar bugünün yatırım alanı değil gelecek kuşakların emanetidir. Bu emaneti yönetmeliklere bırakamayız, bu emaneti işletme mantığına teslim edemeyiz diyor; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Kılıç, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'a ait.

Sayın Erdan Kılıç, buyurun. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu tip kanunlarda kürsüden benzer sesler dinliyorsunuz ve doğanın yeşili ile doların yeşili arasında bir seçim yapmak zorundasınız sonunda. Siz her defasında tercihinizi dolardan, borsadan, ranttan yana kullanıyorsunuz ve biz her zaman köylünün çılgılığı olurken siz vahşi kapitalizmin noteri olmaya devam ediyorsunuz. Biz "orman" diyoruz, siz "maden" diyorsunuz; biz "gelecek" diyoruz, siz "günübirlik politikalar ve günübirlik kâr" diyorsunuz. Siz her seferinde madenleri savunurken biz her seferinde ormanlarımızı, nehirlerimizi, tarım alanlarımızı savunuyoruz, çiftçilerimizi savunuyoruz; siz her seferinde günübirlik politikaları savunurken biz ülkemizin ve çocuklarımızın geleceğini savunduk ve Cumhuriyet Halk Partisi olarak savunmaya da devam edeceğiz. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Bu teklifle millî parkların içinden artık yol da geçecek enerji hattı da boru hattı da yani "koruma alanı" dediğimiz yerler fiilen geçiş güzergâhına açılmış olacak. Bir kez hat açıldıktan sonra sadece toprağı yarmış olmayacaksınız, koruma ilkesini de tamamen delmiş olacaksınız.

Teklifin bu maddesinde, kanuna tabi alanlara giriş ücreti ödemediği tespit edilenlere uygulanacak olan 10 katı idari para cezası oranı Karayolları Genel Müdürlüğü tarafından HGS geçişlerine uygulanan ceza oranına benzer şekilde 4 katı olarak düşürülüyor yani HGS mantığıyla millî parklar yönetilecek bundan sonra. Otoyol gişesi ile tabiat koruma alanını aynı kefeye koyuyorsunuz bu yasayla. Bu, koruma politikası değil tamamen bir zarar tarifesidir. Bir yandan "Doğayı koruyoruz." diyorsunuz, öbür yandan doğaya zarar vermenin maliyetini de aslında ucuzlatmış oluyorsunuz. Bunun adı reform değil indirimli tahribattır. Şimdi soruyorum: Doğa için de ceza kampanyası mı başlatacaksınız? Millî parkı koruma alanı olmaktan çıkarıp bedeli ödenince ihlal edilebilen ticari bir sahaya mı çevireceksiniz? Biz bu anlayışı asla kabul etmiyoruz. (CHP sıralarından alkışlar)

Bakın, cumhuriyet tarihinden AK PARTİ iktidarına kadar geçen sürede yani yetmiş dokuz yılda maden ruhsatı sayısı 1.186 fakat bugün bu rakam 400 binleri aşmış yani sadece 2026 hedefi bile 1.850 yeni ruhsat, bir yılda verilecek. Bu ne demek? Son yirmi dört yılda ülkemiz vahşi kapitalizm ve yerli iş birlikçileri tarafından koca bir maden sahasına dönüştürülmüş durumda. Dağları, taşları, zeytinlikleri, ormanları, meraları peşkeş çektiniz, yetmedi; kurumları, fabrikaları, otoyolları, köprüleri, hastaneleri, havalimanlarını özelleştirdiniz, yetmedi; şimdi de bu kanunla gözü millî parklara diktiniz. Millî parklar bu ülkenin ortak mirasıdır; satın alınamaz, kiralanamaz, tüketilip de yerine de konulamaz. Bunlar piyasanın ürettiği metaller değil, milyonlarca yılın birikimi, gelecek kuşakların emaneti, halkın ortak varlığıdır ve şimdi bu ortak varlık özel çıkarların önünde adım adım eritiliyor. Bu teklif yalnızca teknik bir konu değil, bu teklif doğayı sermayeye açan ideolojik bir tercihtir; bunun da adını koyalım; bu, doğanın tamamen metalaştırılmasıdır. Bu anlayış, koruma yerine işletme, kamu yararı yerine rant, gelecek kuşaklar yerine ise bugünün kazancının tercih edilmesidir. Sizin kötü ekonomi tercihlerinizin bedelini gelecek kuşaklar ödemek zorunda değil. Devlet akıllı, geleceğin hakkını bugünün iktidar hırsına rehin verenler değil, yarını bugünden güvenceye alan iradedir. Arkadaşlar, biz yıllarca söyledik "Önce koruma, sonra kullanım." dedik, şimdi siz diyorsunuz ki: "Önce kullanalım, eğer kalırsa kalanı da koruruz." Bu yaklaşım asla kabul edilemez. Ekonomiyi doğanın sınırları içinde planlayın, doğayı ekonominin arkasına dizmeyin. Bu topraklar sizin kısa vadeli kasa açıklarınızı kapatacak bir gayrimenkul değildir. Doğanın kaybı asla telafi edilemez ama bu ihanetin siyasi faturası milletin vicdanında mutlaka kesilecektir diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Erdan Kılıç, teşekkür ediyorum.

Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Millî Parklar Kanunu ve Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 12'nci maddesinin çerçeve hükmünde yer alan "eklenmiştir" ibaresinin "ilave edilmiştir" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Akalın
Edirne
Hüsmen Kırkpınar
İzmir

Burak Dalgın
Balıkesir

Mehmet Satuk Buğra Kavuncu
İstanbul
Yüksel Arslan
Ankara

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Gerekçeyi açıklamak üzere Ankara Milletvekili Yüksel Arslan'a söz veriyorum.

Sayın Arslan, buyurun. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YÜKSEL ARSLAN (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; önümüzde duran bu kanun teklifi teknik bir düzenleme gibi sunulsa da Türkiye'nin doğa koruma anlayışını kökten değiştirmeyi hedeflemektedir. Söz konusu olan yalnızca millî parkların işletilmesi değil doğanın kim için ve ne pahasına feda edileceğidir. Teklifin gerekçelerinde "tabiatın korunması" "sürdürülebilir" ve "kamu yararı" gibi kavramlar sıkça geçiyor ancak düzenlemenin bütününe baktığımızda bu kavramların içinin boşaltıldığını açıkça görüyoruz çünkü bu yasa teklifi korumayı güçlendirmiyor, tam tersine yapılaşmaya ve özel şirketlerin kullanımına açılıyor. Millî parklar ve koruma alanları bugüne kadar bilimsel ilkelere, uzun vadeli planlara dayanıyordu, şimdi bu yapı ortadan kaldırılıyor, yetki merkezî idarede toplanıyor ve denetim mekanizmaları zayıflatılıyor. En çok kullanılan gerekçe ise kamu yararı. Ne yazık ki bu kavram uzun süredir halkın yararını değil sermayenin çıkarlarını koruyan bir kılıf hâline getirildi. Ormanlar, meralar, su havzaları bir gecede alınan kararlarla yatırım alanına dönüştürülebilir. Aynı yönetim millî parklar için de uygulanmak isteniyor. "Kamu yararı" denilerek millî parkların bünyesindeki otellerin, konaklama tesislerinin ve altyapı projelerinin önü açılıyor. Üstelik, bu tesisler kırk dokuz yıla kadar hatta uygun görülürse doksan dokuz yıla kadar özel şirketlere devredilebilir. Bu durum doğrudan doğanın kuşaklar boyunca rehin bırakılması anlamına geliyor.

Kıymetli milletvekilleri, şunu açıkça sormak gerekir: Bir millî parka doksan dokuz yıllık işletme hakkı verilirse orası hâlâ vatandaşın alanı mıdır yoksa bir şirketin mülkü olur mu?

Daha vahimi ise bu düzenlemelerle millî parkların sınırları ve koruma statüleri Cumhurbaşkanlığı kararıyla da değiştirilebilecek yani bir alan bugün mutlak koruma altındayken yarın idari bir kararla yatırım alanına dönüştürülebilir. Bu durum hukuki güvenliği de ortadan kaldırmaktadır. Aynı anlayışın sonuçlarını daha önce de gördük. Ormanlarda, meralarda ve zeytinliklerde istisna denilen düzenlemelerin nasıl kalıcı tahribata dönüştüğünü hepimiz gördük. Bunun en bariz örneği, 1959 yılında ülkenin ortak değeri ilan edilen ve Ankara'nın kalbinde yer alan Soğuksu Millî Parkı'nı biliyorsunuz; değerli milletvekilleri, 3 Şubat 2022 tarihinde Ankara Kalkınma Ajansı ile Kızılcahamam Belediyesi arasında "Soğuksu Millî Parkı-Karagöl Sürdürülebilir Turizm Koridoru" adı altında bir sözleşme imzalandı. Bu sözleşmeyle millî park alanının içine lokanta ve büfeler, bungalov evler, günübirlik tesisler yapıldı. Geline nokta ne oldu? Millî parkın kullanıma ve işletme biçimi turizm yatırımlarına göre yeniden şekillendi, belediyelere gelir kaynağı oluşturuldu, ticari alanlara dönüştürüldü. Ticari alanlara dönüştürülen yerlerde ise orman alanlarında ağaç kesildi, doğal zemin kazıldı, yaban hayatına insan baskısı getirildi ve bütün bunlar Soğuksu Millî Parkı'nın koruma önceliği esas alınarak değil turizm potansiyeli esas alınarak yapıldı. Şimdi de önümüze getirilen kanun taslağıyla bu modelin tüm ülkeye yayılması hedeflenmektedir. Biz buna itiraz ediyoruz çünkü millî parklar belediyelerin ve yatırımcıların deneme alanı değildir. Unutulmaması gereken şudur: Millî parklar toplumun ortak mirasıdır, böyle kalması lazım, kimsenin babasının malı falan değil.

Gerçek kamu yararı halkın temiz suya erişmesidir, sağlıklı çevrede yaşamasıdır, çocukların beton yerine orman görmesidir. Kamu yararı otel lobilerinde değil yaşayan ekosistemlerde vardır.

Sonuç olarak, doğa koruma politikaları bilimsel, katılımcı ve gerçekten kamu yararını esas alan bir anlayışla yeniden ele alınmalıdır. Sorumluluk hepimizin omuzlarındadır. Bu yüzden kanunun geri çekilmesini istiyoruz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Arslan, teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

12'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 12'nci madde kabul edilmiştir.

13'üncü madde üzerinde 4 önerge vardır, aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

İlk 3 önerge aynı mahiyette olduğundan birlikte işleme alıyorum ve önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 230 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 13'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Semra Çağlar Gökalep

Gülderen Varlı

Celal Fırat

Bitlis

Van

İstanbul

Ömer Faruk Gergerlioğlu

Vezir Coşkun Parlak

İbrahim Akın

Kocaeli

Hakkâri

İzmir

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Selçuk Özdağ

Semra Silkin Ün

Sadullah Kısacık

Muğla

Denizli

Adana

Mustafa Bilici

Mustafa Kaya

Birol Aydın

İzmir

İstanbul

İstanbul

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Ömer Fethi Gürer

İlhami Özcan Aygün

Ayhan Barut

Niğde

Tekirdağ

Adana

Mühip Kanko

Gülcan Kış

Aykut Kaya

Kocaeli

Mersin

Antalya

BAŞKAN - Komisyon önergelere katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ FARUK KILIÇ (Mardin) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Evet, aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk söz Hakkâri Milletvekili Vezir Coşkun Parlak'a ait.

Sayın Parlak, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

VEZİR COŞKUN PARLAK (Hakkâri) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kapitalist modernite en vahşi yüzünü doğa karşısında gösterir. Doğanın maliyeti yokmuş gibi, istendiği kadar tahrip edilip ilkel birikim yapılabilmemiş gibi muamele ediliyor. AKP iktidarının yirmi üç yıllık icraatlarına bakıldığında yarattıkları en büyük tahribatlardan birinin ekolojik tahribat olduğu net bir şekilde görülecektir. AKP, doğaya bir yaşam alanı olarak değil sadece bir ekonomik kaynak olarak bakıyor. Hâl böyle olunca da ülkenin

doğası pervasız bir şekilde tahrip ediliyor. Bu kanun teklifinin mantığında ormanından suyuna kadar doğanın bütün unsurlarını bir meta olarak görmek var. Doğaya ticari bir meta gözüyle bakan anlayış, onu sermayeye peşkeş çekmekte de bir sakınca görmüyor. Bu kanun teklifiyle doğanın sermayenin tahakkümü altına girmesi daha da kolaylaşıyor.

Değerli milletvekilleri, Türkiye'nin her yerinde olduğu gibi Hakkâri'nin de ekolojisi tahrip ediliyor. Bu Parlamentoda oturan bütün milletvekilleri Hakkâri'nin doğasının eşsiz güzelliğinden haberdardır. Biz Hakkârililer Zap Suyu'nu, Berçelan Yaylası'nı, Cilo ve Sat Buzul Gölleri'ni ve daha nice varlığımızı doğanın bize verdiği eşsiz armağanlar olarak görüyoruz ve onlara gözümüz gibi bakıyoruz. Ancak ne yazık ki AKP, Hakkâri'nin doğasını ranta çevirecek bir kaynak olarak görüyor. Cilo ve Sat Buzul Gölleri 2020 yılında millî park statüsüne alınmıştı. İlk bakışta bu kararın doğa varlıklarını koruma altına aldığı düşünülebilir fakat maalesef tam tersi oldu. Cilo ve Sat bölgelerinde "festival" adı altında düzenlenen etkinliklerde her yıl büyük kalabalıklar kontrolsüz bir şekilde buzulların üzerinde yürütülüyor. Yüz binlerce yılda oluşan ve hassasiyetle korunması gereken buzullar turistik bir meta muamelesi görüyor. On binlerce kişinin bıraktığı atıklar, binlerce aracın ürettiği zararlı gazlar buzullar üzerinde geri dönüşü imkânsız zararlar bırakıyor.

Değerli milletvekilleri, Hakkâri'nin doğasına en büyük zararı veren unsurlardan biri de hızla artan madencilik faaliyetleridir. Hakkâri'de son yıllarda bir madencilik patlaması var, 150'den fazla maden lisansı verildi. Kentimizdeki yoksulluk ve işsizlikten dolayı bu madenler halka bir lütfmuş gibi yansıtılmaya çalışılıyor. Kendi toprağından çıkan madenden dolayı Hakkâri halkının birilerine minnet duyması bekleniyor. Madencilik hassasiyetle yapılması gereken bir faaliyettir, kurallara sıkı sıkıya riayet edilmezse doğayı ve insan hayatını ciddi şekilde tehdit eden sonuçlar ortaya çıkarabilir. Nitekim Türkiye'de daha önce böyle sayısız örnek yaşadık. Soma'dan Zonguldak'a, İliç'ten Şirvan'a kadar yüzlerce insanımızı kaybettiğimiz felaketler yaşadık. Madenler çıkarılırken ve işlenirken kullanılan bazı malzeme ve tekniklerin doğaya verdiği zararlar da herkesin malumudur. Kimsenin istihdama, ekonomik büyümeye karşı çıktığı yoktur. Halkımızın can güvenliğini ve doğamızı tehdit eden faaliyetleri dile getirmekten de geri durmayız.

Hakkâri'deki madencilik faaliyetlerinin önemli bir kısmı doğayı ve insan hayatını gözetmeyen yöntemlerle yapılıyor. Örneğin, AKP'ye yakın şahıslara ait olan bazı madencilik firmaları maden atıklarını Zap Suyu'na döküyor. Peki, devlet kurumlarının, şehirdeki mülki idare amirlerinin bundan haberi yok mu? Tabii ki de var ve yetkililerin bundan habersiz olması düşünülemez. Başta Valilik olmak üzere bütün resmî kurumlar bu maden şirketlerinin doğaya verdiği zararı biliyor fakat söz konusu maden ocaklarının sahipleri kendi yandaşları olduğu için ve kendileri oralı yani Hakkâri'li olmadıkları için buna karşı kollarını bile kıpırdatmıyorlar. Bu arada olan Hakkârilinin canına, Hakkâri'nin doğasına oluyor. Hakkâri halkının geleceği ipotek altına alınıyor.

Küresel iklim değişikliği tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de doğayı tehdit ederken AKP iktidarı buna karşı önlemler almak yerine ekolojik tahribatı artıracak düzenlemeler yapıyor. Hâlihazırda yaşanan ekoloji krizini daha da derinleştirecek olan bu kanun teklifi derhâl geri çekilmelidir.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Parlak, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi İstanbul Milletvekili Mustafa Kaya'ya ait.

Sayın Kaya, buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

MUSTAFA KAYA (İstanbul) - Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; 13'üncü maddede grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle sizleri saygıyla selamlıyorum.

Ülkemizde bugün itibarıyla 50 millî park, 274 tabiat parkı, 111 tabiat anıtı ve 136 sulak alan gibi muhteşem, muazzam bir biyoçeşitlilik var. Tabii, millî parkları konuşuyoruz ancak biliyorsunuz, Uzungöl Tabiat Parkı... Şimdi, ben size Uzungöl diyeyim, siz bunun üzerine denetlemeyi, yapılaşmayı, oradaki kirliliği, oranın değerinin bilinmemesini, her türlü şeyi anlayabilirsiniz. Dolayısıyla şimdi millî parkları konuşurken acaba bu gelen kanun gerçekten bizim bu varlıklarımızı korumak üzere bir niyetle mi ortaya çıkıyor yoksa bunun arkasında başka şeyler olabilir mi? Yani deveye sormuşlar: "Yolun yokuşunu mu seversin, inişini mi?" demişler, o da demiş ki: "Bu yolun düzü yok mu?" Şimdi, bir taraftan "denetleme" adı altında bazı adımlar atacaksınız, orada her türlü yapılaşmanın mahkeme kararı olmadan istediğiniz gibi yıkılmasına zemin hazırlayacaksınız ama diğer taraftan bunu hızlı karar almak adına yaptığınızı ifade edip koruduğunuzu iddia edeceksiniz. Ayrıca, değerli arkadaşlar, şöyle bir hedef konuluyor yani 70 milyon turiste ulaşmak gibi bir hedef var. Şimdi burada şu soru akla geliyor: Acaba millî parklara bu tür kanunlarla beraber 70 milyona ulaşmak adına yapılacak girişimler sadece turist sayısına ulaşmak gibi bir hedefin gerçekleşmesini mi hedefliyor yoksa buraların korunması mı öncelikli olacak?

Kanun teklifinin bütününe bir mantık yayılmış, o mantık da diyor ki: "Doğa turizmi potansiyelinin artırılması, korunan alan koridorlarının oluşturulması..." Şimdi, peki, burası bir ekolojik sığınak mı olacak yoksa olduğu gibi, doğal şekliyle korunarak gerçek manada geleceğe mi taşınacak? Ayrıca 1983 yılında çıkan kanuna atıf yapılıyor, o yapılan atfa göre de deniyor ki: "Koruma ve kullanma" Şimdi, o koruma ve kullanma mantığı yani aslında 83'te çıkan mantıkta mutlak koruma diye bir mantık var ama şimdi, sanki o koruma mantığının ötesinde, 70 milyon hedefi gibi rakamlarla beraber kullanma daha çok belirleyici olmuş. Biraz önce de bir vekil arkadaşımız ifade etti, kırk dokuz yıl, doksan dokuz yıl. "Bunu biz getirmediğimiz, 83'te vardı." deniyor, doğru. Peki, 83'te oraları işletenlere verilen yetkiler ile bugünkü verilen yetkiler arasında fark var mı? İşte, asıl problem burada. Ne var mesela? Yapılaşma, altyapı, sınırsız bir şekilde yetki kullanımı; bütün bunlar aslında o kırk dokuz ve doksan dokuzu daha felaket hâle getiriyor.

Ayrıca, değerli arkadaşlar, yasa metninde iki tane kavram var. Bu kavramlar "zaruret" ve "kamu yararı" kavramları. Bu ikisi aslında bir sığınak. Neyin sığınağı biliyor musunuz? "Herhangi bir şekilde o bölgeyle ilgili bir tasarrufta mı bulunacaksınız, 'Kamu yararı' deyin, toplumu susturun; 'zaruret' deyin, toplumu susturun. Sonra, oradan gelen itirazları ötekileştirin, ötekileştirdikten sonra da zaten istediğinizi alın, istediğinizi satın, hiç kimse bir şey soramaz." Bu doğru değil, bu anlaşılabilir değil arkadaşlar.

Ayrıca, şunu da ifade edeyim: Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğüne bazı muafiyetler tanınıyor burada, işte, harç muafiyeti, işte tapu, kadastro muafiyeti gibi. Yani ilk etapta kamu kuruluşu kendi içerisinde bunu bir diğer kamu kuruluşunun daha rahat çalışması için sanki ona bir alan açıyor gibi görülse de aslında bir anlamda da eşitsizliği beraberinde getirecek. Yani orada o Doğa Koruma Genel Müdürlüğü'nün kendisine açtığı alanla birlikte aslında daha çok bütçe dengesinin bozulması, rekabette eşitliğin ortadan kalkması gibi sonuçları da beraberinde getirebilir diyorum.

Her zaman söylediğimiz şeyi üzerimize düşen sorumluluk olarak bir kere daha ifade ediyorum arkadaşlar: Hız her zaman doğru sonuç getirmez, hız felaket getirir. Bu Milli Parklar Kanunu içerisinde de hız var ve hız -Allah korusun- doğamızı, çevremizi, her bir şeyimizi felakete sürükler diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Kaya, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi Antalya Milletvekili Aykut Kaya'ya ait.

Sayın Kaya, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

AYKUT KAYA (Antalya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulumuzu ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Görüşmekte olduğumuz kanun teklifinin 13'üncü maddesi teknik bir detay gibi gizlenmiş olsa da aslında iktidarın doğaya ve vatandaşlara bakış açısının en net ifadesidir. Madde metni ne diyor? "Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü yapacağı iş ve işlemlerde Harçlar Kanunu'ndan ve tapu, kadastro döner sermaye hizmet bedellerinden muaf tutulsun." diyor. İlk bakışta "Ne var bunda, devletin kurumu devletin cebinden para mı ödesin?" diyebilirsiniz ancak kazın ayağı öyle değil. İktidar partisi, bu teklifin diğer maddeleriyle Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğünü doğayı koruyan bir kamu otoritesi olmaktan çıkarmış durumda. Onu; millî parkları parselleyen, otelcilere tahsis eden, büfe işleten, ormanları turizm yatırımcılarına kiralayan devasa bir emlak ofisine, âdeta bir doğa holdingine dönüştürmek istemektedirler. Özel bütçeli, gelir gider hesabı yapan, kâr odaklı ticari bir yapı kuruldu yani. Şimdi buradan soruyorum: Madem bu kurumu bir ticarethane gibi çalıştıracaksınız, madem millî parklarımız üzerinden para kazanacaksınız o zaman neden ticaretin maliyetinden kaçırıyorsunuz? Bu muafiyetin tek bir sebebi var: Önümüzdeki dönemde millî parklarımız, tabiat parklarımız üzerinde o kadar çok tapu devri, o kadar çok tahsis, o kadar çok üst hakkı işlemi yapmayı planlıyorsunuz ki bu masraflar size yük olacak. Yani doğayı talan etmenin, ormanları şirketlere devretmenin bürokratik maliyetini sıfırlamak istiyorsunuz. Bu madde, âdeta, iktidar için talan otobanında gişeleri kaldırma maddesidir.

Peki, vicdanınız hiç mi sızlamıyor? Geçim derdine düşmüş çiftçi tarlasını ipotek ettirirken harç ödüyor; babasından kalan iki dönüm tarlanın, bahçenin intikalini yapmaya çalışan çiftçi cebindeki son kuruşu döner sermaye veznesine yatırıyor; esnaflarımız dükkân açarken, vatandaşımız başını sokacak bir evin tapusunu alırken "Devletin hakkıdır." deyip harcını ödüyor. Vatandaş gelince "Pamuk eller cebe." diyen iktidarınız, iş ormanları rantı açacak bürokrasiye gelince "Size her şey bedava." diyor. Bu, eşitlik ilkesine de aykırıdır arkadaşlar. Bu, kamu vicdanını yaralayan bir imtiyazdır. Biz doğayı korumak yerine pazarlamakla görevlendirilmiş bu yeni yapıya tanınan mali dokunulmazlığı reddediyoruz.

Değerli milletvekilleri, siz Ankara'da bir genel müdürlüğe harçsızlık, masrafsızlık imtiyazı tanırken Antalya'nın merkezî bütçeden hak ettiği yatırımı alamamasının sancısını çektiğini de hatırlatmak istiyorum sizlere. Bakın, Antalya, son on yılda ekonomiye 289 milyar dolar katkı sağlamış, Türkiye'nin en çok üreten 6'ncı ili, turizmin kalbi, örtü altı tarımın başkenti. Türkiye'nin son on yılda turizmden elde ettiği 415 milyar dolar gelirin neredeyse yarısını Antalya sağlamış. Ekonomimize bu kadar katkıda bulunan bir şehir, bu zamana kadar neden hak ettiği yatırımı alamamıştır?

Bakın, Antalya'yı diğer illere bağlayan bir otoban yok, bir raylı sistem yok. Antalya'yı Gazipaşa'ya bağlayan kesintisiz bir otoban, bir raylı sistem yok. Çubukbeli, Alacabel Tünelleri, Gazipaşa-Anamur yolu, Antalya-Isparta yolu, Gömbe-Kalkan yolu, Seydikemer-Kalkan yolu yıllardır bitirilememiş. Elmalı-Akçay-Gömbe-Kaş yolu, Kaş-Kasaba-Finike-Çatallar yolu ise hiç başlamamış.

Limanımızın derinliği yetersiz olduğu için ürünler Mersin Limanı'ndan ihraç ediliyor. Deniz aynı deniz, Antalya'mız neden bir ihracat üssü değil?

Buradan iktidara sesleniyorum: Antalya sizden hak ettiği yatırımları alabilmesi için daha ne yapsın? Bize "3 kavşak yaptık." gibi icraatları bir lütuf gibi sunmayı bırakın. Antalya, Ankara'ya verdiği zekâtını bile geri alamıyor. Şunu unutmayın: Antalya sizden zekât istemiyor, ayrıcalık istemiyor, alın teriyle kazandığının hakkını istiyor.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Kaya, teşekkür ediyorum.

Şimdi aynı mahiyetteki önerileri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Milli Parklar Kanunu ve Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 13'üncü maddesinin çerçeve hükmünde yer alan "eklenmiştir" ibaresinin "ilave edilmiştir" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mehmet Akalın
Edirne

Burak Dalgın
Balıkesir

Mehmet Satuk Buğra Kavuncu
İstanbul

Hüsmen Kırkpınar
İzmir

Ersin Beyaz
İstanbul

Yüksel Arslan
Ankara

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ FARUK KILIÇ (Mardin) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Gerekçeyi açıklamak üzere İstanbul Milletvekili Ersin Beyaz'a söz veriyorum.

Sayın Beyaz, buyurun. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

ERSİN BEYAZ (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Milli Parklar Kanunu yalnızca bir çevre düzenlemesi değil aynı zamanda gelecek nesillere bırakacağımız tabiat mirasının nasıl yönetileceğine dair bilgiler veriyor. Bu yönüyle kanun teklifine yalnızca bugünün ihtiyaçları açısından değil yarının sorumluluğu açısından da bakmak zorundayız. Türk milleti olarak biliyoruz ki tabiatı korumak ile onu kullanmak arasında hassas bir denge vardır. Bu dengeyi kurmadığınızda ya doğayı bütünüyle tüketirsiniz ya da insanı doğadan tamamen koparırsınız. Oysa doğru olan, koruma ile kalkınmayı birlikte düşünebilen planlı ve sürdürülebilir bir yaklaşım olmalıdır. Doğamızı korurken yönetim modelimizi ne kadar katılımcı, ne kadar şeffaf ve ne kadar bilimsel temellere oturtuyoruz? Dört bir yanı cennetten bir köşe olan ülkemizde Göreme Milli Parkı, Kaçkar Dağları, Yedigöller, Karagöl, Uludağ, Kuş Cenneti, Dilek Yarımadası, Büyük Menderes Deltası gibi millî park alanlarımız yalnızca Türkiye'nin değil dünyanın ortak tabiat mirası

olarak kabul edilmektedir, dolayısıyla bu alanlara ilişkin yapılacak her yasal düzenleme sadece bugünün yatırım planları değil yarının ekolojik dengelerini de doğrudan etkileyecektir. Ekolojik dengeyi bozacak her karar geleceğimizi de tehlikeye atacaktır.

Kanun teklifinin tartışmalı konularından biri de karar alma süreçlerinin ne ölçüde yerel aktörleri içereceği konusudur. Bugün millî parklarımızın yönetimi büyük ölçüde Tarım ve Orman Bakanlığı ve ona bağlı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir ancak sahadaki gerçeklik bize şunu göstermektedir: Yerel yönetimler, üniversiteler, bölge halkı ve sivil toplum sürece yeterince dâhil edilmediğinde eksiklik hissedilmektedir. Bu aktörler sürece dâhil edilmediğinde koruma politikaları sahiplenilmiyor, denetim zayıflıyor, uygulamalar sürdürülebilir olmaktan uzaklaşıyor. Bu nedenle millî parklar yönetim planları hazırlanırken yerel yönetimlerin, akademik kurumların, bölge halkının temsil edildiği danışma kurulları oluşturulmalı ve bu kurulların görüşleri bağlayıcı nitelik taşımalıdır. Bu yaklaşım, merkezî otoritenin gücünü azaltmaz, aksine kararların sahada uygulanabilirliğini artırır.

Değerli milletvekilleri, millî parklar yalnızca koruma alanı değildir, aynı zamanda kontrollü kullanım alanıdır ancak bu kullanımın kısa vadeli ekonomik getirileri üzerinden değil uzun vadeli ekolojik sürdürülebilirlik üzerinden planlanması gerekir. Bu çerçevede turizm, rekreasyon ve altyapı faaliyetlerine izin verilirken her proje için zorunlu ekolojik etki analizleri yapılmalı ve bu analizler kamuoyuyla paylaşılmalıdır. Şeffaflık hem yatırımcıyı hem doğayı korur. Güvenin ve şeffaf bilginin olduğu yerde yönetimin eli güçlenir, aksi durum beraberinde sorunları da getirir.

Bir diğer önemli mesele ise denetim mekanizmalarının güçlendirilmesidir. Uygulamada yaşanan en büyük sorunlardan biri, planlanan ile uygulanan arasındaki farkın yeterince izlenememesidir. Bakanlığın konuyu yerinde gözlem yapamıyor olması bir sorundur. Bu nedenle, millî park alanlarında gerçekleştirilen tüm faaliyetler dijital izleme sistemleri üzerinden takip edilmeli ve düzenli raporlar sağlanmalıdır. Bu raporların belirli aralıklarla Türkiye Büyük Millet Meclisi Çevre Komisyonuna sunulması ise hesap verilebilirliği artıracaktır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında, alanında uzman milletvekillerinin de bu süreci takip edecek oluşu her anlamda fayda sağlayacaktır. Kavramsal olarak doğayı korumak ile kalkınmayı sağlamak birbirine rakip değildir, birbirini tamamlayan hedeflerdir. Bu bağlamda, bilimsel verilerle hareket etmek, yerel aktörlere aktif rol vermek ülkemizin geleceği adına önemlidir. Bu anlayışla yapılacak her düzenleme hem tabiat varlıklarımızı koruyacak hem de gelecek nesillere yaşanabilir bir Türkiye bırakmamıza katkı sağlayacaktır.

Bu düşüncelerle, teklifin daha katılımcı, daha şeffaf ve daha sürdürülebilir bir çerçevede geliştirilmesi gerektiğini ifade ediyorum, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Beyaz, teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

13'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 13'üncü madde kabul edilmiştir.

Birleşime üç dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 21.24

BEŞİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 21.28

BAŞKAN: Başkan Vekili Bekir BOZDAĞ

KÂTİP ÜYELER: Rıdvan UZ (Çanakkale), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)

----- 0 -----

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 64'üncü Birleşiminin Beşinci Oturumunu açıyorum.

230 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yok.

Ertelenmiştir.

Gündemimizde başka bir konu bulunmadığından, alınan karar gereğince kanun teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işleri görüşmek için 26 Şubat 2026 Perşembe günü saat 14.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 21.29